

به نام خداوند جان و خرد

جوانان و تعاونی‌ها در هند

Youth and Cooperatives in India

گردآورندگان: تی. پارانجوتی، یاشاوانتا دونگر

مترجم: دکتر جواد محمدقلی‌نیا

وزارت تعاون

معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج

دفتر تحقیقات و پژوهش

کلیه حقوق این اثر متعلق به وزارت تعاون می باشد.

گردآوردگان : تی. پارانجوتی، یاشاواتنا دونگر

مترجم : دکتر جواد محمدقلی نیا

ناظر چاپ : علی بزم آمون

ویراستار ادبی : علی بزم آمون

ناشر :

شمارگان : 3000 نسخه

سخن آغازین

با نگاهی به تاریخ تعاونی‌ها در سراسر دنیا در می‌یابیم که تعاون به عنوان واقعیتی انکارناپذیر در طول دو قرن گذشته با رشد چشمگیری مواجه بوده و توانسته است ضمن حفظ حضور خود در تمام صحنه‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، نیازهای طبیعی جوامع انسانی را نیز پاسخ دهد. در بخش تعاون جمهوری اسلامی ایران نیز این تحول چشمگیر، به طرز بارزی محسوس بوده است. احیای اصل 44 قانون اساسی از طریق ابلاغ تاریخی مقام معظم رهبری و در پی آن اجرای طرح واگذاری سهام عدالت از طریق شرکت‌های تعاونی و تنظیم برنامه راهبردی وزارت تعاون بر اساس سند چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در افق 1404 هجری شمسی را باید از مصادیق بازر این تحول دانست.

در راستای نیل به اهداف تعیین شده وزارت تعاون، معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج نیز ضمن بازنگری بنیادین برنامه‌ها، هدف‌گذاری‌ها و سیاست‌های تحقیقاتی، آموزشی و ترویجی و افزایش تعاملات با نهضت جهانی تعاون به منظور مستندسازی اطلاعات روزآمد در خصوص تعاونی‌های جهان و نیز بسترسازی نظری جهت تصمیم‌سازی‌های بهینه در بخش تعاون، اقدام به تشکیل گروهی تحت عنوان "**گروه ارتقاء دانش نهضت تعاون**" مرکب از کارشناسان داخل و خارج وزارتخانه نموده است. در حال حاضر این گروه مسوولیت شناسایی، انتخاب، تهیه و گردآوری، ترجمه، تالیف، چاپ و انتشار 110 اثر مهم از تجارب مختلف نهضت‌های تعاون جهان را بر عهده دارد. اعضای این گروه را آقایان دکتر علیقلی حیدری، اصغر بیات، غلامحسین صالح نسب، دکتر جواد محمدقلی‌نیا، بابک لعل‌فام و علی بزم‌آمون تشکیل می‌دهند که بدین‌وسیله از زحمات همه آنان قدردانی می‌گردد.

کتاب حاضر از سه فصل مجزا و در عین حال کاملاً مرتبط با یکدیگر تشکیل شده که انعکاس‌دهنده تجارب کاربردی و الگوهای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی کشور هند و برخی مباحث پراکنده از سایر کشورها در خصوص تعاونی‌های آموزشی است. ورای اطلاعات علمی و مدیریتی ارائه شده در کتاب، آنچه که در نهایت از مطالعه کتاب حاضر می‌توان آموخت این است که در سطوح بین‌المللی، حرکتی جدی در راستای پرورش نسل کاملاً جدید و کارآمدی از تعاون‌گران جوان در حال شکل‌گیری و پیاده‌سازی است، به گونه‌ای که مشارکت‌دادن جوانان و دانشجویان در فرآیند توسعه از طریق تعاونی‌ها از فعالیت محدود و پراکنده و گاهاً ترجیحی، تبدیل به یک چشم‌انداز و حرکتی مناسب الزامی شده است. این امر باعث می‌شود که بشکل همزمان ابعاد خودفرمایی و کارفرمایی افراد، توجه همزمان به عدالت اجتماعی و توسعه سرمایه اجتماعی، توجه توأمان به عدالت و تعهدات اجتماعی در کنار ساختارهای جامعه اقتصادی، توجه به اخلاق حرفه‌ای با تأکید بر حفظ ارزش‌های انسانی و غیره، مورد توجه قرار گیرد. امید است متن حاضر نیز از قابلیت کافی جهت بهره‌برداری در فرآیندهای اجرایی در سطوح گوناگون ملی، استانی، شهرستانی و حتی در سطح یک مدرسه و همچنین بهره‌گیری توسط همکاران دانشگاهی و سایر علاقمندان برخوردار باشد.

معاون تحقیقات، آموزش و ترویج

دکتر غلامحسین حسینی‌نیا

	فهرست مطالب	
صفحه		عنوان
		بخش اول
		جوانان و تعاونی‌ها
	نگاهی به نظام ارزشی در تعاونی‌ها	
	به کارگیری جوانان در تعاونی‌ها	
	پیوستن جوانان به تعاونی‌ها: وضعیت موجود و مطلوب	
	نقش مؤسسات مدیریت تعاونی در پیوستن جوانان به تعاونی‌ها	
	نقش مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی در ترویج تعاونی‌های جوانان در هندوستان	
		بخش دوم
		وضعیت تعاونی‌های دانشجویی / جوانان در هند
	تعاونی‌های دانشجویی / جوانان در هند: نگاهی از درون	
	تعاونی‌های مصرف در نهادهای آموزشی تامیل نادو	
	تعاونی‌های دانشجویی: مهد پرورش نیرو برای جنبش تعاون	
	جایگاه تعاونی‌های دانشجویی در کارناتاكا	
	سیر تکامل تعاونی‌های دانشجویی در کراالا	
	بررسی اجمالی تعاونی‌های مصرف دانشجویی در اوريسا	
	تعاونی‌های دانشگاهی در ژاپن و فعالیت‌های اعضا (دانشجویان)	
		بخش سوم
		سمینار ملی
	زمینه برگزاری سمینار	
	جلسه افتتاحیه	
	شرح فعالیت‌های سمینار	
	گزارش گروه‌ها	
	قطعه‌نامه سمینار	
	فهرست اسامی شرکت کنندگان	
	نمایه اختصارات	ضمایم

پیشگفتار

جنبش تعاون عمدتاً با هدف خاتمه دادن به روند بهره‌کشی از انسان شکل گرفت. اما پس از دوران آزادسازی اقتصاد، تعاونی‌ها باید بتوانند حیات خود را در شرایط رقابتی موجود استمرار بخشند. اگر تعاونی‌ها بخواهند موجودیت خود را در چنین شرایط رقابتی دشواری حفظ نمایند، لازم است وجهه خود را در افکار عمومی به گونه‌ای تقویت کنند که اعتقاد مردم به آن‌ها تضعیف نشود. از این رو، باید بکوشند تا پای مردم را به عرصه تعاون باز کنند و برای این منظور لازم است نظر زنان و جوانان را به عملکرد تعاونی‌ها جلب نمایند. اتحادیه بین‌المللی تعاون (ICA)، تلاش‌های زیادی را در این راستا و در حمایت از روند توانمندسازی زنان و جوانان در عرصه تعاون به عمل آورده است. اتحادیه ملی تعاون هندوستان^۱، به عنوان تشکیلات مرکزی نهضت تعاون در این کشور، اقدامات گوناگونی را برای تقویت نقش زنان و جوانان و توانمندسازی آنان در عرصه تعاونی‌ها صورت داده است. در این راستا، کنفرانس‌ها، سمینارها و کارگاه‌های متعددی برای توانمندسازی زنان برگزار گردیده است. اما تنها پس از سال 1999 بود که اقداماتی برای توانمندسازی و ارتقای نقش جوانان در تعاونی‌ها توسط موسسات مدیریت تعاون و دانشگاه‌ها در هندوستان آغاز گردید. از سوی مؤسسه منطقه‌ای مدیریت تعاون^۲ (RICM) بنگلور، سمیناری بین‌المللی در این زمینه با همکاری دفتر منطقه‌ای اتحادیه بین‌المللی تعاون در دهلی نو، اتحادیه ملی تعاون هندوستان در دهلی نو و فدراسیون تعاونی ایالت کارناتاکا در بنگلور، برگزار شد که گزارش‌های ارائه شده در این سمینار، همراه با چند مقاله دیگر درباره جوانان، مشترکاً توسط نهادهای مذکور در قالب نشریه حاضر منتشر گردیده است. مایه مسرت است که اعلام نمایم نوشتار حاضر، نخستین جلد از مجموعه انتشاراتی است که قرار است از سوی مؤسسه منطقه‌ای مدیریت تعاون در این زمینه منتشر شود. بدین وسیله، ضمن اعلام مراتب سپاس خود از تمامی دست‌اندرکاران امر، امیدوارم که این نوشتار برای کلیه افراد و نهادهایی که با مقوله توانمندسازی جوانان در تعاونی‌ها سروکار دارند، مفید فایده واقع شود.

بی. اس. ویشواناتان

رئیس مؤسسه منطقه‌ای مدیریت تعاون،

بنگلور

¹ National Cooperative Union of India

² Regional Institute of Cooperative Management (RICM)

مقدمه

بدیهی است که یک جنبش اجتماعی - اقتصادی مانند تعاون فقط در صورتی می‌تواند موجودیت خود را حفظ و عامه مردم را یاری کند که نظر جمعیت جوان را برای مشارکت در این حرکت، جلب نماید. در واقع می‌توان گفت که نوعی رابطه همزیستی بین جوانان و تعاونی‌ها وجود دارد. جنبش تعاون با جریان یافتن خون تازه در رگ‌های خود از طریق جوانان، نیروی فزاینده‌ای خواهد گرفت و در مقابل، جوانان نیز با ورود به عرصه تعاون، به سمت مسیری صحیح برای بهره‌برداری بهینه از انرژی و نیروی جوانی خود، هدایت خواهند شد. دفتر منطقه‌ای آسیا - اقیانوسیه اتحادیه بین‌المللی تعاون *ICA (ROAP)* به منظور تجهیز جوانان و وارد کردن آنان به عرصه تعاون، توجه وافری از خود نشان داده و در این راستا برنامه‌های ویژه‌ای را نیز به مرحله اجرا در آورده است. فعالیت‌های این دفتر، مورد حمایت کامل فدراسیون ملی تشکل‌های تعاونی دانشگاهی (*NFUCA*) قرار دارد.

در ژاپن، تعاونی‌های دانشگاهی، بخش مهمی از بدنه تعاون را تشکیل می‌دهند و در واقع، ستون فقرات جنبش تعاونی مصرف این کشور به شمار می‌آیند. فدراسیون ملی تشکل‌های تعاونی دانشگاهی، همواره از رشد و توسعه جوانان و تسهیل روند زندگی توأم با رفاه در محیط‌های دانشگاهی، حمایت کرده است و با اتکا به تجربیات خود در این زمینه برآن بوده که دستور کار جوانان^۱ را در سرتاسر منطقه آسیا و اقیانوسیه، رواج دهد. دو نهاد پیش‌گفته در همین جهت، مشترکاً در اوایل سال‌های دهه 1990، یک سلسله سمینارهای ملی را در بسیاری از کشورها تشکیل دادند. تشکیل کمیته فرعی تعاونی‌های مصرف دانشگاهی/ دانشجویی^۲ منطقه آسیا - اقیانوسیه به سال 1994، از جمله اقدامات صورت گرفته در این راستا توسط *ICA(ROAP)* بود.

در هند، نخستین سمینار در سال 1990 برگزار گردید که الهام‌بخش و سر‌آغازی بر تشکیل تعاونی‌های متعدد توسط بسیاری از دانشگاه‌های کشور بود. پس از آن، کارگاه‌ها و سمینارهای عدیده‌ای در نقاط مختلف کشور برگزار گردید. اتحادیه ملی تعاون هند و نیز شورای ملی آموزش تعاون^۳ مستقر در

^۱The Youth Agenda

^۲Consumer Sub-Committee of Student/University Cooperatives

^۳National Council For Cooperative Training

دهلی نو، اقداماتی را در راستای حمایت از این فعالیت‌ها به عمل آورده‌اند. در سال 1998 بود که مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی^۱ (FCEI)، فعالیت خود را با پشتیبانی جدی از اتحادیه تعاونی تامیل‌نادو، پس از تشکیل دومین سمینار ملی در چنایی^۲، آغاز کرد. سمینار سوم، در مؤسسه منطقه‌ای مدیریت تعاونی بنگلور در سال 2004 برگزار گردید.

برگزاری این سمینار جز با مساعدت‌ها و رهنمودهای بی‌دریغ جناب آقای ویشواناتان، رئیس کمیته مدیریت مؤسسه منطقه‌ای مدیریت تعاونی بنگلور، ناممکن می‌نمود. از این رو، در اینجا لازم می‌دانیم سپاس‌های قلبی خود را به خاطر زحمات بی‌دریغ ایشان در برگزاری این سمینار، به حضورشان تقدیم نماییم. سازمان‌های زیر نیز با تامین کمک‌های مالی مورد نیاز، نقش انکارناپذیری در برگزاری سمینار مذکور داشته‌اند که بدین وسیله مراتب سپاس خود را از آن‌ها نیز اعلام می‌داریم:

1- دفتر منطقه‌ای اتحادیه بین‌المللی تعاون، دهلی نو.

2- اتحادیه ملی تعاون هند، دهلی نو.

3- مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی، چنایی.

4- فدراسیون تعاونی ایالت کارناتاکا، بنگلور.

5- بانک مرکزی تعاون ایالت کارناتاکا، بنگلور.

6- بانک تعاون شهر بنگلور، بنگلور.

بر خود لازم می‌دانیم از جناب آقای ک. ک. میشر، وزیر اعظم دولت کارناتاکا برای افتتاح سمینار و جناب آقای باگواتی پراساد، رییس اتحادیه ملی تعاون هند در دهلی نو، به خاطر حمایت‌ها و تشویق‌هایشان در برگزاری این سمینار ملی و نیز ارائه نطقی راه‌گشا در جلسه افتتاحیه، صمیمانه سپاسگزاری نماییم.

زحمات و تلاش‌های آقایان "کیوتاکاوانو"، رئیس فدراسیون ملی تشکل‌های تعاونی دانشگاهی، "نائوکی سمبوکو" از فدراسیون ملی تشکل‌های تعاونی دانشگاهی ژاپن، "جیرو ایتو" مشاور ICA (ROAP) در بخش تعاونی مصرف سنگاپور، "پی.نایر"، مسؤول بخش ارتباطات اتحادیه بین

¹ Forum for Cooperatives in Educational Institutions

² Chennai

المللی تعاون و نیز افراد مرجع و اعضای هیأت عملی و کارکنان مؤسسه هیأت منطقه‌ای مدیریت تعاونی در برگزاری این سمینار نیز جای بسی تشکر و سپاسگزاری دارد.

همچنین، از تمامی دانشجویان شرکت کننده در سمینار و نیز از تمامی افرادی که با ارائه گزارش و مقاله، موجبات غنای هر چه بیشتر این سمینار را فراهم آوردند، صمیمانه قدردانی و سپاسگزاری می‌نماییم.

دکتر تی.پارانجوتی

دکتر وای. دونگر

بخش اول:

جوانان و تعاونی‌ها

نگاهی به نظام ارزشی در تعاونی‌ها

دکتر وی . کولاندای سوامی^۱

اهمیت موضوع

از «ارزش» به عنوان مجموعه هنجارهای بنیادین کلانی یاد می‌شود که عموم اعضای یک جامعه یا زیرمجموعه‌ای از جامعه در آن وجه اشتراک دارند و از آن برای یکپارچه سازی و نیز راهنمایی و هدایت فعالیت‌های متشکل و سازمان یافته اعضا و نیز تا حدودی برای رو در رویی و مقابله با ورود هنجارهای غیر اصیل به جامعه، استفاده می‌شود. این واژه، دلالت بر وجود ضابطه فرهنگی مشتری دارد که دارای عنصر هنجارگرایی است.

تعاون، در این معنا، مفهومی سرشار از ارزش است و به همین دلیل، دارای یک نظام ارزشی کاملاً منحصر به فرد و مختص به خود است. تعاونی به عنوان یک تشکیلات یا نظام تجاری، از شیوه‌ای مغایر با بهره‌کشی (ضد استثمارگری) استفاده می‌کند که در جریان روابط تجاری و اقتصادی فی‌ما بین افراد بر پایه عدالت رفتار می‌کند و برآن است تا از رهگذر فرایندی تکاملی، موجبات استقرار یک نظام اجتماعی مبتنی بر مساوات را فراهم آورد و برای نیل به این هدف، بر جنبه‌های مادی و طبیعی توسعه، به یک اندازه تأکید می‌ورزد. به عقیده پروفیسور گادگیل «تعاون به معنای تلفیق مفاهیم عدالت و تعهدات اجتماعی در قالب ساختار جامعه اقتصادی و بازشناسی ارزش‌های اخلاقی و معنوی به عنوان بخش جدایی‌ناپذیر کارکردها و فعالیت‌های حیات اقتصادی است». تعاون با نگرش اصلاح طلبانه، به دنبال پالایش رفتار انسانی و استقرار سازگاری و هماهنگی اجتماعی است.

یکی از ارزش‌های ناب و اساسی در نظام تعاون، انگیزه خدمت بدون چشم داشت یا خدمت غیر انتفاعی است. به نظر پروفیسور گادگیل، در تعاون باید همواره به دنبال خدمت خیرخواهانه و ایثارگرانه و پرهیز جدی از رفتارهای غیر اجتماعی و خودخواهانه و گذشتن از منافع خود، به نفع دیگران بود. به لحاظ انگیزشی، ارزش‌های تعاون در عمل موجب شناخت تعهدات گروهی و اجتماعی، آمادگی برای پذیرش

¹ V.Kuandaiswamy

خدمت داوطلبانه، محدودیت توقعات و پاداش‌ها و نیز محدود کردن آگاهانه مشوق‌های اقتصادی^۱ می‌شود. یکی دیگر از وجوه اساسی و حیاتی ارزش‌های تعاون^۲، حاکمیت دموکراسی (مردم سالاری) و برابری^۳ است. تعاون، یک دموکراسی اقتصادی است^۴ که به مثابه ابزاری برای تمرکز زدایی^۵ از روند برنامه‌ریزی اقتصادی و بازسازی رابطه تولید^۶ به شیوه مردمی و دموکراتیک عمل می‌کند. تمرکز زدایی مستلزم وجود چارچوب نهادی مناسبی است که تعاونی‌ها آن را به راحتی با هدف اشاعه مالکیت منابع و جدا کردن رابطه بین قدرت و مالکیت، تامین می‌کنند. تعاونی‌های روستایی باید نهایتاً شکل و شمایل جمهوری‌های کوچک را به خود بگیرند و حکم اجزای تشکیل دهنده^۷ (یا عناصر ساختمانی) بنای اقتصادی و ابزار برنامه‌ریزی مردم نهاد^۸ را داشته باشند. تعاونی‌ها همچنین به مثابه ابزاری برای پیشبرد فرایند توسعه مشارکتی^۹ عمل می‌کنند که فرصت‌های فراوانی را جهت مشارکت در فعالیت‌های نهادی به هر شکل ممکن، در اختیار اعضا قرار می‌دهند. از این رو، ارزش‌های تعاون، پیوندی ناگسستنی با نظریه، اصول و آرمان‌های تعاون^{۱۰} دارند.

ویژگی‌های نظام تعاون

ارزش‌های تعاونی که در اینجا مطرح می‌شوند، در بند اهداف و جوهره تشکل تعاونی، جاری و ساری هستند و به همین دلیل می‌توان آن‌ها را در منظر یک نظام، مورد تجزیه و تحلیل قرار داد. نظام ارزشی حاکم بر ماهیت تشکل تعاونی را می‌توان در قالب چهار زیر مجموعه (زیر نظام)^{۱۱} دسته‌بندی کرد که با چهار رکن یا عنصر حاکم بر نظام سازمانی، یعنی درونداد^{۱۲} (ورودی)، تبدیل (دگرگون سازی)^{۱۳}، برون داد^{۱۴} (خروجی) و محیط^{۱۵}، قابل مقایسه‌اند.

¹ Economic incentives

² Cooperative values

³ Equality

⁴ Economic democracy

⁵ Decentralization

⁶ Production relation

⁷ Building blocks

⁸ Grassroots planning

⁹ Participative development

¹⁰ Cooperative ideologies

¹¹ Sub-system

¹² Input

¹³ Transformation

¹⁴ Output

¹⁵ Environment

زیر مجموعه درونداد تشکل تعاونی، از منابع عینی و ملموسی مانند پول، مواد و منابع انسانی^۱ تشکیل می‌شود. در نظام تعاونی برخلاف دیگر نظام‌های اقتصادی، منابع انسانی بر منابع مالی و مادی، اولویت دارد و هدف آن در اصل، توسعه و گسترش فرصت‌های اقتصادی برای تمامی کسانی است که می‌توانند از وجود تشکل تعاونی بهره‌مند شوند. اولویت قائل شدن برای خود یاری^۲ و صرفه جویی^۳ در کنار اصل آزادی عضویت، از دیگر ویژگی‌های تعاونی است. اصل محدودیت سود یا بهره سرمایه، یکی از ویژگی‌های بارز و اساسی این نظام ارزشی است که با هدف پرهیز از گرایش به مال اندوزی^۴ و کاهش تأثیرپذیری انسان از پول دنبال می‌شود. منابع شناختی^۵ و ایدئولوژیکی و قواعد و مقررات حاکم بر این منابع نیز یکی از مولفه‌ها و اجزای اساسی زیر نظام درونداد را تشکیل می‌دهند. فرایند تبدیل یا دگرگون سازی، از مجموعه ساز و کارهایی تشکیل می‌شود که برونداد (ورودی) نظام را به درونداد (خروجی) تبدیل می‌کنند. ارزش‌های مربوط به فرایند تبدیل، در عمل جنبه‌درونی دارند و مواردی از قبیل همیاری^۶، همبستگی و یا انسجام گروهی^۷، از خود گذشتگی رهبران، ارتباط توسعه‌گرا^۸، آموزش و کارآموزی، حمایت اقتصادی^۹، صرفه‌جویی و حفاظت از منابع^{۱۰} را شامل می‌شوند.

زیر نظام هدف (درونداد) یک تشکل تعاونی، اهداف آنی^{۱۱} و غایی (نهایی)^{۱۲} نظام تعاون را در هم ادغام می‌کند. نظام هدف در تعاونی، شامل سلسله ارزش‌هایی است که امنیت اقتصادی^{۱۳} حاصل از رعایت اصل برابری، ارائه خدمات غیر انتفاعی (با هدف ارتقای وضعیت اقتصادی و اجتماعی اعضا) و نیز عمل به مسؤلیت اجتماعی را به جامعه بلاواسطه تحت پوشش تشکل، تسری می‌دهد.

¹ Human resources

² Self- help

³ Saving

⁴ Acquisitive tendency

⁵ Cognitive resources

⁶ Mutual help

⁷ Group solidarity

⁸ Development-oriented communication

⁹ Economic patronage

¹⁰ Resource conservation

¹¹ Proximate goals

¹² Ultimate goals

¹³ Economic security

هم کنش میان ارزش‌های درونزاد^۱ خود تعاونی و ارزش‌های برونزاد^۲ از محیط، منجر به تنظیم روابط متقابل میان این دو می‌شود. نظام تعاون اغلب متکی به محیط اجتماعی-اقتصادی^۳ است که از پذیرش ارزش‌های مخالف خود، استقبال می‌کند. در چنین شرایطی، در عرض تعاون همواره خطر ورود ارزش‌های بیگانه و مغایر تعاون همواره قرار دارد. برای نمونه، تضعیف ارزش‌های حاکم بر تعاونی‌های هند، عمدتاً ناشی از تضعیف نظام اجتماعی-سیاسی^۴ و نیز گسترش بحران اخلاقی در کل جامعه است. این در حالی است که تأثیرات محیطی می‌تواند موجبات تقویت ارزش‌های تعاونی را نیز فراهم آورد، که شکل‌گیری جنبش استقلال طلبانه هند، یکی از نمونه‌های بارز آن است.

از سوی دیگر، ارزش‌های تعاون قادرند نظام اجتماعی-اقتصادی کلان‌تر را تحت تأثیر قرار دهند و با تبدیل کردن رویکرد تعاون^۵ به پدیده‌ای جهان شمول، جهان آینده را رقم بزنند. این کار با افزایش روند تعاونی‌سازی اقتصاد^۶، چه از طریق توسعه و گسترش الگوهای تعاونی کار و چه با ارتقای سطح کیفیت تلاش‌های تعاونی، امکان‌پذیر خواهد بود. چنین روندی، موجبات تسری ارزش‌های تعاون را به بخش‌های غیر تعاونی^۷ اقتصاد، فراهم خواهد آورد. جریان دو جانبه ارزش‌ها نیز موجب تأثیرگذاری متقابل این دو مجموعه ارزشی، یعنی ارزش‌های درونی^۸ و ارزش‌های محیطی^۹ بر هم خواهد شد.

راهبرد نظام تعاون

به منظور پرورش و تکامل ارزش‌های متناسب با فلسفه تعاون، می‌توان راهبردهای مشخصی را به کار گرفت. با اتخاذ یک الگوی پرورشی تکاملی^{۱۰} ویژه جوانان برای توسعه به جای الگوی تجویزی^{۱۱} یا فرمایشی رایج، تعاونی‌ها می‌توانند چنان تغییر و تحولی در سطح کیفی شناخت و بینش اعضا فراهم آوردند که نظام تعاون را سرشار از ارزش‌های راستین نمایند.

¹ Endogenous values

² Exogenous

³ Socio-economic environment

⁴ Socio-political system

⁵ Cooperative approach

⁶ Cooperativization of economy

⁷ Non-cooperative sector

⁸ Internal values

⁹ Environmental values

¹⁰ Evolutionary pedagogic model

¹¹ Prescriptive model

ترویج رویکرد تعاون در آن دسته از تشکلهای اقتصادی که تا کنون توجهی در این زمینه به آنها نشده است، می‌تواند یکی دیگر از وجوه این راهبرد باشد. گسترش بخش تعاون، ورود نیروهای اخلاقی^۱ را به بخش اقتصاد، تقویت و به بازیابی نظام ارزشی در کلیه فعالیت‌های کشور، کمک خواهد کرد. از این رو، ارزش‌های تعاون، به تدریج از طریق ترویج و گسترش مستمر این بخش، به درون ساختار اقتصاد رسوخ خواهد نمود.

یکپارچه‌سازی و تقویت متقابل ارزش‌های درونی تعاونی‌ها همچون مساوات طلبی^۲، مردم‌سالاری و مشارکت، به همراه ارزش‌های بومی رایج در محیط اجتماعی-اقتصادی^۳ مربوطه، موجبات غنای هر چه بیشتر ارزش‌های تعاونی را فراهم خواهد آورد. این روند که در واقع، نوعی ارتباط دو جانبه است، شکل‌گیری مجموعه ارزش‌های جدیدی را به دنبال خواهد داشت که با تعاونی‌ها، سنخیت و تناسب بیشتری دارند.

¹ Ethical forces

² Egalitarianism

³ Socio- economic milieu

به کارگیری جوان در تعاونی‌ها

وای. دونگرتی. پارانجوتی^۱

می‌خواهیم مطلب را با ارائه دو دیدگاه از دو تعاون‌گر برجسته عصر خود شروع کنیم. دیدگاه نخست، نظر دکتر ورگز کوریان^۲، معاون امور تعاونی‌های لبنیات هندوستان است. ایشان در خلال فرازهای پایانی سخنان خود در یکی از اجلاس‌های بین‌المللی به سال 1999 اظهار داشتند که «یکی از کمیته‌های تعاونی، سال‌ها پیش عنوان کرد که تعاون در هند شکست خورده است؛ در حالی که می‌بایستی موفق می‌شد. من یک گام هم جلوتر گذاشته و اعلام می‌کنم که هند به تعاونی نیاز دارد، اما در هند، چیزی به نام تعاونی نداریم». دیدگاه دوم، مربوط به جناب آقای اوکایاسو کیزابورو^۳، مدیر عامل پیشین فدراسیون ملی تشکل‌های تعاونی دانشگاهی ژاپن و رییس هیأت موسس کمیته فرعی تعاونی‌های مصرف دانشگاهی/ جوانان در منطقه آسیا-اقیانوسیه است که هنگام شروع کار این کمیته فرعی اظهار داشت: «هر جنبشی که نتواند نظر جوانان را به سمت خود جلب کند، محکوم به زوال است». این دو دیدگاه که در دو مقطع و در دو شرایط کاملاً متفاوت ابراز شده‌اند، با اهداف ما از این نوشتار که درباره وضعیت هند است، کاملاً همسویی و مطابقت دارند.

منظور آقای اوکایاسو عمدتاً ناظر بر لزوم تزریق خون تازه در رگ‌های جنبش تعاون بود. او ضرور تا بر این نکته تأکید داشت که اگر از وجود جوانان در تعاونی‌ها بهره‌نگیریم، جنبش تعاون آینده‌ای نخواهد داشت. این امر، در واقع یکی از عمده مشکلات کشورهایی مانند هند است که در بخش‌های بعدی بدان پرداخته خواهد شد. منظور آقای کوریان هم اشاره به وضعیت جاری حاکم بر تعاونی‌های هند بود. انحراف شدید از ارزش‌های تعاون و لطمات متعاقب آن به اعتبار این بخش، دقیقاً همان چیزی بود که موجبات نگرانی آقای کوریان را فراهم آورده بود. این امر نیز تا حدودی ناشی از کوتاهی نهضت در بهره‌برداری از وجود جوانان و تزریق خون تازه در رگ‌های جنبش بود. از این رو، چنین اظهار نظرهایی، انگیزه لازم را برای بحث پیرامون لزوم به کارگیری جوانان در تعاونی‌های هند در ما به وجود می‌آورند.

¹ Y. Dangre and T. paranjothi

² Vergese Kurian

³ Okayasu Kisaburo

جنبش تعاونی هند، با زیر پوشش قرار دادن افزون بر 200 میلیون عضو در قالب بیش از نیم میلیون تعاونی، یقیناً عنوان بزرگترین جنبش تعاونی جهان را به خود اختصاص داده است. با این وجود، میزان مشارکت جوانان در این جنبش، چشمگیر نیست.

در کشوری که می‌توان گفت نیمی از جمعیت آن در گروه سنی جوان قرار دارند، جای بسی نگرانی خواهد بود اگر تعاونی‌ها جذابیتی برای جوانان نداشته باشند. این امر را می‌توان به وضوح در میزان اطلاعات و شناخت افراد دارای میانگین سنی جوان از تعاونی‌ها، نوع انتخاب سازمان‌ها توسط جوانان جویای کار و رده‌بندی انتخاب‌های شغلی براساس استخدام‌های جدید در بخش خدمات کشوری، مشاهده کرد. در برهه‌ای از زمان که جنبش تعاون در کشور برای تداوم بقای خود در اقتصاد جهانی شده¹ نیاز به آینده‌نگری و تقویت بیشتر دارد، ضرورت ایجاد می‌کند که این جنبش با تلاش در جهت جذب هر چه بیشتر جوانان، این نقطه قوت را در خود تقویت کند.

نفع متقابل

اگر بخواهیم منصفانه درباره نقاط قوت و ویژگی‌های جنبش تعاون قضاوت کنیم باید بگوییم همان قدر که جنبش، نیاز به نیروی جوان دارد، جوانان هم نیاز دارند که وارد جنبش شوند. این امر اساساً یک حالت برد - برد² است که هم جوانان و هم جنبش تعاون از آن سود می‌برند. در حالی که جنبش تعاونی هند برای پذیرش مسئولیت‌های جدید و هدایت شدن به سمت مسیری نوین، نیاز به نیروی جوان دارد، جوانان کشور هم در پی فرصت‌های مناسبی هستند تا هم بتوانند توانمندی و استعداد خود را به منصفانه ظهور برسانند و هم زندگی خود را تامین کنند و تعاونی‌ها چنین فرصتی را در اختیارشان قرار می‌دهند. فرایند جهانی شدن، برای هند، هم سود دارد و هم زیان. گسترش شتابان بخش خدمات، افزایش روزافزون کاربرد فناوری اطلاعات (IT) در عرصه تجارت و اقتصاد و رشد قارچ‌گونه تشکل‌های تجاری خصوصی، همه و همه، فرصت‌های شغلی جدید و ابزارهای بهتری را برای امرار معاش، در اختیار بخش عظیمی از جوانان شهری قرار داده‌اند. اما به نظر می‌رسد آن‌هایی که آمادگی بهره‌برداری از چنین

¹ Globalized economy

² Win-win

فرصت‌هایی را ندارند، به سرعت از دستیابی به این ساختارهای اقتصادی جدید، ناامید می‌شوند که بارزترین نمونه آن‌ها، جوانان روستایی، از جمله جوانان فعال در عرصه فعالیت‌های کشاورزی هستند. تقسیم‌بندی شهری - روستایی و نابرابری جنسیتی^۱ میان جوانان، قصه‌ای طولانی دارد. جوانان به دنبال یافتن راه‌هایی برای بهره‌برداری از استعدادهای ذاتی خویش و دسترسی به یک زندگی مناسب و آبرومدانه برای خود و خانواده‌هایشان هستند. این امر به روشنی نشان می‌دهد که جامعه امروزین نیاز به تشکل‌ها یا سازمان‌هایی دارد که به نوع دوستی اولویت بدهند و به رفع نیازهای عامه، اهتمام داشته باشند. جوانان این قشر از جامعه قادر نیستند پاسخ مشکلات خود را در سازمان‌های دولتی و یا بخش خصوصی پیدا نمایند و به نظر می‌رسد تعاونی‌ها تنها ساختارهایی باشند که این‌گونه جوانان می‌توانند به آن‌ها اتکا کنند.

تغییر محیط آموزشی و به ویژه آموزش عالی هم که روز به روز رقابتی‌تر و گرانتر می‌شود، مستلزم ابزارهایی برای ارتقای کیفیت زندگی جوانان در نهادهای آموزشی است. در اینجا است که لازم می‌آید نمونه‌های کشورهایمانند ژاپن مطرح شود. نظام تعاونی دانشگاهی این کشور، تنها مورد از نوع خود است که می‌کوشد زندگی راحت و آرامی برای دانشجویان فراهم کند. در هندوستان نیز بسیاری از جوانان مشغول به تحصیل در دانشگاه‌ها و مدارس عالی کشور، نیاز به پشتیبانی و حمایت از سوی تعاونی‌های خود دارند.

جا به جایی و تغییر مکان در سطح وسیع، از دیگر ویژگی‌های فرایند جهانی شدن اقتصاد است. تعطیلی فعالیت‌ها، ادغام‌ها، خرید یا تملک شرکت‌ها توسط دیگران^۲، صرفه جویی در هزینه‌ها^۳ و استخدام نیروهای کار قرارداری برای مدت کوتاه، از جمله پدیده‌هایی هستند که موجب نااطمینانی جوانان و میان سالان به آینده خود شده‌اند. از این رو لازم است این‌گونه افراد در قالب یک تشکل دور هم جمع شوند تا خودشان برای زندگی خودشان چاره‌اندیشی کنند. در کشور هند، تعداد زیادی تعاونی‌های کارگری نسل جدید در حال شکل‌گیری است که توسط گروه کثیری از همین جوانان، هدایت

¹ Gender inequality

² Mergers

³ Acquisition

⁴ Retrenchment

و رهبری می‌شوند. به نظر می‌رسد حتی خود آن‌ها هم به این نتیجه رسیده‌اند که تعاونی، تنها راه حل مشکلاتشان است.

تعاونی‌ها را اگر چه رقابت و کاهش حمایت، تهدید می‌کند، اما قادرند به فرصت‌های جدیدی دست یابند. اینک تعاونی‌ها می‌توانند وارد عرصه‌های تجاری جدیدی شوند که قبلاً فقط در انحصار دولت بودند. قوانین جدیدی برای تعاونی‌ها وضع شده است که فضا را برای فعالیت تعاونی‌ها بازتر و انعطاف پذیرتر کرده است. با واگذاری بسیاری از بخش‌ها توسط دولت، نیاز به وجود رقابت‌های سازنده در بخش خصوصی بیشتر شده است و تعاونی‌ها باید تمامی اقدامات لازم را برای ورود به این عرصه‌ها انجام دهند. اما این کار، نیاز به رهبران، کارگران و اعضای پویانده و فعال دارد و طبیعی است که جنبش تعاون برای نیل به این مهم، به زنان و مردان جوان، چشم امید دوخته باشد.

از این رو، کاملاً روشن است که منافع تعاونی‌ها و جوانان به هم گره خورده است و در واقع، نوعی نفع متقابل میان تعاونی‌ها و جوانان وجود دارد. به همین دلیل لازم است تلاش‌های آگاهانه ای برای تسهیل روند این حرکت آغاز شود.

تسهیل روند پیوستن جوانان به تعاونی‌ها

اینک زمان آن فرا رسیده است که تلاش‌های عینی همه جانبه‌ای برای بهره‌برداری از وجود جوانان در تعاونی‌ها صورت گیرد. این کار نیازمند آن است که نسل کاملاً جدیدی از تعاون‌گران جوان خلق کنیم؛ زیرا جوانان به شکل کنونی، چندان از جنبش تعاون استقبال نمی‌کنند. تعاون را باید به جوانان یاد داد و با آن‌ها تمرین کرد و در واقع، تعاون را باید از طریق آموزش، در فکر و در عمل جوانان وارد کرد. منظور کردن عناصری از جنبش تعاون در برنامه‌های درسی رایج، حداقل از ابتدای مقطع کاردانی و تقویت تعاونی‌های دانشجویی در کلیه دانشگاه‌ها و مدارس آموزش عالی، راهی طولانی به منظور آماده‌سازی نسل جوان تعاون‌گر برای ورود به عرصه تعاون است. در اینجاست که باز هم می‌توان از ژاپن به عنوان الگو، الهام گرفت. شمار زیادی از جوانان تحصیل کرده این کشور برای کارکردن با تعاونی‌ها پیشقدم شدند؛ البته نه صرفاً از آن جهت که دستمزدها در بخش تعاون تفاوت چندان با دیگر بخش‌ها نداشت؛ بلکه به این دلیل که درباره تعاون و تعاونی، مطالعه و در فعالیت‌های تعاونی دانشگاه‌های خود،

مشارکت کرده بودند. کسب این تجربه و شناخت از طریق نهادهای آموزشی، ثروتی عظیم به شمار می‌آید. از این رو، سرمایه‌گذاری برای خلق چنین ثروتی، باید به جدی‌ترین شکل ممکن در هند آغاز شود.

بدون شک، نیل به این مهم، مستلزم وجود سیاست‌های حمایتی است. طرح سیاست ملی تعاون^۱ (خطمشی ملی تعاون) که حدود دو سال پیش به تصویب رسید، به طرز شگفت‌آوری درباره این بخش از تعاون، سکوت اختیار کرده است. در طرح سیاست ملی جوانان^۲ هم اشاره خاصی به امکانات و توانمندی‌های بخش تعاون نشده است. اما در سیاست ملی آموزشی، حداقل به طور غیر مستقیم اشاره شده است که باید تمامی نهادهای آموزشی، برای بهبود و ارتقای سطح مهارت، شخصیت و منش جوانان، بسترسازی کنند. از این رو لازم است سیاست یکپارچه و واحدی برای حمایت از روند جلب نظر جوانان برای پیوستن به جنبش تعاون، اتخاذ و اجرا شود.

نقش نهادهای رده ملی مانند اتحادیه ملی تعاون هند، شورای ملی آموزش‌های تعاونی، مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی و امثال هم، بی‌نهایت در این راستا حایز اهمیت است و برای این منظور لازم است سلسله برنامه‌ها و فعالیت‌هایی در رده‌ها و سطوح مختلف اجرا شود. آگاه کردن جوانترها مستلزم آن است که بزرگترهای آن‌ها، خود آموزش دیده باشند. برای مثال، تا زمانی که مدیریت، رئیس و مربیان مدارس عالی، خودشان آموزش و بینش لازم را در حوزه‌های مورد نظر کسب نکرده باشند، امکان انتقال دانش مورد نیاز به دانشجویان ناممکن خواهد بود. سیاست‌گذاران ایالتی هم باید شناخت و آگاهی لازم را نسبت به لزوم سوق دادن جوانان به سمت و سوی تعاونی‌ها و به کارگیری آنان در این بخش، کسب کنند. تمامی اتحادیه‌های تعاونی در رده ایالتی، اداره تعاون ایالت و مراکز آموزشی محلی هم باید براساس دستورکاری واحد و هماهنگ عمل کنند تا بتوانند روند حرکت جوانان را به سوی بخش تعاون تسهیل نمایند.

^۱ National cooperative policy

^۲ National Youth policy

پیوستن جوانان به تعاونی‌ها: وضعیت موجود و مطلوب

یاشاوانتا دونگر^۱

جوانان حدود سی درصد جمعیت هند را تشکیل می‌دهند؛ به طوری که تعدادشان براساس سرشماری سال 2001 به افزون بر 300 میلیون نفر می‌رسد. ارائه تعریفی از مفهوم «جوان» در موقعیت کشوری مانند هند، کار دشواری است، ولی در یک معنای کلی و عام، به افرادی که بین گروه سنی 12 تا 40 سال قرار دارند، بنابر کاربردهای مختلف، جوان / بزرگسال اطلاق می‌شود. اما بر پایه برخی متون و منابع دولتی، هر فردی که 12 سالگی را پشت سر گذاشته باشد، کودک به شمار نمی‌آید. حق رأی و حق امضای قرارداد از 18 سالگی شروع می‌شود؛ در حالی که برخی، آغاز سن جوانی را از 21 سالگی می‌دانند. درباره پایان سن جوانی نیز اختلاف نظر قابل توجهی وجود دارد؛ به طوری که عده‌ای آن را 30 سال و برخی 40 سال عنوان می‌کنند. از این رو، در مقاله حاضر، سعی بر آن است که ظرفیت‌های مولد و سازنده^۲ و وجود روحیه جوانی^۳ در افراد، ملاک طبقه‌بندی قرارگیرد. به همین دلیل، در این طبقه‌بندی، افراد بین گروه سنی^۴ 15 تا 35 سال، در تجزیه و تحلیل ما جوان به شمار می‌آیند.

1- ویژگی‌های جمعیت جوان در هند

جمعیت جوان: تعداد و ترکیب جمعیت جوان براساس پیش‌بینی‌های به عمل آمده برای سال 2001، 312 میلیون نفر تخمین زده می‌شود که حدود 150 میلیون نفر آن‌ها مذکر است. سهم جمعیت زن و مرد (مذکر و مونث) در جمعیت جوان هند، تقریباً برابر بوده و این در حالی است که بالاترین سهم را در این بین، گروه سنی 15 تا 19 سال به خود اختصاص داده است. این امر، از استعداد جمعیت جوان برای شکوفایی هر چه بیشتر به عنوان شهروندان فعال در آینده خبر می‌دهد.

سواد جوانان: سطح سواد، معیار و شاخص مهمی در تعیین نقاط قوت و جایگاه جوانان به شمار می‌آید. اگر جوانان ما تحصیلات بالاتری داشته باشند، می‌توانیم به داشتن رهبران توانمندتر و شهروندان مفیدتر در آینده امیدوار باشیم. وجود افراد بی‌سواد در میان جمعیت جوان ممکن است در آینده مشکل‌ساز

¹ Yashavantha Dongre

² Productive capacities

³ Youth psyche

⁴ Age group

شود و این درحالی است که شمار بالایی از جمعیت جوان کشور، همچنان بی‌سواد هستند، هر چند که تعدادشان در مقایسه با آمار سال 1981، تقریباً 50 درصد کاهش نشان می‌دهد، که رقم بسیار قابل توجهی است. با این وصف، وجود این همه افراد بی‌سواد در میان جمعیت جوان، مایه بسی نگرانی است.

بیکاری جوانان: یکی از مسائل و دغدغه‌های مهم هند از بابت جوانان، اشتغال‌پذیری¹ و

فرصت‌های شغلی است. آمار و ارقام و داده‌های موجود درباره جوانان گروه سنی 15 تا 29 سال نشان می‌دهد که وضعیت این گروه سنی در کشور، چندان مطلوب نیست. باید خاطر نشان ساخت که در این گروه سنی، 3/97 درصد افراد بی‌سواد، 8/17 درصد افراد دارای تحصیلات ابتدایی، 21/05 درصد افراد دارای تحصیلات متوسطه و 29/67 درصد فارغ‌التحصیلان دارای مدرک کارشناسی، بیکارند.

2- مشکلات جوانان در هند

بی‌سوادی و بیکاری، دو مشکل اساسی مبتلا به جوانان هندی است. اگر چه قبلاً تا حدودی به این دو موضوع پرداخته شده است، اما لازم است به چند مشکل دیگر هم که ریشه در بی‌سوادی و بیکاری و یا دیگر معضلات و نارسایی‌های اجتماعی و اقتصادی دارند، نگاهی انداخته شود.

بیشترین مشکلات از این بابت، گریبان‌گیر جوانان ساکن در مناطق روستایی است. عدم دسترسی به آموزش و دیگر امور زیربنایی اجتماعی، این گروه از جمعیت جوان را به افرادی کم‌فعال، یا به بخشی از جمعیت ساکن در مناطق زاغه‌نشین شهری تبدیل کرده است. جوانان روستایی، به دلیل فروپاشی ساختار بومی و محلی خود بر اثر فرایند به اصطلاح نوین سازی یا تجدیدگرایی، روز به روز سر در گم‌تر می‌شوند و از هیچ گونه آمادگی برای زندگی در ساختار جدید برخوردار نیستند.

جوان شهری عمدتاً به دو دسته تقسیم می‌شوند. دسته اول که در طبقه بالاتر از متوسط و یا در طبقه غنی‌تر قرار می‌گیرند، به تمامی امکانات امروزی دسترسی دارند و به همین دلیل می‌توان آنان را جز و اشتغال‌پذیرترین گروه‌ها قرار داد. دسته دوم، در طبقه افراد پست، ضعف و محروم قرار می‌گیرند که عده زیادی از آنان در فقر مطلق، در محروم‌ترین مناطق شهری گذران زندگی می‌کنند. اغلب این افراد، نه تنها در طول عمر خود، سازندگی چندانی ندارند، بلکه در پاره‌ای موارد، حتی به رفتارهای ضد اجتماعی²

¹ Employability

² Anti-social

هم روی می آورند. بقیه هم کسانی هستند که اگر چه از شرایط زیستی بهتری برخوردارند؛ اما به سرعت در دام مشکلاتی چون اعتیاد به مواد مخدر و الکل و امثال این‌ها از یک سو و بی اعتمادی به آینده و بی انگیزگی و تردید از سوی دیگر، گرفتار می‌شوند.

یکی از مشکلات بارز جوانان هند، سیاست‌زدگی¹ روز افزون این گروه از رأی دهندگان است. از آنجایی که شهروندان هندی در سن 18 سالگی واجد شرایط رأی دادن می‌شوند، جوانان به آلت دست سیاستمداران تبدیل شده‌اند. به همین دلیل است که می‌بینیم پای احزاب سیاسی به انتخابات دانشگاهی و دانشجویی هم کشیده شده است و به شدت در مراکز دانشگاهی و مدارس عالی فعال شده‌اند. همچنین مشاهده می‌شود که جوانان به سمت نیروهای تندرو و افراطی گرایش یافته‌اند و طوری تربیت می‌شوند که تنها به فکر منافع خویش باشند. این رشد منفی، در دهه آینده به بالاترین حد هشدار خواهد رسید. به راحتی می‌توان مشاهده کرد که جوانان کشور، به درستی هدایت نمی‌شوند و از انرژی و توان آنان آن چنان که باید و شاید بهره‌برداری به عمل نمی‌آید. به نظر می‌رسد رهبران سیاسی و اجتماعی کشور در تلاش‌های خود برای ایجاد انگیزه و حس اعتماد به نفس در جوانان، ناکام مانده باشند و خود حکومت هند نیز به خوبی بر وخامت اوضاع در این زمینه آگاهی دارد و به همین دلیل کوشیده است برنامه‌های متعددی را برای توسعه و رفاه جوانان راه اندازی و اجرا کند.

3- نهادهای دست اندرکار امور جوانان

جوانان هر کشور، ارزنده‌ترین منابع انسانی ملت خود هستند که موجودیت و آینده کشور را رقم می‌زنند. در هند، معاونت امور جوانان و ورزش کشور به عنوان یکی از چهار معاونت زیر مجموعه وزارت توسعه منابع انسانی، طرح‌های متعددی را برای رشد و تعالی جوانان در دست اجرا دارد که بعضاً در اینجا مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرند.

1) سیاست ملی جوانان: این طرح در سال 1988 به تصویب دولت هند رسید. این سیاست بسیار گسترده بوده و طیف وسیعی از انواع برنامه‌های مرتبط با رفاه و توسعه جوانان را زیر پوشش دارد و به دنبال فراهم آوردن فرصت‌های جدیدی برای جلب مشارکت جوانان در فعالیتهای سازندگی کشور

¹ Politicization

است. تا کنون طرح‌ها، فعالیت‌های سازمانی متعددی برای توسعه جوانان در قالب این خط مشی ویژه، راه‌اندازی و اجرا گردیده است.

2) کمیته برنامه‌های ملی جوانان¹: دولت هند این کمیته را در سال 1994 با هدف تعیین

دستورالعمل‌های اجرایی به منظور اجرای صحیح برنامه‌های تحت پوشش سیاست ملی جوانان تشکیل داد. این کمیته 50 عضو دارد و ریاست آن با شخص نخست وزیر است. از جمله وظایف آن می‌توان پیشنهاد اقدامات و سیاست‌های ویژه جوانان؛ ارائه توصیه به دولت در جهت اتخاذ اقدامات مناسب برای اجرای طرح‌های عمل² سیاست ملی جوانان؛ ایجاد هماهنگی میان معاونت‌های مختلف دولت مرکزی و دولت‌های ایالتی، سازمان‌های داوطلب و دیگر بنگاه‌های ذیربط و نیز تامین باز خورد³ لازم در زمینه اجرای برنامه‌های ملی جوانان را ذکر کرد.

3) طرح ترویج روحیه استقبال از مخاطره⁴: این طرح با هدف القای روحیه مخاطره‌پذیری⁵،

انجام کار و فعالیت دسته جمعی⁶ (کار تیمی)، آمادگی مقابله با شرایط دشوار و چالش برانگیز و ترویج و تقویت حس مقاومت و شکیبایی در میان جوانان، طراحی شده است. در این طرح برای اجرای فعالیت‌هایی مانند کوهنوردی، راهپیمایی و صحرا نوردی، مطالعه حیات گیاهی و جانوری در مناطق کوهستانی، جنگل‌ها، بیابان‌ها و دریا، قایقرانی در مناطق ساحلی و گردشگری با قایق در دریا و امثال این‌ها، کمک‌های مالی ویژه‌ای در نظر گرفته شده است. به منظور آموزش این گونه فعالیت‌ها و نیز تشکیل و توسعه تشکل‌هایی برای تسهیل روند اجرایی آن‌ها، تسهیلات و کمک‌های مالی ویژه‌ای در قالب این طرح اختصاص می‌یابد. بنیاد کوهنوردی، مستقر در دهلی نو و نیز بنیاد ملی کوهنوردی، شناخته شده‌ترین موسسات فعال در این حوزه هستند. به موجب این طرح، جایزه‌ای نیز موسوم به جایزه ملی روحیه خطر پذیری⁷ در نظر گرفته شده است.

¹ Committee for National Youth programs

² Plans of action

³ Feedback

⁴ Promotion of adventure

⁵ Risk-taking

⁶ Team - work

⁷ National Adventure Award

4) طرح ترویج یکپارچه سازی ملی^۱: بازدید متقابل افراد جوان از یک منطقه به منطقه دیگر

کشور، یکی از برنامه‌هایی است که با هدف کمک به روند آشناسازی جوانان با محیط‌ها، سبک‌های زندگی و آداب و رسوم اجتماعی در نقاط مختلف کشور و نیز ایجاد حس یگانگی و وحدت به منظور تقویت غرور ملی در شرکت کنندگان اجرا می‌شود. افزون بر این، تعدادی از بنگاه‌های داوطلب و موسسات آموزشی خیریه نهرو (NYK)^۲، فعالیت‌هایی در قالب اردوهای یکپارچگی ملی (وحدت ملی)^۳ برای افراد دانشجو و غیر دانشجو برگزار می‌کنند. افراد شرکت کننده در طول برگزاری این اردوها، ضمن آشنایی با آداب و سنن و میراث بومی و فرهنگی بین منطقه‌ای^۴، اطلاعاتی نیز درباره مسائل و موضوعات دارای اهمیت ملی، به دست می‌آورند. این اردوها به القای ارزش‌های ملی از قبیل مردم سالاری، سوسیالیسم و سکولاریزم و... در ذهن و فکر شرکت کنندگان نیز کمک می‌کند.

5) طرح خدمت ملی^۵: این طرح با هدف جلب مشارکت داوطلبانه و اختیاری دانشجویان موسسات

و مدارس آموزش عالی در برنامه‌های خدمات اجتماعی و توسعه ملی، راه‌اندازی و اجرا شده است. در این طرح هم اکنون افزون بر 2 میلیون دانشجوی داوطلب آماده به خدمت از حدود 170 دانشگاه عضویت دارند. فعالیت‌های این طرح عمدتاً حول محور برنامه‌های بازسازی مناطق فقیر نشین روستایی و شهری و نیز ارتقا و بهبود شرایط اقتصادی و اجتماعی اقشار ضعیف‌تر جامعه دور می‌زند. دانشجویان عضو این طرح، علاوه بر اجرای برنامه‌هایی مانند مرمت و بازسازی جاده‌ها، مدارس، آبگیرها و تانکرهای آب مناطق روستایی و اقدام به درخت کاری، در اجرای برنامه‌هایی مانند حفاظت محیط زیست، بهداشت، رفاه و تغذیه خانواده، ارتقای جایگاه زنان، خدمات اجتماعی در نهادهای رفاهی و برنامه‌های آموزشی و تفریحی ویژه بزرگسالان و پیش‌دبستانی‌ها و نیز اطلاع‌رسانی و آگاه‌سازی درباره بیماری‌های ایدز و استعمال مواد مخدر، حضور و مشارکت فعال دارند.

6) طرح خدمت داوطلبانه ملی^۶: این طرح در سال 1977-78 با هدف ایجاد فرصت برای

جوانان، به ویژه برای فارغ التحصیلان دوره‌های کارشناسی، برای مشارکت تمام وقت افتخاری و

¹ Promotion of national Integration

² Nehru yuvaka Kendras (NYK)

³ National integration camps

⁴ Inter-regional

⁵ National Service Scheme (NSS)

⁶ National Service Volunteer Scheme (NSVS)

داوطلبانه در مدتی مشخص در فعالیتهای سازندگی کشور، آغاز به کار کرد. هدف طرح، نشان دادن راههایی به جوانان برای کار کردن توأم با خلاقیت و سازندگی است. در این طرح، داوطلبان جوان، با توجه به میزان شایستگی و استعداد و زمینه تحصیلی خود، به طرحهای *NYK*، طرح خدمت ملی، پیشاهنگان دختر و پسر^۱، بنگاههای داوطلب منتخب و طرحهای ایالتی، ملحق می‌شوند.

7) طرح کارآموزی جوانان^۲: در این طرح با نظارت دولت‌های ایالتی یا مناطق تحت پوشش

اتحادیه‌ها، موسسات آموزشی خیریه نهرو (*NYK*) نهادهای آموزشی و سازمان‌های داوطلب (خیریه) رسمی^۳، کمک‌هایی به صورت مالی برای اجرای دوره‌های کارآموزی در رشته‌های مختلفی چون دامپروری، مرغداری و گاوداری، کشاورزی، تعاونی‌ها، آموزش بهداشت، غذا و تغذیه و... در اختیار جوانان قرار می‌گیرد.

8) طرح کمک مالی^۴: در چارچوب این طرح، کمک‌هایی به صورت مالی در اختیار سازمان‌های

داوطلب قرار می‌گیرد تا صرف برگزاری برنامه‌های حرفه‌آموزی^۵ (آموزش حرفه‌ای) ویژه جوانان کنند. این کار به منظور کمک به ارتقای سطح توانمندی‌های عملی افراد جوان صورت می‌گیرد تا از این طریق قادر شوند نسبت به انجام فعالیتهای خویش فرمایی (خود اشتغالی) یا اشتغال مکمل^۶ و جانبی، اقدام کنند. از این کمک‌ها برای برگزاری اردوهای در جهت تقویت و ترویج مبانی یکپارچگی ملی و نیز انجام خدمات اجتماعی، اجرای برنامه‌های پیمایشی و پژوهشی، برگزاری سمینارها و امثالهم نیز استفاده می‌شود.

9) طرح جایزه ملی جوان^۷: همه ساله از سوی وزارت امور جوانان و ورزش به مناسب هفته ملی

ملی جوانان^۸، جوایزی تحت عنوان جایزه ملی جوان به جوانان گروه سنی 15 تا 35 سال و نیز تشکل‌ها و سازمان‌های داوطلب ویژه جوانان، اهدا می‌شود.

¹ *Scouts and Guides*

² *Training of Youth*

³ *Registered Voluntary organizations*

⁴ *Financial Assistance*

⁵ *Vocational training*

⁶ *Subsidiary employment*

⁷ *National Youth Award*

⁸ *National Youth Week*

10) طرح‌های ویژه جوانان عشایر^۱: این طرح در سال 1990-91 به منظور بذل توجه ویژه

به جوانان عشایر و طوایف در سطح کشور، به اجرا در آمد. به موجب این طرح، کمک‌هایی به صورت مالی در اختیار انواع سازمان‌های داوطلب (خیریه) قرار می‌گیرد تا برنامه‌های ویژه‌ای را برای جوانان جوامع بومی در زمینه‌های حرفه‌آموزی، برگزاری نمایشگاه‌ها، ترویج یکپارچگی و وحدت ملی و به روز کردن مهارت‌های آنان به منظور روی آوردن به خویش فرمایی، به اجرا درآورند.

11) مؤسسه ملی توسعه جوانان راجیوگاندی^۲: این مؤسسه در منطقه سرپرامبادور^۳ ایالت

تامیل نادو به عنوان یک تشکیلات مرکزی برای هماهنگ‌سازی و نظارت سراسری بر فعالیت‌های ویژه جوانان کشور تشکیل گردیده است و در عین حال، کار هدایت آموزش جوانان را نیز به عنوان بنگاه نقطه تماس^۴ (رابط) بر عهده دارد.

12) مراکز توسعه جوانان^۵: این نهادها حکم کانونی برای هدایت روند اجرایی کلیه فعالیت‌های

فعالیت‌های جوانان در روستاهای تحت پوشش را دارند. هر مرکز معمولاً ده روستا را تحت پوشش قرار می‌دهد و هدف اولیه آن عمل کردن به عنوان رابط بین باشگاه‌های جوانان و موسسات آموزشی داوطلب (YK) مستقر در هر دهستان (منطقه) است. فعالیت‌های این طرح کلاً در چارچوب موسسات و نهادهای آموزشی خیریه نهرو (NYK) انجام می‌شود. دولت هند برای راه اندازی هر مرکز، کمکی به مبلغ 30 هزار روپیه برای یک‌بار، اختصاص می‌دهد.

13) مهمان‌سراها جوانان^۶: این مهمان‌سراها یا خوابگاه‌ها با هدف ترویج گردشگری و سفر

بین جوانان در داخل کشور احداث شده‌اند. ساخت و احداث این مهمان‌سراها در قالب یک سرمایه‌گذاری مشترک^۷ بین دولت مرکزی و دولت‌های ایالتی صورت گرفته است. بدین معنی که دولت مرکزی، هزینه هزینه ساخت را متقبل می‌شود و هر دولت ایالتی نیز هزینه تامین زمین، آب، برق، جاده‌های ورودی^۸ و محل اقامت کارکنان^۹ را بر عهده می‌گیرد. هزینه عملیات اجرایی اولیه مهمان‌سرا نیز بر عهده دولت

¹ Special Schemes for Tribal Youth

² Rajiv Gandhi National Institute of Youth Development

³ Sriperambadur

⁴ Nodal agency

⁵ Youth Development Centers

⁶ Youth Hostels

⁷ Joint - venture

⁸ Approach road

⁹ Staff quarter

ایالتی است. مهمان سراها پس از تکمیل، به ازای اجاره بهای نمادین¹ سالانه معادل یک روپیه، برای انجام امور مدیریت، در اختیار دولت ایالتی قرار می‌گیرد. امور تعمیر و نگهداری معمولی مهمان سراها بر عهده دولت‌های ایالتی است، اما تعمیرات ویژه و اساسی، توسط دولت مرکزی انجام می‌شود.

14) بنگاه‌ها و موسسات آموزشی خیریه نهرو: این نهادهای موسوم به *NYK*، در سال

1972 با هدف خدمت به جوانان روستایی و فاقد تحصیلات در راستای تقویت و ارتقای جایگاه شخصیتی و صلاحیت شغلی آنان، تشکیل گردیدند. تعداد این نهادها که در ابتدا فقط 30 مورد بود، اینک به مرز 500 رسیده است. در این نهادها، فعالیت‌هایی چون آموزش مدیریت و رهبری به جوانان و اجرای اردوهای وحدت مالی و سرودهای محلی به صورت دسته‌جمعی، سازماندهی و برنامه‌ریزی می‌شود. اجرای خدماتی اجتماعی همچون تشکیل اردوگاه‌های کار، ساخت واحدهای بیوگاز²، مراکز حرفه‌آموزی، باشگاه‌های جوانان، مدارس مربی‌گری و تورنمنت‌های ورزشی ویژه جوانان روستایی و بومی، از دیگر فعالیت‌های این نهادها به شمار می‌آید. آن‌ها تاکنون تعداد زیادی از جوانان را در زمینه‌هایی چون ساخت و تعمیر و نگهداری واحدهای بیوگاز، زنبور داری، آموزش‌های شبه نظامی³، ترویج و ساخت مکان‌های عمومی عاری از دود در روستاها، ایجاد برخی زیر ساخت‌های عمومی مانند جاده و مراکز عمومی، تحت آموزش قرار داده‌اند. اجرای طرح آموزش جوانان روستایی برای خویش‌فرمایی⁴ در بسیاری از مناطق، از دیگر فعالیت‌های این نهادها است.

15) طرح پیشاهنگان دختر و پسر: پیشاهنگان دختر و پسر، جنبشی بین‌المللی است که

هدفش، ساختن شخصیت دختران و پسران جوان است و در واقع، روح وفاداری، میهن‌دوستی و دگرخواهی (به فکر دیگران بودن) را در آنان تقویت می‌کند. پیشاهنگان بارات⁵، عمده‌ترین سازمان در کشور برای ترویج جنبش مذکور به شمار می‌آید و این در حالی است که کانون پیشاهنگان پسر سراسر هند⁶ عمدتاً در بین جوانان غیر دانش‌آموز و غیر دانشجوی فعالیت می‌کند.

¹ Token rent

² Biogas plants

³ Para- military training

⁴ Training Rural Youth for Self-Employment (TRYSEM)

⁵ Bharath

⁶ All Indian Boy Scouts Association

16) **طرح امور ورزشی:** پرداختن به امور ورزشی به موجب قانون اساسی هند، به خود هر ایالت واگذار شده است و نقش حکومت مرکزی در این میان عمدتاً ناظر بر جنبه‌های ترویج ورزش است که از طریق تنظیم دستورالعمل‌های لازم برای فدراسیون ملی ورزش به منظور ارتقای عملکرد ورزشی ایالت‌ها، ارائه کمک‌های مالی برای برگزاری و تشکیل مدارس مربی‌گری، حضور تیم‌های ورزشی در میادین و تورنمنت‌های بین‌المللی، تصویب اعطای کمک بلاعوض برای امور ورزشی ایالت‌ها و ... محقق می‌گردد. کمیسیون کمک‌های بلاعوض دانشگاهی¹ (*UGC*)، انجمن دانشگاه‌های هند² (*AIU*) و مؤسسه مالی ورزش نتاجی سانباش³ (*NSNIS*)، مسئولیت ترویج و تقویت ورزش‌ها و بازی‌های ورزشی در دانشگاه‌ها را بر عهده دارند. مسئولیت تامین کمک‌های مالی برای توسعه زیرساخت‌های ورزشی در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور، بر عهده کمیسیون کمک‌های بلاعوض دانشگاهی است. انجمن دانشگاه‌های هند نیز بر کار سازماندهی مدارس مربی‌گری و رقابت‌های ورزشی برای دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی و آماده‌سازی تیم‌ها و گروه‌های ورزشی دانشگاهی هند برای اعزام یا شرکت در مسابقات بین‌المللی، نظارت دارد. مؤسسه ملی ورزش نیز به ورزشکاران برجسته دانشگاهی، بورسیه تحصیلی اعطا می‌کند.

17) **طرح همکاری بین‌المللی:** وزارت امور جوانان و ورزش‌ها، از طریق برنامه‌های تبادل فرهنگی با 28 کشور جهان، نسبت به همکاری‌های بین‌المللی در حوزه‌های تربیت بدنی و امور ورزشی و جوانان اقدام می‌نماید.

18) **طرح اتحادیه همکاری‌های منطقه‌ای جنوب آسیا برای جوانان:** پس از تشکیل اتحادیه همکاری‌های منطقه‌ای جنوب آسیا⁴، توجه به امور جوانان در سطح منطقه‌ای نیز در دستور کار دولت قرار گرفته است و با تدوین طرح اتحادیه همکاری‌های منطقه‌ای جنوب آسیا برای جوانان، نقش پیشگام و طلایه‌دار را در این عرصه به عهده گرفته است. هدف از اجرای این طرح، اتخاذ تدابیر جامع و فراگیر برای رشد و توسعه جوانان در کل منطقه است.

¹ University Grants Commission (UGC)

² Association of India Universities (AIU)

³ Netaji Subhash National Institute of Sports (NSNIS)

⁴ South Asian Association for Regional Cooperation (SAARC)

جوانان در هند مانند هر کشور دیگری، بخش فعال جمعیت را تشکیل می‌دهند. تا کنون برای توسعه جوانان در هند اقدامات عینی و ملموس زیادی صورت گرفته است. اما واقعیت امر این است که جوانان به لحاظ هویت اجتماعی خود در سنین پایین، هنوز، آن حد از رشد و بالندگی نرسیده‌اند که بشود روی آنان به عنوان شهروندان کامل یا رهبران آینده، حساب باز کرد، زیرا مشکلاتی که بر سر راه آنان قرار می‌گیرد ممکن است توانایی و استعدادشان را تضعیف و حتی نابود کند. بسیاری از حرکت‌ها و جنبش‌هایی که برای جوانان در کشور راه‌اندازی شده است، به دلیل عدم توفیق در جلب نظر جوانان برای مشارکت در سطوح دلخواه، نتوانسته‌اند به اهداف موردنظر دست یابند و جنبش تعاون نیز از این امر مستثنی نبوده است. وضعیت جوانان در هند به گونه‌ای است که نیاز به ارائه طرحی جامع برای توسعه جوانان کاملاً به چشم می‌خورد، طرحی که توسعه موثر منابع انسانی را در کشور به دنبال داشته باشد.

4- جوانان و جنبش تعاون در هند

جنبش تعاون هند، به لحاظ تعداد و جمعیت تحت پوشش، بزرگترین جنبش تعاون در جهان به شمار می‌آید. حضور افزون بر 500 هزار تشکل تعاونی با بیش از 200 میلیون عضو و سرمایه‌گذاری بالای 4 هزار میلیون روپیه توسط اعضا، برخی از مجموعه شاخص‌هایی هستند که می‌توانند گویای عظمت بخش تعاون هند باشند، هر چند که مطلوب بودن کیفیت کارایی و بهره‌وری این بخش، جای تامل فراوان دارد. شاید یکی از علل این امر، عدم حضور و مشارکت فعال جوانان در این جنبش باشد.

الف) جوانان در تعاونی‌ها: از همین ابتدای بحث لازم است خاطر نشان شود که در باره میزان مشارکت جوان در تعاونی‌های هند، هیچ آمار و اطلاعات دقیق و مشخصی در دست نیست. اما مذاکرات و مباحث صورت گرفته با رهبران یا مسئولان تعاونی‌ها نشان می‌دهد که امور اجرایی و مدیریتی تعاونی‌ها عموماً در دست افراد سالخورده است. یک تحلیل برداشت‌گرایانه معلوم می‌دارد که عموماً برای جذب جوانان در تعاونی‌ها چه برای کسب شغل و چه به منظور عضویت فعال، تلاشی صورت نمی‌گیرد. شاید یکی از عمده دلایل این امر آن باشد که اصولاً، چیزی به نام جنبش تعاونی جوانان در هند وجود ندارد. اگر چه تعداد تعاونی‌های دانشجویی در کشور، کم نیست و شمار اعضای

تعاونی‌ها در کل، چشمگیر و قابل توجه است، اما هیچ نشانه‌ای مبنی بر تمایل جوانان به عضویت در تعاونی‌ها به چشم نمی‌خورد. یکی از مفروضات کلی در این زمینه آن است که جوانان عموماً از تعاونی‌ها دل بریده‌اند و به همین دلیل، شانس خود را برای حضور در یک عرصه مبتنی بر مشارکت دموکراتیک (مردمی) در تصمیم‌گیری، از دست داده‌اند. از سوی دیگر، بخش تعاون هم که امیدی به جذب جوانان ندارد، هیچ تلاش جدی در این راستا از خود نشان نمی‌دهد و بدین ترتیب، عضویت افرادی را که می‌توانند موجبات افزایش پویندگی و قدرت جنبش را فراهم آورند، نادیده می‌گیرد. بی‌میلی و بی‌علاقگی جوانان به تعاونی‌ها، هم برای خود جوانان و هم برای تعاونی‌ها، ضایعه‌ای جبران ناپذیر به شمار می‌آید.

(ب) تحلیل تجربی: از آنجایی که اطلاعات ثانویه یا کلانی درباره میزان عضویت و مشارکت جوانان در تعاونی‌های هند وجود ندارد، پیمایشی در جنوب هند از طریق یک نمونه‌گیری طبقه‌بندی شده هدفمند، به منظور شناسایی ماهیت و میزان مشارکت جوانان در تعاونی‌ها به عمل آورده‌ایم. این نمونه، شامل 22 تعاونی فعال است که از میان شرکت‌های تعاونی کشاورزی اولیه، تعاونی‌های مصرف، تعاونی‌های پیشه‌وری (کارگری)، بانک‌های تعاون شهری و شرکت‌های تعاونی لابی‌های ایالت‌های گوا، کرالا، کارناتاکا و تامیل‌نادو انتخاب شده‌اند. داده‌های اولیه گردآوری شده از این تعاونی‌ها شامل مواردی چون تعداد کل اعضا، اعضای هیأت مدیره، کارگران و سهم اعضای بین گروه سنی 18 تا 38 سال در هر یک از این دسته‌ها بوده است که نشان می‌دهد، این 22 تعاونی در مجموع دارای 53 هزار و 220 عضو، 188 عضو هیأت مدیره و 132 کارمند تمام وقت هستند. اهم یافته‌های این مطالعه پیمایشی به شرح زیر است:

- در مجموع، 26 درصد اعضا، 12 درصد اعضای هیأت مدیره‌ها و 34 درصد کارکنان این 22 تعاونی را افراد بین گروه سنی 18 تا 35 سال تشکیل می‌دهند.
- بیشترین تعداد اعضای جوان (با 38 درصد) به تعاونی‌های تولید و کمترین تعداد آن‌ها (با 8 درصد) به تعاونی‌های کارگری اختصاص دارند.
- تجزیه و تحلیل داده‌ها به تفکیک ایالات نشان می‌دهد که بیشترین و کمترین میزان عضویت جوانان به ترتیب با 32 درصد و 14 درصد به ایالت‌های کرالا و کارناتاکا اختصاص دارد.

- فقط 10 درصد اعضای هیأت مدیره‌های منتخب را جوانان تشکیل می‌دهند که روند بسیار معنی‌داری است.

- بالاترین ترکیب اعضای جوان در هیأت مدیره‌ها به تعاونی‌های لبنیات (22 درصد) و کمترین آن به تعاونی‌های کارگری (صفر درصد) تعلق دارد.

- از میان این 22 تعاونی، فقط 19 تعاونی دارای هیأت مدیره انتخابی بودند که سن هیچ کدام از روسای آن‌ها هم زیر 35 سال نبود.

- بالاترین میزان کارکنان جوان با 30 درصد، به بانک‌های تعاون شهری و پایین‌ترین آن با 5 درصد، به تعاونی‌های کارگری اختصاص داشت.

روند فوق به هیچ وجه نمی‌تواند رضایت‌بخش باشد. اگرچه این روندها یا گرایش‌ها از یک نمونه معرف جامع به دست نیامده است، اما می‌توان نقاط قوتی را در آن مشاهده کرد. از آن جایی که این نمونه‌ها معرف برخی از مناطقی است که هم به لحاظ اقتصادی و سطح سواد و تحصیلات، توسعه یافته‌ترند و هم جنبش تعاون در آن‌ها، فعال‌تر و پویاتر است، به راحتی و با اطمینان می‌توان استنتاج کرد که در سطح کشور، اوضاع نمی‌تواند بهتر از این باشد. در جریان پیمایش سعی داشتیم حتی المقدور با مسئولان، کارکنان و اعضای تعاونی‌ها گپی داشته باشیم تا به علل حضور ضعیف و کم‌رنگ جوانان در تعاونی‌ها پی ببریم که در این جا به برخی از یافته‌های حاصل در این خصوص اشاره می‌شود:

- **مشکلات اجتماعی - اقتصادی:** از آن جایی که اکثر جوانان کشور به دلیل جایگاه بسیار پایین اجتماعی و اقتصادی، از مشکلات فردی و خانوادگی عدیده‌ای رنج می‌برند، حوصله و توان لازم برای توجه کردن به فعالیت‌هایی مثل تعاون و تعاونی را ندارند.

- **دخالت دولت:** جنبش تعاون در هند عمدتاً از سوی حکومت، پشتیبانی می‌شود و به اصطلاح، جنبشی دولت‌یار¹ (تحت حمایت دولت) است و به همین دلیل، جوانان کشور عموماً تعاونی را بخشی از دستگاه دولتی تصور می‌کنند و هیچ ضرورت یا توجیهی را برای مشارکت در چنین تشکلهایی پیدا نمی‌کنند و این، سرنوشت محتوم هر حرکت یا جنبشی است که قادر نباشد سیر تکاملی خود را به عنوان حرکتی مردمی طی کند.

¹ Government-sponsored

- **سیاست زدگی:** تعاونی‌ها بدون تردید یکی از سیاست‌زده‌ترین بخش‌های اقتصاد هند هستند. بسیاری از جوانان مورد پرسش ما در جریان این تحقیق، تعاونی را صرفاً ابزار یا سکوی پرتابی برای سیاستمداران نوپا می‌دانستند. این احساس تلفیقی هم وجود دارد که تعاونی‌ها یا در خدمت کسانی هستند که می‌خواهند وارد عرصه سیاست شوند یا برای آنانی است که هیچ راه دیگری را بهتر از تعاونی برای خود سراغ ندارند. این ذهنیت می‌تواند به نوعی بیانگر میزان و شدت سیاست‌زدگی ناخواسته جنبش تعاون باشد.

- **ناآگاهی:** باید خاطر نشان کرد که بسیاری از جوانان، آگاهی و اطلاعاتی درباره امر تعاون و ظرفیت یا قابلیت‌های تعاونی ندارند. جوانان همیشه در همسایگی خود یک تعاونی دارند، اما هیچ وقت برای کسب کمترین اطلاعات و آگاهی درباره آن، کنجکاوی به خرج نمی‌دهند. شاید علت این امر تا حدودی آن باشد که تعاونی‌ها قادر نبوده‌اند از رهگذر خدمات رسانی خود، نظر عموم را جلب کنند.

- **عدم جذابیت:** تعاونی‌های هند با قرار گرفتن در بین یک بخش عمومی غالب و یک بخش خصوصی رقابتی، در انتهای قافله توسعه قرار دارند و به همین دلیل، هرگز به عنوان شکل‌های اصلی و جریان ساز مطرح نبوده‌اند. به نظر می‌رسد افراد از این که خود را وابسته به یک تعاونی بدانند، چندان راضی نیستند. بسیاری از کارکنان شاغل در تعاونی‌ها می‌گویند به این دلیل در تعاونی مشغول به کار شده‌اند که نتوانسته‌اند شغل دیگری در بخش‌های دولتی یا خصوصی پیدا کنند.

- **جایگاه تعاونی‌ها در نهادهای آموزشی:** یکی از عمده دلایل عدم استقبال جوانان از تعاونی‌ها این است که اطلاعات چندانی درباره ظرفیت و توانمندی تعاونی‌ها، چه از طریق دوره‌های درسی عمومی و چه از طریق تعاونی‌های مدارس و دانشکده‌های خود، در اختیارشان قرار نگرفته است. اگرچه هند به دلیل دارابودن بیشترین تعداد تعاونی‌های دانشجویی در منطقه می‌تواند به خود مباحثات ورزد؛ اما واقعیت این است که کوچک بودن و سازماندهی ضعیف باعث شده است که این همه تعاونی نتوانند تأثیری جدی از خود برجای بگذارند. این تعاونی‌ها به صورت روزمره اداره می‌شوند و هرگز برای

خیل عظیم دانشجویان عضو، نقش مراکز یادگیری¹ را نداشته‌اند و به نظر می‌رسد این امر، جدی‌ترین مانع بر سر راه ترویج تعاون درهند باشد.

5- پیشنهادها

بدیهی است که تسهیل روند افزایش مشارکت جوانان در تعاونی‌ها، چه به لحاظ کنترل هر چه بیشتر انرژی جوانان و توسعه استعدادهای آنان و چه از نظر بهسازی و ارتقای جایگاه تعاون در هند، نیاز به زمانی طولانی دارد. این کار، مستلزم تلاشی آگاهانه، مستمر و دراز مدت است. پیشنهادهای زیر در قالب یک بسته پیشنهادی می‌تواند به تسهیل روند تحقق این نیاز بسیار مهم، کمک کند.

الف) تقویت تعاونی‌ها در نهادها و مؤسسات آموزشی: دانشکده‌ها و مدارس، جایگاه

یادگیری هستند و هیچ راهی برای آموختن، بهتر از یادگیری از طریق عمل وجود ندارد، یعنی همان راهی که رهبران و پیشگامان آزادی هند پیش گرفتند و توانستند از این رهگذر و با کمک اعضای دانشجو، پای تعاونی را به تمامی دانشکده‌ها و مدارس هند باز کنند. تعاونی‌های مدارس و مراکز آموزش عالی باید به هر دو صورت افقی و عمودی تقویت شوند. باید برای این تعاونی‌ها خط مشی ملی وضع شود و همگی به صورت شبکه به مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی (FCEI) وصل شوند. نه تنها باید تعاونی‌ها در تمامی مدارس و دانشکده‌ها حضور فعال داشته باشند، بلکه خود دانشجویان هم باید مشارکت را عملاً از طریق اداره کردن امور این تعاونی‌ها در مدارس یاد بگیرند.

ب) تعاونی‌ها و خط مشی جوانان: در خط مشی (سیاست) ملی جوانان باید جایگاه ویژه‌ای برای

تعاونی‌ها به عنوان یک حوزه اصلی در نظر گرفته شود. البته در طرح دولت در خصوص توسعه جوانان، به تعاونی‌ها اشاره شده است، اما این اشاره کفایت نمی‌کند و لازم است تأکید بیشتری بر این بخش صورت گیرد. اگر در سیاست ملی جوانان، تعاونی‌ها به عنوان یکی از ابزارهای توسعه جوانان شناخته شوند، انگیزه بسیار زیادی در جوانان برای مشارکت در تعاونی‌ها به وجود خواهد آمد. دولت می‌تواند انگیزه‌های زیادی در باشگاه‌ها و محافل ویژه تجمع جوانان ایجاد کند. اما تعاونی‌ها چون کار تجاری انجام می‌دهند، قادر به ایجاد چنین انگیزه‌هایی نیستند. لازم است سیاست‌گذاران، تعاونی‌ها را ابتدا به دید

¹ Learning Centers

تشکل‌های مردم‌یار^۱ (اجتماع یار) و خودیار نگاه کنند و سپس به شکل دیگر تشکل‌های تجاری و اقتصادی. چنین رویکردی، نه تنها روند حمایت هر چه بیشتر از تعاونی‌ها را تسهیل می‌کند، بلکه فرایند رشد و توسعه و سودآوری تعاونی‌های دانشجویی و دانش‌آموزی را هم شتاب می‌بخشد.

ج) ارتقای سطح جایگاه اجتماعی - اقتصادی جوانان: به عنوان یک واقعیت باید پذیرفت

که اندیشه‌های خودیاری و مردم‌سالاری، تنها زمانی پابرجا خواهد بود که نیازمندی‌های اساسی مردم به شکل مناسب، برآورده شود. نمی‌توان انتظار داشت که جوان گرسنه و درمانده، عضو سرزنده و فعال تعاونی باشد. با بهتر شدن اوضاع اجتماعی - اقتصادی یک جوان، تمایل و گرایش او به مشارکت هم بیشتر خواهد شد. در واقع، این خود تعاونی‌ها هستند که باید کاری کنند تا روند بهبود وضع اجتماعی - اقتصادی آنان، تسهیل شود. اگر تعاونی‌ها برای رفع نیازهای اجتماعی و اقتصادی جوانان بستر سازی کنند، جوانان خود به خود به منظور ایفای نقش فعال‌تر در جنبش تعاونی به این سمت گرایش پیدا خواهند کرد.

د) برنامه‌ریزی درسی: به منظور آشنایی جوانان با ابعاد گوناگون تعاون، لازم است برنامه‌های

درسی مناسبی در این زمینه در سطح مدارس و مراکز آموزش عالی تدارک دیده شود. تنها عامل مهم برای نیل به این نیاز، وجود یک برنامه درسی است که تمامی دانشجویان و دانش‌آموزان را فارغ از رشته تحصیلی، با اهداف و ابعاد جنبش تعاون آشنا کند. بهترین کار برای این منظور در هند، معرفی ارکان جنبش تعاون است که این کار می‌تواند با تهیه گزارش‌ها یا مقالاتی در قالب تکلیف اجباری، از مقطع دوم تحصیلی به بعد، آغاز شود.

ه) ثبت نام تعداد بیشتری از زنان عضو تعاونی‌ها در مؤسسات آموزشی: نرخ

باسوادی و استعداد مشارکت در تشکل‌های مردمی و دموکراتیک، روز به روز در نزد فراگیران مونث بالاتر می‌رود. اگر میزان مشارکت آنان در فعالیتهای تعاونی‌ها مراکز آموزشی خودشان بالاتر رود، زمانی که فارغ التحصیل شوند، بهترین نوع تعاون‌گران خواهند بود. با توجه به عواملی چون وضعیت موجود زنان به لحاظ عضویت در تعاونی‌ها و حجم و تعداد جمعیت آنان از کل جمعیت جوان کشور، جلب مشارکت تعداد بیشتری از زنان در تعاونی‌ها، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر به شمار می‌آید.

¹ Community-help

(و) تبادل افکار و افراد: در هندوستان، به عنوان کشوری که اقشار جوان تر آن فعال تر و پر شورتر از بقیه قشرهای جامعه هستند، به جوانان فرصت لازم برای آشنایی با جنبش تعاون داده نشده است. از این رو لازم است با اقداماتی چون گرد هم آوردن جوانان دیگر کشورها در هند و نیز فرصت دادن به جوانان هند برای بازدید و بررسی تعاونی‌های جوانان در کشورهای دیگر، جوانان هندی را با وضعیت جنبش تعاون در سایر کشورها آشنا کنیم. از این رو، به سازوکاری نیاز داریم که این فرایند یادگیری را امکان‌پذیر سازد. اقدام مطلوب در این راستا آن است که مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی، با عقد قراردادهای دو جانبه با تشکل‌های تعاونی دانشجویی یا جوانان در سطح ملی دیگر کشورها، روند تبادل افراد و مبادلات آموزشی با خارج را تسهیل کند.

جلب نظر جوانان برای پیوستن به تعاونی‌ها، ضرورت امروز جنبش تعاون هندوستان است. در همه جای جهان، جوانان به عنوان بخش فعال از منابع انسانی، در واقع مهمترین منبع انسانی هر کشور به شمار می‌آیند. هند نیز شدیداً به توسعه موثر این منبع نیاز دارد و شکی نیست که وجود تشکل‌های آزاد و مردم سالاری چون تعاونی‌ها، روند این توسعه را تسهیل خواهد کرد. از سوی دیگر، تعاونی‌ها هم اگر قادر به جذب تعداد بیشتری از جمعیت جوان شوند، بی تردید سود بیشتری خواهند برد. گریز از سیاست زدگی، مبارزه با فساد و در نتیجه، تقویت تعاونی‌ها و مبانی تعاون، از جمله این مزایا است. در حالی که جهان وارد بحث امکانات و توانمندی‌های جدید تعاون شده است و در زمانی که جنبش تعاون هند در حال تجدید حیات خود از طریق جوان‌گرایی است، جوانان می‌توانند نیروی حیاتی این جنبش را تقویت کنند.

نقش جنبش‌های تعاون هند در پیوستن جوانان به تعاونی‌ها

ال. دی. آهو جا¹

مقدمه

هیچ تردیدی در این واقعیت نیست که بزرگترین جنبش تعاون جهان در هند وجود دارد؛ به طوری که تعاونی در تمامی ابعاد و اقشار جامعه هند، رسوخ کرده است و به ندرت می‌توان فعالیتی اقتصادی را پیدا کرد که به نوعی تحت پوشش تعاونی قرار نداشته باشد. طی چند سال گذشته، تحولات بی‌سابقه‌ای در عرصه اقتصاد کل جهان رخ داده و هند، تاثیرات ناشی از آزادسازی اقتصاد را با تمام وجود، حس کرده است. امروزه تعاونی‌ها در کانون این تحولات قرار گرفته‌اند و چالش‌های فراوانی فراروی آن‌ها خودنمایی می‌کند. در جهان کاملاً رقابتی امروز، جنبش تعاون در هند چاره‌ای جز مبارزه برای بقا ندارد. تاکنون گام‌های متعددی چه برای ارائه تصویری جدید از تعاونی‌ها و چه برای تبدیل آن‌ها به شکل‌هایی پویا، خودگردان، خود اتکا و کارآمد، صورت گرفته است تا بتوانند ضمن رقابت با نیروهای حاکم بر بازار، به توفیقات جدیدی نیز دست یابند.

عقل و حکمت نشان داده است که در فرایند توسعه، اقتصادها زمانی به شکوفایی و رونق می‌رسند که اقدامات مناسب و شایسته‌ای برای جلب مشارکت فعال و معنی‌دار جوانان صورت گرفته باشد. پس از تجزیه هند، نسل جدیدی از جوانان خلق شده‌است که باید با ایجاد فرصت‌های شغلی و تولید درآمد از توانمندی و نیروی آنان به بهترین نحو ممکن بهره‌برداری شود.

هم اکنون در هند، 100 درصد روستاها و بالغ بر 250 میلیون عضو، تحت پوشش جنبش تعاون قرار دارند که جای بسی مباهات است. براساس برآوردهای اولیه، حدود 400 میلیون تن از جمعیت هند در گروه سنی 15 تا 35 سال قرار دارند. ولی جالب اینجاست که هیچ اطلاعات دقیق و مشخصی درباره میزان مشارکت مستقیم یا غیرمستقیم آنان در تعاونی‌ها وجود ندارد. این نیروی کار عظیم و توانمند را نمی‌توان صرفاً با اصول و آرمان‌های تعاون، تغذیه کرد. بلکه باید در آن‌ها برای پیوستن به این جنبش ایجاد انگیزه نمود و این کار جز از طریق علاقه‌مند کردن آنان به اصول و کارکردهای تعاون و اینکه تعاونی‌ها چگونه توانسته‌اند با ایجاد تحول در اوضاع اقتصادی، به ابزارها و عامل‌های تغییر شرایط

¹ L.D.Ahuja

اقتصادی خیل عظیمی از اعضای جامعه تبدیل شوند، ناممکن خواهد بود. در محیط رقابتی کنونی، تعاونی‌ها باید شایستگی و توانایی خود را برای خدمت کردن به عامه مردم و به ویژه نسل جوان نشان دهند و در آنان برای ایفای نقش موثر در فرایند توسعه اقتصادی کشور، ایجاد انگیزه نمایند. وقتی از جلب مشارکت جوانان صحبت می‌کنیم، منظور ما فقط قشر تحصیل کرده جوان نیست، بلکه همه گروه‌ها و قشرهای جوان است.

مشارکت جوانان

عرصه بسیار وسیعی برای جلب مشارکت جوانان در تعاونی‌ها وجود دارد که به حوزه‌های سنتی محدود نمی‌شود؛ بلکه بخش‌های جدیدی را هم که طی چند ساله اخیر ظهور یافته‌اند، دربرمی‌گیرد. برخی از این بخش‌ها و حوزه‌ها که چشم‌انداز گسترده‌ای را فراروی جوانان برای ورود به عرصه تعاونی‌ها گشوده‌اند از این قرار است: (1) بخش کشاورزی؛ (2) تامین و عرضه نهاده‌ها؛ (3) خدمات ترویج؛ (4) مراکز خدمات کشاورزی؛ (5) زیست فناوری؛ (6) بخش غیر کشاورزی^۴ مانند مرغداری، شیلات، لبنیات، صنایع دستباف، نوغان داری و صنایع و هنرهای دستی؛ (7) فناوری اطلاعات از جمله کافی‌نت‌ها؛ (8) استحصال آب^۵ و آبخیزداری؛ (9) تعاونی‌های کار؛ (10) بهداشت روستایی؛ (11) پروژه‌های توسعه یکپارچه تعاونی منطقه‌ای؛ (12) تشکیل گروه‌های خودیار؛ (13) سلامت روستایی؛ (14) گردشگری؛ (15) صادرات؛ (16) بخش خدمات و بسیاری بخش‌ها، خدمات و فعالیت‌های دیگر که پایانی نمی‌توان بر آن متصور شد.

اما پرسش اساسی پیش‌روی ما این است که چگونه می‌توان مشارکت جوانان را در فرایند توسعه جلب کرد و تعاونی‌های جوانان تشکیل داد؟ همان‌گونه که پیش‌تر هم عنوان شد تا زمانی که نتوانیم راه‌هایی برای رسیدن به اشتغال سودمند و سودآور در اختیارشان قرار دهیم، جلب مشارکت فعال آنان را باید

¹ Supply of inputs

² Extension service

³ Biotechnology

⁴ Non-farm sector

⁵ Water harvesting

⁶ Labor cooperatives

⁷ Rural sanitation

⁸ Rural health

همچنان رویایی دست نیافتنی دانست. مشارکت جوانان را می‌توان با ثبت‌نام کردن آنان به عنوان اعضای تعاونی و در نتیجه، تضمین حضور آنان در حوزه مدیریت تعاونی یا پرورش آنان به عنوان رهبران آینده جنبش تعاون، جلب کرد. یکی دیگر از راه‌های جلب مشارکت جوانان، درگیر کردن عملی آنان در کارهای تعاونی به عنوان کارکنان^۱ یا نیروی کار^۲ است.

نقش موسسات مدیریت تعاونی

تعلیم و تربیت در قالب آموزش و کارآموزی، بخش جدایی‌ناپذیر مفهوم توسعه یکپارچه تعاونی^۳ در هند به‌شمار می‌آید. از این‌رو، تک‌تک عناصر یا اجزای اتحادیه ملی تعاون هند یا شورای ملی آموزش‌های تعاونی باید به مثابه مرکز ثقل یا مرکز اعصاب فعالیت‌های تعاونی عمل کنند. مشارکت دادن جوانان در تعاونی‌ها، ابزاری بسیار مهم در هدایت صحیح انرژی و توان جوانان است. اتحادیه ملی تعاون هند به عنوان سخنگوی ارشد تعاونی‌ها باید در اقدامی ابتکاری، خط مشی‌ها و طرح‌های خود را به‌گونه‌ای جهت‌دهی کند که جوانان کشور، تعاونی را پناهگاهی مطمئن برای دسترسی به شغل سودآور و سودمند تلقی کنند.

از این‌رو، موسسات مدیریت تعاونی^۴ (IMCS) می‌توانند نقشی محوری در پیوستن جوانان به تعاونی‌ها ایفا کنند. تمامی موسسات مدیریت تعاونی باید یک بانک اطلاعاتی ویژه مشارکت جوانان در شبکه تعاون ایجاد کنند؛ چرا که وجود چنین اطلاعاتی، برای طراحی برنامه‌های ویژه جوانان، امری کاملاً ضروری است. این پایگاه اطلاعاتی را می‌توان با کمک‌ها و مساعدت‌های مؤسسه نبرد (NABARD) و دیگر بنگاه‌ها و دستگاه‌های ایالتی دست‌اندرکار امر توسعه و تعاون، ایجاد کرد. مؤسسات مدیریت تعاونی باید اقداماتی نیز برای شناسایی فعالیت‌هایی که می‌توانند نظر جوانان را برای مشارکت یا ورود به عرصه تعاونی‌ها جلب کنند، به عمل آورند.

اگر بنا باشد میزان مشارکت جوانان در تعاونی‌ها افزایش یابد، حمایت سیاسی از این روند باید جداً در دستور کار دولت هند قرار گیرد و البته این امر، جدای از حمایت قانونی و حقوقی است که غالباً در قالب

¹ Personnel

² Work force

³ Integrated cooperative development

⁴ Institutes of Cooperative Management (ICMS)

تدوین آیین‌نامه‌های نمونه^۱ یا ارائه ادله و براهین^۲ برای لزوم حضور جوانان در هیأت مدیره تعاونی‌ها صورت می‌گیرد. البته در این بین نباید حمایت مالی دولت از طرح‌های محوری بخش تعاون را در این زمینه نادیده گرفت. شورای ملی آموزش^۳ تعاونی باید در سطح مرکزی در این راستا اقدام نماید و موسسات مدیریت تعاونی هم، کار هماهنگ‌سازی را در سطح ایالت‌ها انجام دهند.

برای شروع کار می‌توان بودجه مناسبی را برای سازماندهی تعاونی‌های جوانان و ارائه خدمات ترویجی و توسعه‌ای به آن‌ها از طریق موسسات مدیریت تعاونی، از سال 2005 – 2004 به بعد، اختصاص داد. هزینه‌های این کار را می‌شود در مراحل آغازین، از محل مازاد برخی برنامه‌ها تامین کرد و به تدریج با پیشرفت کار، بودجه خاصی از طریق شورای ملی آموزش‌های تعاونی برای آن در نظر گرفت.

همه موسسات مدیریت تعاونی، باید بستر ویژه‌ای برای مولفه آموزش و توسعه منابع انسانی تعاونی‌ها که محل جذب مشارکت جوانان و تضمین استمرار روند آن در آینده است، تدارک ببینند. آموزش‌ها را می‌توان به دو شکل ارائه داد: الف) توسعه انگیزشی و مدیریتی و ب) ایجاد صلاحیت محوری هدف مؤسسه‌ها باید تربیت مدیران رده دوم در تعاونی‌ها باشد و برای این منظور، روی نیروی جوان، سرمایه گذاری کنند.

مؤسسه مدیریت تعاونی تریواندروم^۴، نرم‌افزاری برای بانک‌های تعاونی کشاورزی اولیه^۵ در ایالت کرالا تهیه کرده که در حدود 70 بانک با موفقیت، اجرا شده است. شایان ذکر است که فقط در ایالت کرالا حدود 1000 بانک تعاون وجود دارد. این نرم‌افزار که به راحتی قابلیت تکثیر و کاربرد در دیگر تشکل‌های موجود در کرالا و دیگر نقاط کشور را دارد، در عرض مدت 5 سال، برای 20 تا 30 برنامه‌نویس، ایجاد اشتغال کرده است و اگر در تعاونی‌های ایالت‌های دیگر هم استفاده شود، خواهد توانست ضمن تولید منابع مالی برای شورای ملی آموزش تعاونی، فرصت‌های شغلی مناسبی نیز در اختیار جوانان متخصص در فناوری اطلاعات قرار دهد. موسسات مدیریت تعاونی، باید با همتایان خود در

¹ Model by-laws

² Making a case

³ National council for Cooperative training (NCCT)

⁴ Trivandrum

⁵ Primary Agricultural cooperative Banks

تیرووانانتاپورام مدام در ارتباط باشند و سعی کنند مشتری‌های جدیدی در منطقه تحت پوشش عملیات خود پیدا نمایند.

شورای ملی آموزش تعاونی با اتحادیه ملی تعاون هندوستان نیز در تماس است تا با همکاری هم، یک شرکت فناوری اطلاعات (IT) به عنوان یکی از شعبات اتحادیه ملی تعاون هندوستان به موجب قانون تاسیس شرکت‌های هندی یا قانون تاسیس شرکت‌های تولیدی، راه‌اندازی کنند. این شرکت که احتمالاً ظرف آینده‌ای بسیار کوتاه به ثبت خواهد رسید. زمینه را برای مشارکت تمام موسسات مدیریت تعاونی در فعالیتهای خود فراهم آورد. این شرکت به تعداد زیادی متخصص IT نیاز دارد و بدین ترتیب، سر فصل جدیدی برای ورود تعاونی‌ها به عرصه فناوری اطلاعات، گشوده خواهد شد.

کلیه موسسات مدیریت تعاونی باید در زمینه سازماندهی و تشکیل گروه‌های خود یار، فعال شوند؛ چرا که تشکیل این گروه‌ها، نخستین گام به سوی تعاونی‌سازی فعالیت‌ها است. با ایجاد انگیزه در افراد به ویژه جوانان، از طریق ارائه آموزش‌های لازم، می‌توان زمینه‌سازی برای تشکیل و سازماندهی گروه‌های خودیار را آغاز کرد.

تمامی موسسات مدیریت تعاونی باید برای برگزاری دوره‌های آکادمیک مدیریت بازرگانی و دیگر برنامه‌ها و دوره‌های تخصصی، بسیج شوند. این کار موجب جلب مشارکت جوانان و ایجاد صلاحیت و مهارت مدیریتی در تعاونی‌ها خواهد شد. در خلال تابستان و دیگر تعطیلات، موسسات مدیریت تعاونی می‌توانند نسبت به تشکیل اردوهای برای برگزاری دوره‌های IT اقدام نمایند. البته این مؤسسه‌ها باید مطمئن شوند که فراگیران این دوره‌ها و دارندگان مدارک دیگر رشته‌های ذی‌ربط قادر خواهند بود از طریق مصاحبه‌های دانشجویی و امثال آن، شغل مورد نظر خود را پیدا کنند.

پروژه‌های توسعه یکپارچه تعاون مؤسسه ملی توسعه تعاون¹، می‌توانند نوید بخش استقبال جوانان از فعالیت‌های ناظر بر توسعه تعاونی‌ها باشند و شرایط جهت ایجاد فرصت‌های اشتغال برای جوانان از طریق این پروژه‌ها بسیار مساعد به نظر می‌رسد. هر پروژه توسعه یکپارچه تعاون را می‌توان بسته‌ای برای چارچوب‌بخشی به تعاونی‌های جوانان در نظر گرفت. موسسات مدیریت تعاونی می‌توانند این کار را

¹ Integrated Cooperation Development projects(ICDP)

ضمن تدوین گزارش‌های تفصیلی پروژه و از طریق رایزنی با دفاتر منطقه‌ای موسسه ملی توسعه تعاون (NCDC)، انجام دهند.

تمامی موسسات مدیریت تعاونی باید برای راه‌اندازی و اجرای برنامه‌هایی در خصوص کشت و صنعت و مبارزه با آفات کشاورزی به منظور ایجاد فرصت‌های خویش‌فرمایی (خود اشتغالی) برای فارغ التحصیلان جوان، با *MANAGE* در حیدرآباد و نیز با *SFAC* ارتباط برقرار کند. بهتر است با نهادها و مؤسسات مالی نیز ارتباط برقرار شود تا پس از اتمام دوره آموزشی، دانش‌آموختگان جوان، از انگیزه لازم برای شروع به کار برخوردار باشند.

هرجا تعدادی تعاونی‌های جوانان تشکیل می‌شود، موسسات مدیریت تعاونی باید به فکر انتخاب یک تعاونی جوانان نمونه برای الگوبرداری و تکثیر باشند. همه موسسات مدیریت تعاونی باید جلب مشارکت بنگاه‌های مختلف دست‌اندرکار توسعه را در قالب رویکرد "نگاه واحد"^۱ در دستور کار خود قرار دهند و هرجا اردوهای آموزشی برای جوانان برگزار می‌شود، این بنگاه‌ها از جمله نبرد موسسه ملی توسعه تعاون، (NCDC)، بانک‌ها، دستگاه‌های مختلف دست‌اندرکار امور جوانان باید به‌نوعی در آن‌ها همکاری داشته باشند. موسسات مدیریت تعاونی باید به ساده‌سازی^۲ قالب‌ها یا رویه‌های کار نیز توجه داشته باشند تا جوانان هنگام راه‌اندازی فعالیت اقتصادی، از ادامه کار منصرف و دلسرد نشوند. هر چه تعداد سمینارها در این زمینه‌ها بیشتر باشد، بهتر است؛ البته سمینارها باید به صورت ایالتی برگزار شوند و توصیه‌ها و پیشنهادهای مطرح شده باید چه بر روی کاغذ و چه در عمل، اجرا شوند. هر موسسه مدیریت تعاونی باید برای جلب مشارکت فعال جوانان در تعاونی‌ها، هدفی تعیین و تعریف کند.

برنامه‌های اشتغال‌آفرین برای جوانان در ایالت‌های شمال شرقی به واسطه تلاش‌های بی‌دریغ موسسات مدیریت تعاونی گواهاتی^۳ و ایمپال^۴، عملکرد بسیار موفقی داشته‌اند و به دیگر موسسات مدیریت تعاونی هم توصیه می‌شود از این برنامه‌ها الهام بگیرند و آن‌ها را سرمشق خود قرار دهند.

موسسات مدیریت تعاونی باید روند موفقیت تعاونی‌ها را پیش‌بینی و تدوین کنند و تبلیغات وسیعی برای جلب نظر جوانان به تشکیل تعاونی، به عمل آورند. شورای ملی آموزش‌های تعاونی (NCCT)

¹ Single window approach

² Simplification

³ Guwahati

⁴ Imphal

تمامی مساعی و اهتمام خود را برای مرتبط کردن برنامه‌های توسعه جوانان به وزارتخانه‌های مختلف دولت هند به کار می‌گیرد که این کار به سود همه موسسات مدیریت تعاونی خواهد بود.

اتحادیه ملی تعاون هندوستان هم اکنون تعداد زیادی طرح‌های آموزشی در دست اجرا دارد که باید به موسسات مدیریت تعاونی منظم شوند. این کار فرصت لازم را به منظور جلب مشارکت جوانان در تعاونی‌ها، تشکیل گروه‌های خودیار و سرعت بخشیدن به روند توسعه و تأمین امکانات و تسهیلات آموزشی در جهت ارتقای مهارت‌های عوامل اجرایی¹ (کارکنان) و اعضای این گروه‌ها در اختیار مؤسسات مدیریت تعاونی قرار می‌دهد. اگر بپذیریم که هندوستان چونان ستاره‌ای در حال درخشیدن است و هیچ شکی هم در این امر وجود ندارد، تصور این درخشش بدون مشارکت و حضور جوانان، تصوری باطل خواهد بود. یکی از نمونه‌های بارز این درخشش را که مرهون حضور فعال جوانان است، می‌توان در صنعت *IT* مشاهده کرد که توانسته است شمار زیادی از جوانان با استعداد را در این عرصه مشغول کار کند. این مورد فقط یک نمونه است که نشان می‌دهد مشارکت جوانان چگونه قادر است سرنوشت یک صنعت را رقم بزند. درخشش هندوستان یک واقعیت است، به شرطی که جوانان در خط مقدم این جبهه قرار داشته باشند و این امر در مورد تعاونی‌ها نیز صدق می‌کند.

¹Functionaries

نقش مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی در ترویج تعاونی‌های جوانان در

هندوستان

رامش رام میشر^۱

چندین دهه پیش در سال 1945، کمیته برنامه‌ریزی تعاونی هند (CPCI) با تأکید بر اهمیت حضور و مشارکت دانشجویان و جوانان در تعاونی‌ها، توصیه کرد که لازم است آموزش‌های ارائه شده در زمینه تعاون در مدارس و مراکز آموزش عالی، با اجرای فعالیت‌های تکمیلی عملی در مراکزی چون فروشگاه‌های مصرف^۲، سلف سرویس‌ها و مراکز زراعت و صنایع دستی، به صورت تعاونی، پی‌گیری شود. متعاقب تأکید «برنامه بیست ماده‌ای»^۳ دولت هند بر لزوم توجه به نیازهای جامعه دانشجویی کشور، مؤسسه ملی توسعه تعاون بلافاصله برای ارائه کمک‌های مالی در راستای ترویج تعاونی‌های دانشجویی/دانشگاهی اعلام آمادگی نمود. از آن زمان به بعد، تلاش‌های زیادی در این راستا صورت گرفته است؛ اما ابهام در میزان محوریت موضوع و دیدگاه نامشخص نسبت به تعاونی‌های دانشجویی، کماکان به قوت خود باقی است.

پس از برگزاری کنگره یکصدمین سالگرد تشکیل اتحادیه بین‌المللی تعاون در منچستر به سال 1995، مشارکت جوانان و دانشجویان در فرایند توسعه از طریق تعاونی‌ها، به یک سند چشم‌انداز تبدیل شده است. دهه 1990، مصادف با بروز شرایط جدید اقتصادی، بر اثر روند جهانی شدن و آزادسازی اقتصاد در دوره اصلاحات بود. هدف اصلاحات در بخش تعاون، تأکید بر رقابتی شدن فعالیت تعاونی‌ها از طریق انطباق با نیروهای بازار و نیز تبدیل تعاونی‌ها به تشکل‌های پایدار از راه اعمال مدیریت اثر بخش و تدابیر کارآمد بود.

علی‌رغم این زمینه‌چینی‌ها، کمیته فرعی تعاونی‌های مصرف وابسته به اتحادیه بین‌المللی تعاون، تشکیل مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی را به عنوان ابزاری برای این موارد، توصیه کرد؛ جلب مشارکت جوانان در بازسازی تعاونی‌ها؛ قرار دادن دانشجویان و جوانان در جریان اصلی جنبش تعاون؛

¹ Ramesh Ram Mishra

² Consumer stores

³ Twenty Points Programme

یکپارچه‌سازی فرایند آموزش و توسعه؛ القای ذهنیت رهبری ارزش‌گرا در تعاون‌گران نسل جدید و تحریک حس نیاز به مهارت‌های جدید رهبری در بین جوانان به منظور رشد و توسعه ششم و غریزه کارفرمایی در آنان در سال 1998 بود که مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی کشور در سایه حمایت‌های بی‌دریغ مؤسسه مدیریت تعاونی ناتسان^۱، در چنایی تشکیل گردید.

این مؤسسه با سرمایه اولیه‌ای^۲ بالغ بر 500 هزار روپیه که از سوی اتحادیه تعاونی ایالت تامیل نادو تامین شده، تاکنون 12 مؤسسه از 4 ایالت را به عنوان عضو، ثبت‌نام کرده است. هدف اصلی مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی، القای اصول، فلسفه و آرمان‌های تعاون در ذهن و فکر جامعه دانشجویی است. تحقق این مهم، مستلزم وجود یک نیروی جوان ایثارگر، متعهد و دارای ذهنیت خدمت‌رسانی است تا بتواند نیازهای آینده کشور را بر پایه همکاری و تعاون برطرف سازد. کشور دموکراتیکی مانند هند، یقیناً به وجود تعاون‌گرانی شایسته نیاز دارد که قادر باشند جوامع کشور را به شکلی صحیح و با دیدی روشن، رهبری و هدایت کنند. فعالیت‌های مجمع مذکور تا کنون عمدتاً محدود به برگزاری سمینارها و کارگاه‌ها در سطح کشور و ایالت‌ها بوده است.

باید اذعان کرد که تلاش‌های این مجمع، نتایج نسبتاً متفاوتی در برداشته است. مبانی نظری مجمع، نیاز به بازنگری و اصلاح دارد و باید به سمت دیدگاه‌های پویا و محیطی توانمندساز سوق یابد که دولت آن‌ها را در اسنادی مانند سیاست (خط مشی) ملی تعاون، اصلاحیه‌ها و متمم‌های قانون تعاونی، قانون تعاونی نمونه^۳، قانون تعاون چند ایالتی^۴ (2000) و اصلاحیه‌های اخیر در قانون مؤسسه ملی توسعه تعاون^۵ منظور کرده است تا مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی بتواند دامنه فعالیت‌هایش را گسترده‌تر سازد.

مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی، دیدگاه محوری دو جانبه‌ای را دنبال می‌کند. تعاونی‌ها از یک سو باید خود را با نیروهای بازار تطبیق دهند تا توان رقابتی خود را بالا برند و از سوی دیگر، در اندیشه جهت‌دهی قابلیت‌های محوری خود به سمت تحقق اصول پایداری باشند و این در حالی است که در هر

¹ Natesan Institute of Cooperative Management (NICM)

² Corpus fund

³ Model cooperative law

⁴ Multi-state Cooperative Act

⁵ National Cooperative Development Corporation (NCDC)

دو مورد باید حساسیت لازم را برای تزریق و القای هنجارها و ارزش‌ها به منظور همسو شدن در جهت تحقق یک مأموریت یا رسالت واحد به خرج دهند. از این رو، مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی به منظور پرورش نسل جدیدی از رهبران برای حوزه تعاون، باید دو دیدگاه ارزشی و اخلاق تجاری را به موازات هم به کار گیرد.

مجمع اینک به چهار راه توسعه تعاونی‌های دانشجویی و جوانان رسیده است. جمعیت جوان هند به 340 میلیون نفر می‌رسد. در سال 2000-2001 هندوستان دارای حدود 643 هزار دبستان ابتدایی، 198 هزار دبستان دوره متوسطه [راهنمایی]، 117 هزار دبیرستان و بالغ بر 10 هزار و 197 مدرسه عالی، دانشگاه و مراکز حرفه‌ای تخصصی در سرتاسر کشور بوده که یک جمعیت دانشجویی - دانش آموزی تقریباً 182 میلیون نفری را تحت پوشش داشته‌اند.

حدود 34 میلیون تن از این جمعیت جوان در دبیرستان‌ها، مدارس عالی، دانشگاه‌ها و مراکز حرفه‌ای و تخصصی مشغول تحصیل بوده‌اند و این در حالی است که جمع تعاونی‌های آموزشکده‌ای¹ با حدود فقط 2 میلیون عضو دانشجویی - دانش آموز، حتی به 8 هزار واحد هم نمی‌رسد. از این رو، جذب کلیه جماعت دانشجویی و دانش آموزی به عرصه تعاون، وظیفه‌ای بس دشوار و سهمگین به نظر می‌رسد.

با توجه به چند وجهی بودن مسائل مرتبط با تشکیل مجمع‌های مذکور، تامین هزینه فعالیت‌های هر برنامه اجرایی² (برنامه عمل) باید مرحله‌بندی (فاز بندی) شود تا شرایط برای پیاده‌سازی و تحقق اهداف به شیوه کارآمد و اثر بخش، فراهم گردد. یقیناً، نشست آتی در این زمینه، ضمن تبیین مسائل آشکار، تدوین یک برنامه قابل اجرا را نیز به دنبال خواهد داشت (که حتی اگر در قالب یک برنامه کار³ یا طرح دقیق اجرایی⁴ برای فاز اول برنامه هم نباشد) همزمان با اتمام برنامه پنج ساله دهم (2002-2007) به پایان خواهد رسید. مسائل مطروحه در این اجلاس به طور اجمال از این قرار خواهد بود:

- ثبت رسمی مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی قبل از 31 مارس 2004 به موجب قانون شرکت‌های تعاونی چند ایالتی.

¹ Campus Cooperative

² Action programme

³ Agenda

⁴ Blue Print for Action

- تشکیل شعبات مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی در 31 ایالت و 7 منطقه تحت پوشش اتحادیه برای پیوستن به فدراسیون ملی مربوطه.
 - طراحی یک اساسنامه نمونه¹ (اساسنامه تیپ) برای تعاونی‌های دانشجویی / جوانان.
 - ارتباط افقی مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی با فدراسیون‌های ملی و تعاونی مصرف به منظور حصول اطمینان از تأمین نیازهای تعاونی‌های دانشجویی / جوانان و نیز ارتباط افقی فروشگاه‌های دانشجویی با فدراسیون‌های تعاونی مصرف دهستان‌ها (مناطق).
 - تشکیل حدود 3 هزار تعاونی دانشجویی / جوانان در طول مرحله (فاز) اول اجرایی (2007-2004) با اولویت بخشی به برخی دانشگاه‌ها و مدارس عالی².
 - تشکیل گروه‌های خود یار در قالب شعب تعاونی‌های آموزش‌شده‌ای در نهادهای آموزشی ویژه زنان.
 - عضویت تمام دانشجویان بلافاصله پس از به ثبت رسیدن تعاونی آموزش‌شده‌ای.
 - اقدام به جمع‌آوری سرمایه اولیه توسط شعبات مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی به میزان حداقل 300 هزار روپیه از طریق کمک‌های دولت‌های ایالتی و اتحادیه‌های تعاونی ذی‌ربط.
 - بررسی احتمال جذب کمک از سوی تشکل‌های تعاونی داوطلب در کشورهای کمک‌دهنده، به ویژه کشورهای توسعه یافته و ژاپن با کمک اتحادیه بین‌المللی تعاون و نیز از نهادهای بین‌المللی مانند صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی (IFAD)، بانک بین‌المللی بازسازی و توسعه (IBRD)، بنگاه کانادایی توسعه بین‌المللی (CIDA) و ...
 - شناسایی پروژه‌های اشتغال‌زا و درآمدزا برای گروه‌های خودیار دانشجویی / جوانان در حوزه‌های زیر:
- الف) کسب و کارهای سنتی مانند توزیع کتاب‌های درسی، لوازم التحریر، مایحتاج منزل، لوازم آرایشی و غیره ...

¹ Model by-law

² Residential universities colleges/ IIT/ IIMs/ Engineering college

ب) سفارشات مشتری مانند تجهیزات آزمایشگاهی، کالاهای ورزشی، لوازم و تجهیزات سلف سرویس، تجهیزات اداری و دفتری و غیره.

ج) امور قابل واگذاری به شرکت‌های تعاونی از سوی ادارات مرکزی و ایالتی، شهرداری‌ها، پانچایات‌های شهری^۱، پانچایاتی راج‌ها^۲، شرکت‌های بزرگ و غیره.

د) اجرای پروژه‌های مرتبط با صنایع کوچک و پروژه‌های بخش خدمات.

ه) اجرای پروژه‌های مرتبط با فناوری‌های پیشرفته، از جمله فناوری اطلاعات، فناوری ارتباطات، زیست فناوری و امثال آن.

و) اجرای پروژه‌های توسعه زیربنایی مانند آبیاری، عمران اراضی بایر و بیابانی، اراضی جنگلی، راه‌ها و جاده‌ها، بنادر، راه‌آهن، برق رسانی، بیمه و غیره.

در اینجا باید یادآور شد که الگوی تعاونی دانشگاهی^۳ ژاپن، به لحاظ ویژگی‌های خاص خود، به راحتی قابلیت الگو برداری و تکثیر در هند را دارد. مفاد سند چشم‌انداز این تشکل برای سده 21 به شرح زیر است:

- اجرای اقدامات ارزشمند برای دانشجویان در طول دوره دانشجویی و تحصیلی؛ به گونه ای که قادر شوند سبک‌هایی را برای زندگی برگزینند که به لحاظ اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی، چه برای اعضا و چه برای تشکل خود، سودمند واقع شوند تا جامعه‌ای نوع‌دوست، سرزنده و سازگار با محیط زیست^۴ داشته باشیم.

- اثبات توانمندی و اقتدار یک شبکه ملی هماهنگ با عصر جامعه اطلاعاتی^۵ و تبدیل محیط‌های دانشگاهی به مکان‌هایی برای یادگیری و تبادل دانش و اطلاعات در راستای جلوگیری از مناقشات بین‌المللی و نیل به صلح جهانی.

- ترویج فعالیت‌های تعاونی در راستای خوداتکایی، انضباط شخصی و پرورش نفس.

- تقویت روح هویت جمعی^۶، الهام بخشی، انگیزش خردورزی^۷ و توانمندسازی جوانان.

- تأمین حمایت‌های شغلی و ارائه رهنمودهای شغلی.

¹ Town Panchayat

² Panchayati Raj

³ University cooperative model

⁴ Environment friendly

⁵ Era of Information Society

⁶ Collective identity

⁷ Intellectual stimulation

- تدوین اهداف برای دوران دانشجویی و زندگی دانشجویی.
 - کسب مهارت‌های لازم برای یادگیری زبان‌های خارجی و ایجاد فرصت برای دانشجویان جهت آموزش زبان‌های بیگانه در خارج از کشور.
 - مراقبت از بهداشت و سلامت روانی و جسمی دانشجویان.
 - توسعه مدیریت امور بازرگانی و بازاریابی تعاونی.
 - ایجاد ارتباط بین مصرف کنندگان و تولید کنندگان.
 - آموزش مهارت‌های کارفرمایی و امور معیشتی.
 - برقراری روابط مؤثر با دیگر انواع تعاونی‌ها به منظور ساختن جامعه‌ای بهتر.
- در اینجا فقط به مواردی کلی اشاره شد که مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی می‌تواند در آن‌ها ایفای نقش کند و این خود شما هستید که باید با کمک و مساعدت مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی نسبت به یافتن راه کارهای بدیع و غیر متعارف برای توسعه تعاونی‌های دانشجویی / جوانان اقدام نمایید.
- در حال حاضر، تفکر حاکم بر نگرش شرکتی این است که یا رهبر (رییس) باش یا پیرو (مرئوس) و در غیر این صورت، جایی برای شما در این عرصه وجود ندارد. اما راه تعاونی‌ها، راه متفاوتی است و فقط به شرطی می‌توانند به سرمنزل مقصود برسند که تحولاتی بنیادین در خود به وجود آورند. خوشبختانه، مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی، با خلق ویژگی‌ها و خصیصه‌های جدید رهبری و مدیریت در تعاون‌گران نسل جدید در راستای توانمندی‌سازی خود، بستر لازم را برای تبدیل کردن آرمان‌ها به واقعیت فراهم کرده است. آنان با ساماندهی و اجرای تحولات مورد نظر، یقیناً زمام رهبری سده جدید را به دست خواهند گرفت.

بخش دوم:

وضعیت تعاونی‌های دانشجویی / جوانان

در هند

تعاونی‌های دانشجویی / جوانان در هند: نگاهی از درون

تی پارانجوتی^۱

جنبش تعاون، صرف نظر از پوشش دادن به بخش‌های مختلف اقتصادی، در صدد توانمندسازی و ارتقای نقش زنان و قشر جوان در جنبش است. علت این امر آن است که جوانان قادرند نقش بسیار معنی‌دارتری در مدیریت آینده جنبش ایفا کنند. در همین راستا بود که سمیناری توسط فدراسیون ملی تشکل‌های تعاونی دانشگاهی، با همکاری اتحادیه بین‌المللی تعاون، در نوامبر سال 1990 در مؤسسه ملی مدیریت تعاونی و ایکونت مهتا^۲ در «پونه»^۳ برگزار گردید. در این سمینار بیشتر شرکت‌کنندگان را معلمان و مدرسان تشکیل می‌دادند؛ اما حتی یک دانشجو یا دانش‌آموز هم حضور نداشت، چرا که در آن زمان، مفهوم مشارکت جوانان در تعاونی‌ها تازه شکل گرفته بود. این سمینار با کمک مالی کامل فدراسیون و اتحادیه بین‌المللی تعاون برگزار گردید. بسیاری از شرکت‌کنندگان که به شدت تحت تاثیر مباحث مطرح‌شده در سمینار قرار گرفته بودند، اقداماتی را برای اجرای فعالیت‌های ترویجی به منظور رواج فروشگاه‌های تعاونی در نهادهای آموزشی هند آغاز کردند. برخی از این افراد داوطلبانه در ایالت‌های کارناتاکا، کرالا و تامیل‌نادو، شروع به فعالیت‌های ترویجی نمودند. به دنبال آن در سال‌های 1994 تا 1997، کارگاه‌هایی در ایالت‌های کارناتاکا، کرالا، تامیل‌نادو، گوا، گجرات و ماهاراشترا برگزار گردید. متعاقباً کارگاه‌هایی تکمیلی تحت عنوان کارگاه‌های روسا و مدیران مدارس و مراکز آموزش عالی، با هدف جلب مشارکت سران این نهادها برای احداث فروشگاه‌های تعاونی در نهادها و مؤسسات آموزشی، در تامیل‌نادو تشکیل شد.

شورای ملی آموزش‌های تعاونی، تاکنون برنامه‌های آموزشی متعددی را برای تعاونی‌های دانشجویی-دانش‌آموزی در ایالت‌های مختلف برگزار کرده است. برنامه اجرایی توسعه تعاونی‌های دانشجویی/دانش‌آموزی نیز به صورت ایالتی، تنظیم شده است. در کنار این تلاش‌ها، سمینار ملی تعاونی‌های نهادهای آموزشی نیز در سال 1997 در چنای^۴ برگزار گردید. یکی از مصوبات این سمینار، لزوم تشکیل یک مجمع ملی در اسرع وقت به منظور تسریع روند توسعه این تعاونی‌ها بود. دفتر منطقه‌ای

¹ T. Paranjothi

² VMNICM

³ Pune

⁴ Chennai

آسیا- اقیانوسیه اتحادیه بین‌المللی تعاون از اتحادیه تعاونی تامیل‌نادو درخواست کرد که پرچمداری تشکیل این شبکه تعاونی‌های دانشجویی/ دانش‌آموزی را بر عهده بگیرد. اتحادیه نیز این درخواست را اجابت کرد و بدین ترتیب، با تأمین سرمایه اولیه‌ای معادل مبلغ 500 هزار روپیه (50 لاک¹)، تشکیلاتی رسمی² به نام مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی در سال 1998 تاسیس گردید که از آن زمان به بعد، مسؤلیت برگزاری کارگاه‌های منطقه‌ای جوانان را بر عهده داشته است. اتحادیه ملی تعاون هندوستان هم که اینک کار سخنگویی جنبش تعاون را در کشور به عهده دارد، توجه زیادی به جلب مشارکت جوانان در جنبش از خود نشان داده است و در همین راستا، یک سمینار ملی جوانان در سال 1999 و تعدادی کارگاه منطقه‌ای در سال 2003 برگزار کرده است.

رشد و توسعه تعاونی‌های نهادهای آموزشی در مناطق مختلف کشور، روند واحد و یکسانی نداشته است. دو ایالت جنوبی کرالا و تامیل‌نادو، 75 درصد این تعاونی‌ها و چهار ایالت جنوبی مورد بحث ما در مجموع، افزون بر 80 درصد این تعاونی‌ها را در سطح کل کشور به خود اختصاص داده‌اند. پرسش اساسی در اینجا آن است که چگونه می‌توان این تعاونی‌ها را در دیگر نقاط کشور نیز گسترش داد. تفکر نهفته در ورای این حرکت در آن زمان، اعلام آمادگی یک تشکیلات داوطلب در هر ایالت برای تشکیل و ترویج این تعاونی‌ها در همان ایالت بود. این روند حساس‌سازی³، اگرچه در ایالت‌هایی مثل کارناتاکا، کرالا، تامیل‌نادو، ماهاراشترا، گجرات و گوا با توفیق همراه بود، اما در دیگر ایالت‌ها نتیجه چندان مطلوبی به دنبال نداشت، به طوری که در ایالت‌هایی مثل اوتارپرادش، بیهار، اوریسا، بنگال غربی و ایالت‌های شمال شرقی راجستان، پنجاب، هاریانا و هیماچال پرادش، به ندرت اثری از این تعاونی‌ها به چشم می‌خورد. اکنون در این زمینه، پرسش‌های زیر مطرح است: (1) چگونگی توسعه و گسترش مجمع؛ (2) چگونگی تشکیل و سازماندهی تعاونی‌های جوانان در ایالت‌های غیر تحت پوشش؛ (3) چگونگی پیوند دادن جوانان با تعاونی.

قرار است یک برنامه اجرایی (طرح عمل) ملی برای تضمین کارکرد مؤثر تعاونی‌های جوانان با بذل توجه جدی به نکات و مسائل مطرح شده فوق، تنظیم شود.

¹ Lakh

² Formal body

³ sensitization

تعاونی‌های مصرف در نهادهای آموزشی تامیل نادو

دکتر اس. وادیولو^۱

مقدمه

ویژگی بارز ایالت تامیل نادو، پیشگامی در جنبش تعاونی مصرف، نه تنها در هند، بلکه در کل منطقه جنوب شرق آسیا است. شرکت‌های تعاونی شهری سه منظوره^۲ که سابقه تشکیل آن‌ها به سال 1904 باز می‌گردد، زمینه‌ساز شکل‌گیری و رشد تعاونی‌های مصرف بودند. این جنبش ملی در طلیعه سده بیستم که جوانان هند طلایه‌داران آن بودند، موجب تسریع و تشدید مبارزات آزادی بخش ملت هند گردید. این رهبران ملی‌گرا، روح تعاون و اصول خودیاری و همیاری را در دانشجویان و جوانان هند دمیدند. جنبش تعاون با تأکید بر فلسفه تعاون و نظام ارزشی آن، استعداد جوانان را به عنوان رهبران آینده ملت و مملکت، شکوفا ساخت و این جهت‌گیری، بستر ساز تشکیل تعاونی‌های آموزشکده‌ای^۳ گردید. فروشگاه‌های خوابگاه دانشجویی هندو را، که در سال 1995 در اله‌آباد آغاز به کار کرد، می‌توان نخستین تعاونی آموزشکده‌ای هند نامید؛ اقدامی که سرآغاز رشد و توسعه فروشگاه‌های دانشجویی در اقصی نقاط کشور گردید.

پیشرفت تعاونی‌های آموزشکده‌ای در تامیل نادو

در خلال مرحله اول رشد تعاونی‌ها تا زمان استقلال هند، چون جوانان، عمده انرژی خود را صرف مبارزه با حاکمان بیگانه می‌کردند، نمی‌توانستند توجه خود را معطوف به تشکیل و اداره تعاونی‌های آموزشکده‌ای نمایند. به همین دلیل، رشد فروشگاه‌های آموزشکده‌ای در این برهه، جنبه نمادین داشت. پس از استقلال و در مرحله دوم (1947-1991) با آغاز دوره برنامه‌ریزی، سیاست‌های حکومت عمدتاً ناظر بر مردم‌سالاری به شیوه سوسیالیزم بود و طیف وسیعی از فعالیت‌های اقتصادی در اختیار بخش عمومی قرار داشت. نهادها و مؤسسات آموزشی نیز تحت توجهات و حمایت‌های دولت، رشد چشمگیری

¹ Dr.S.Vadivelu

² Triplicate urban cooperative societies(TUCS)

³ Campus cooperatives

از خود نشان دادند. هر دولت ایالتی به ازای هر فروشگاه، کمکی در قالب سرمایه سهمی¹ بین یک هزار تا دوهزار روپیه دریافت می کرد. یارانه‌ای هم که برای تاسیس هر واحد فروشگاه‌های اختصاص می یافت، 600 روپیه بود. مؤسسه ملی توسعه تعاون، الگوی یارانه‌ای خاصی برای فروشگاه‌های واجد شرایط دریافت کمک، وضع کرد که محدود به 10 هزار روپیه می شد؛ اما در موارد خاصی برای خرید لوازم و تجهیزات به 20 هزار روپیه هم می رسید. اما تعاونی‌های آموزش‌شده‌ای، بدون اتکا به ساختارهای تعاون رسمی، اعم از افقی و عمودی، مسیر پیشرفت را طی می کردند و این درحالی بود که آن‌ها نیز منابع مالی محدودی در اختیار داشتند و روسای نهادها نیز غالباً علاقه چندانی به رشد و پیشرفت آن‌ها از خود نشان نمی دادند. به همین دلیل، جیب مدیریت تعاونی‌های آموزش‌شده‌ای خالی بود و همین امر باعث می شد که بدون برنامه‌ریزی لازم برای بسیج یا جذب منابع، به صورت فصلی و ادواری، فعالیت خود را ادامه دهند.

مرحله سوم رشد و توسعه تعاونی‌ها، مصادف با دوره اصلاحات بود. از اوایل 91-1990 روند حرکت اصلاحات ساختاری به سمت «آزادسازی، خصوصی‌سازی و جهانی‌سازی»² اقتصاد، با عطف توجه به فرایند بازسازی از طریق سازماندهی جدید نیروهای بازار و توان رقابتی، آغاز شد. به موجب سیاست ملی تعاون، اصلاحات در بخش تعاون بایستی عمدتاً معطوف به پایداری تعاونی‌ها، توسعه صلاحیت‌مداری³، اعتلای مدیریتی و ایجاد توانایی رقابت در تعاونی‌ها باشد.

هنگام آغاز اصلاحات در 91-1990، در تامیل نادو 38 هزار و 328 مدرسه، 215 مؤسسه عالی (دانشکده)، 83 مؤسسه آموزش حرفه‌ای (تخصصی) و 12 دانشگاه وجود داشت. جریان رشد تعاونی‌های آموزش‌شده‌ای را در خلال دوره ده ساله 91-1990 تا 2001-2000 می توان در جدول زیر مشاهده کرد.

ردیف	موضوع	1990-91	2000-2001
1	تعداد تعاونی‌های دانشجویی	3177	2955
2	تعداد فروشگاه‌های تعاونی	2883	2386

¹ Share capital

² Liberalization, Privatization and Globalization (LPG)

³ Core-competence

80/74	90/71	درصد تعاونی‌های فعال	3
569	295	تعداد فروشگاه‌های غیر فعال	4
19/26	9/29	درصد فروشگاه‌های غیر فعال	5
787920	519/000	تعداد کل دانشجویان و دانش‌آموزان / جوانان عضو	6
8700000	/678/000	کل سرمایه سهمی (روپیه)	7
	10		
83310000	/510/000	حجم گردش تجاری (روپیه)	8
	50		
1218	1620	تعداد فروشگاه‌های سود ده	9
51/04	50/99	درصد فروشگاه‌های سود ده	10
970	1020	تعداد فروشگاه‌های زیان ده	11
40/65	32/11	درصد فروشگاه‌های زیان ده	12
198	153	تعداد فروشگاه‌های بدون سود و زیان	13
8/31	16/90	درصد فروشگاه‌های بدون سود و زیان	14

از این‌رو، دهه 1991-2001 شاهد رشد منفی جزئی در تعداد تعاونی‌های آموزش‌شده‌ای فعال در ایالت تامیل‌نادو بوده است؛ ولی در بقیه موارد، رشد مثبت مشاهده می‌شود. تعداد اعضا از 519 هزار به حدود 788 هزار نفر، حجم و ارزش گردش تجاری از 505 میلیون روپیه به 833 میلیون روپیه و درصد فروشگاه‌های سود ده از 50/99 به 51/04 درصد رسیده و این در حالی است که درصد فروشگاه‌های زیان‌ده، از 1020 مورد به 970 مورد رسیده که کاهش مثبتی است. وضعیت رشد تعاونی‌های آموزش‌شده‌ای، در تامیل‌نادو در مقایسه با شرایط کل کشور هند، به طور خلاصه در جدول زیر نشان داده شده است.

ردیف	موضوع	کل هند (1999-2000)	تامیل‌نادو (2000-2001)
1	تعداد تعاونی‌های آموزش‌شده‌ای	7645	2955
2	درصد تعاونی‌های آموزش‌شده‌ای به نسبت کل هند	100	30/65
3	تعداد اعضا	1980000	788000
4	درصد اعضا به نسبت کل هند	100	39/80

8700000	157100000	سرمایه سهمی (روپیه)	5
5/54	100	درصد سرمایه سهمی به نسبت کل هند	6
883300000	708400000	کل گردش تجاری (روپیه)	7
11/78	100	درصد گردش تجاری به نسبت کل هند	8
51/04	42/60	درصد فروشگاه‌های سود ده	9

همان‌گونه که از مفاد جدول مشاهده می‌شود، حدود یک سوم کل فروشگاه‌های تعاونی آموزشکده‌ای هند، در ایالت تامیل نادو فعالیت دارند که این امر تقریباً در مورد شمار اعضا هم صدق می‌کند؛ اما سرمایه سهمی تعاونی‌های آموزشکده‌ای در مقایسه با کل هند، تنها حدود 6 درصد و در مورد گردش تجاری، حدود 12 درصد است. درصد فروشگاه‌های سود ده در تامیل نادو، بالاتر از 51 درصد است؛ در حالی که میانگین این رقم در کل هند، 42/6 درصد است. از این رو، شاخص‌های کلیدی، از عملکرد نسبتاً برتر تعاونی‌های آموزشکده‌ای یا جوانان در تامیل نادو حکایت دارد.

محدودیت‌ها

تعاونی‌های آموزشکده‌ای تامیل نادو علی‌رغم نمایش خوب خود، با پاره‌ای مسائل درونی و بیرونی دست به گریبان هستند که باید مورد توجه و رسیدگی قرار گیرند. این مسائل و محدودیت‌ها را می‌توان عمدتاً در فهرست زیر خلاصه کرد:

- تعاونی‌های آموزشکده‌ای باید مانند دیگر انواع تعاونی‌ها، دارای ساختار رسمی افقی و عمودی باشند.
- خلاء رهبری در این تعاونی‌ها کاملاً به چشم می‌خورد؛ زیرا اغلب کارکنان آن‌ها به صورت پاره وقت یا افتخاری کار می‌کنند و به همین دلیل، تعهد یا احساس مسئولیت چندانی نسبت به کار خود ندارند. افزون بر این، مدیران نهادهای تحصیلی در سطح مدارس و مراکز عالی، منافع خاص خود را دارند و عدم اعمال مدیریت کارآمد بر فروشگاه‌ها، موجب ضعف نظارت و حسابداری و نگهداری حساب و کتاب‌ها می‌شود.

- تعاونی‌های آموزشکده‌ای، منابع مالی ضعیفی دارند. پایین بودن میزان سرمایه در گردش، روند فعالیت آن‌ها را بی‌ثبات و متزلزل ساخته است. به همین دلیل، نه بانک‌های تعاونی مرکزی ناحیه به آن‌ها توجهی نشان می‌دهند و نه مدیران تمایل دارند برای بهبود وضع سرمایه در گردش آن‌ها به روش‌های دیگر اقدام کنند.
- کمبودهای زیر ساختی کاملاً مشهود و محسوس است، به طوری که بیش از 40 درصد فروشگاه‌ها با مشکل کمبود فضاهای اداری یا تجاری، تجهیزات و ابزار و اثاثیه رو به رو هستند.
- فصلی بودن ماهیت فعالیت‌های این تعاونی‌ها مانع تجهیز فروشگاه‌ها به امکانات ضروری می‌شود. کسب و کار دائمی، مستلزم تنوع‌بخشی به فعالیت‌ها است که جز در چند مورد، بقیه مدیران تعاونی‌ها آمادگی چنین کاری را ندارند.
- فروشگاه‌ها عادت ندارند چه برای کسب درآمد و سرمایه و چه برای نحوه جذب سرمایه، از روش بودجه‌بندی براساس طرح توسعه فعالیت تجاری^۱ (طرح توجیهی توسعه) استفاده کنند.
- عدم مشارکت دانشجویان در بخش اجرایی یا مدیریت امور تعاونی و بی‌انگیزگی آنان در بروز خلاقیت و نوآوری.
- فقدان شبکه‌بندی و شبکه‌سازی.
- عدم توجه کافی به آموزش، توجیه (آشناسازی^۲) و ایجاد انگیزه در مدیران برای حرفه‌ای کردن مدیریت تعاونی‌های آموزشکده‌ای.

نقش مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی

شکل‌گیری و تکامل فروشگاه‌های بزرگ یا زنجیره‌ای، مفهوم فروشگاه‌های مصرف خرده فروشی را متحول کرده است. افزایش سریع میزان درآمدهای خالص خانوارهای شهری و روستایی، بخش کالاهای مصرفی نسبتاً بادوام را رونق بخشیده است. اینک بازار مصرف، مملو از کالاهای متنوع شده است و جوانان دانش‌آموز و دانشجو نیز تمایل دارند امکانات جدیدتر و مدرن را هم آزمایش کنند. از این

^۱ Business development plan(BDP)

^۲ Orientation

رو، رشد تعاونی‌های مصرف‌دارای کالاهای متنوع، تبدیل به امری اجتناب‌ناپذیر شده است. همگامی تعاونی‌های آموزشکده‌ای با این رشد شتابان تجاری، فقط از طریق تشکیل فروشگاه‌های عضوگرا ممکن خواهد بود. مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی، قصد دارد با ترویج مهارت‌های مدیریتی نوین در بین تعاون‌گران نسل جدید، نسبت به تشکیل یک فروشگاه آموزشکده‌ای عضوگرا اقدام نماید. وجود مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی، نقطه عطفی در ارائه راه‌کارهای نوآورانه و غیر سنتی در فرایند تغییر پارادایم به سمت تکامل تعاونی‌های آموزشکده‌ای به شمار می‌آید و بر آن است که جامعه دانشجویی را به مدد انگیزش فکری¹ و رهبری ارزش‌مدار²، با فروشگاه‌های آموزشکده‌ای پیوند دهد. مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی، مصمم است فروشگاه‌های آموزشکده‌ای را به مکان‌های یادگیری و تبادل افکار تبدیل کند، جامعه‌ای نوع دوست و طرفدار محیط زیست خلق کند تا با ایجاد شبکه‌ای ملی از طریق آن، آموزشکده‌ها را به منبع حمایت از اشتغال مبدل نماید؛ هویت جمعی را تقویت کند و به مفهوم توانمندسازی جوانان، جامعه عمل‌پیشاند. مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزش، با این کار در واقع، رسالتی را به جوانان واگذار خواهد کرد و آن، کمک به تعاونی‌های آموزشکده‌ای برای بازآفرینی خود است.

¹ Intellectual stimulation

² Value-based leadership

تعاونی‌های دانشجویی: مهد پرورش نیرو برای جنبش تعاون

(درس‌هایی از فروشگاه تعاونی دانشجویی در شهر مادورای ایالت تامیل نادو)

دکتر سی. پیچای و دکتر آر. گوپال سامی¹

تعاونی‌ها در هند، زمانی رسماً آغاز به کار کردند که در سال 1904 قانون شرکت‌های تعاونی اعتبار با هدف یاری‌رسانی، به کشاورزان و نیازمندان برای رهایی از دست نزول خواران استثمارگر، به مرحله اجرا درآمد. اکنون قریب به یک سده از آن زمان سپری شده است و جنبش تعاون می‌رود تا شاهد برگزاری جشن یکصدمین سال تولد خود در هند باشد.

تلاش‌های بی‌دریغ رهبران تعاونی در طول این مدت، باعث شکل‌گیری شرکت‌های تعاونی در بخش‌های مختلف اقتصاد هند شده است. در سال 2001، بالغ بر 545 هزار تعاونی با 236 میلیون عضو و سرمایه سهمی 198 هزار و 542 میلیون روپیه در هند مشغول فعالیت بودند. گردش اعتبارات روستایی از طریق کانال‌های تعاونی، 46 درصد بود. هم‌اکنون توزیع 36 درصد کل مصارف کود شیمیایی و تولید 59 درصد کل محصول شکر کشور، تولید 55 درصد کل منسوجات دستباف و بازاریابی 50 درصد روغن‌های خوراکی مارک‌دار، از طریق تعاونی‌ها انجام می‌شود. تعاونی‌ها نقش بسیار مهمی در بهبود اوضاع اجتماعی-اقتصادی بخش‌های ضعیف‌تر جامعه ایفا می‌کنند که از آن جمله می‌توان به تعاونی‌های صیادی، تعاونی‌های کارگری، تعاونی‌های صنایع دستباف و صنایع دستی و غیره، اشاره کرد. هم‌اکنون 100 درصد روستاهای کشور، یعنی 683 هزار روستا و 75 درصد خانوارهای روستایی، تحت پوشش تعاونی‌ها قرار دارند.

تعاونی‌های دانشجویی در هند

سراغاز فعالیت تعاونی‌های دانشجویی در هند، به جنبش ملی‌گرایی و مبارزات آزادی‌بخش ملت باز می‌گردد. نخستین نمونه این تعاونی‌ها در سال 1915 در فروشگاه خوابگاه دانشگاه دانشجویی هندو در الله‌آباد آغاز به کار کرد. در سال‌های دهه 1930، وجود فروشگاه‌های تعاونی در مدارس هند، به امری عادی تبدیل شده بود. رهبران ملی‌گرا، از فعالیت این تعاونی‌ها به منظور ایجاد تفکر و نگرش خودیاری در ذهن دانشجویان و القای روح تعاون در آن‌ها به شدت استقبال می‌کردند. این ارزش‌ها می‌توانند جوانان را به

¹Dr. C. Pitchal and R. Gopal samy

صبر و شکیبایی تجهیز نمایند و به آنان کمک کنند که وقتی در آینده، زمام امور رهبری جامعه را در دست گرفتند، بتوانند با چالش‌ها و مشکلات گوناگون، دست و پنجه نرم کنند. دانشجویان به عنوان اعضای جنبش تعاون، نقش مهمی در متحول‌سازی جامعه از طریق رعایت پاره‌ای ارزش‌های خاص ایفا می‌کنند.

در هند، 4/02 درصد تولید ناخالص داخلی در سال 2001-2002 صرف امور آموزشی شده است و این در حالی است که هنوز حدود 44 درصد جمعیت بزرگسال کشور، نیاز به سوادآموزی دارند. هم‌اکنون در کشور نزدیک به 179 میلیون نفر در حدود 888 هزار نهاد یا مؤسسه آموزشی در حال کسب آموزش هستند. در این نهادهای آموزشی، 7 هزار و 645 فروشگاه تعاونی دانشجویی / دانش‌آموزی وجود دارد که شمار اعضای آن‌ها حدود دو میلیون نفر است. سرمایه سهمی این تعاونی‌ها بالغ بر 157/1 میلیون روپیه است که 68/5 درصد آن، سهم دولت است. سرمایه در گردش این تعاونی‌های در سال 2000 نیز 521/4 میلیون روپیه بوده است. حجم گردش معاملات این فروشگاه‌ها به 708/4 میلیون روپیه می‌رسد، در حالی که 43 درصد آن‌ها زیر خط استاندارد سود دهی قرار دارند.

تعاونی‌های دانشجویی در تامیل‌نادو

ایالت تامیل‌نادو، طلایه‌دار معرفی جنبش تعاون در هند به شمار می‌آید. جنبش تعاون در تامیل‌نادو، نقش برجسته‌ای در بهبود وضع اقتصادی مردم، به ویژه قشرهای ضعیف ساکن در مناطق روستایی داشته است. تعاونی‌های گوناگون در ایالت، با ارائه خدمات و فعالیت‌های متنوع، در خدمت مردم قرار دارند. تامیل‌نادو، نخستین ایالتی است که یک شرکت تعاونی در آن به موجب قانون شرکت‌های تعاونی 1904 (مرکزی) به ثبت رسیده است. دهستان (ناحیه) چنگالپوت¹ نیز این افتخار را دارد که نخستین بار، راه جدیدی را در نهضت تعاون هند گشوده است. نخستین شرکت تعاونی کشور، در 30 آگوست 1904 در روستای تیرور² (دهستان چنگای سابق) که به فاصله اندکی از شهر چنایی قرار دارد، به ثبت رسید و تا کنون توانسته است شمار زیادی از روستاییان را به عنوان عضو، جذب کند. این تعاونی در بخش‌های

¹Chengalput Distric
²Thirur

مختلف، پیشرفت‌های قابل توجهی داشته است که هنوز هم ادامه دارد. هم اکنون حدود 32 هزار تشکل تعاونی از انواع مختلف، در ایالت مشغول فعالیت هستند. این جنبش که با عرضه نهاده‌های کشاورزی آغاز به کار کرد، در عرصه‌های دیگر، از جمله فراوری و تبدیل مواد غذایی، بازاریابی، توزیع، تولید منسوجات دستباف، تولید شکر و امثال این‌ها نیز پیشرفت‌های شایان توجهی از خود نشان داده است. شرکت‌های تعاونی دانشجویی در ایالت، جهش کمی چشمگیری داشته‌اند؛ به طوری که تعداد این تعاونی‌ها از 434 مورد در 66-1965 به 2971 مورد در سال 2000 رسیده و شرکت ملی توسعه تعاون (NCDC) و دولت تامیل نادو، کمک‌های فنی لازم را برای راه اندازی فروشگاه‌های تعاونی دانشجویی - دانش‌آموزی به عمل می‌آورند. در همین راستا دو فروشگاه تعاونی دانشجویی - دانش‌آموزی برای انجام یک مورد پژوهشی¹ (مطالعه موردی) انتخاب شدند که در این بخش به آن‌ها پرداخته می‌شود.

* عملکرد فروشگاه‌های تعاونی دانشجویی - دانش‌آموزی منتخب در شهر مادورای:

مادورای در جنوب ایالت تامیل نادو قرار دارد و به شهر معبد² معروف است. این شهر، بازار مرکزی ساکنان دهستان‌ها و روستاهای اطراف به شمار می‌آید و فروشگاه‌های آن، یکسره باز است، به طوری که آن را «شهر همیشه بیدار» یا (شهر بی خواب³) هم می‌نامند. این شهر، مرکز آموزش و تحصیل نیز هست؛ به طوری که در آن انواع نهادهای آموزشی بسیار خوب برای رفع نیازهای آموزشی در رشته‌های هنر، علوم انسانی، علوم فنی، حقوق، آموزش‌های حرفه‌ای و تخصصی و ...، از مقطع ابتدایی گرفته تا آموزش عالی وجود دارد. یک هزار و 450 مدرسه، یک دانشگاه، 33 دانشکده (مدرسه عالی) علوم و هنر، یک مدرسه عالی کشاورزی، یک مدرسه عالی حقوق، دو مدرسه عالی پزشکی (شامل یک دانشکده دگردرمانی⁴) و یک دانشکده هم‌درمانی⁵، سه مدرسه عالی برای آموزش‌های ویژه و چهار مرکز تربیت معلم، از جمله نهادها و مؤسسات آموزشی موجود در این شهر هستند. در سال 2002-2003، نود و شش تعاونی دانشجویی / دانش‌آموزی در این شهر فعالیت می‌کردند. به منظور آشنایی با نحوه عملکرد

¹ Case study

² Temple City

³ Sleepless City

⁴ در پزشکی به درمان بیماری‌هایی گفته می‌شود که اثرشان معکوس اثر بیماری است. (م) [Allopathy]

⁵ در پزشکی برای درمان برخی بیماری‌های داروهای تجویز می‌شود که در شخص سالم، نشانه‌هایی مشابه علائم بیماری مورد درمان، تولید می‌کنند و به آن، هم‌درمانی یا جور درمانی گفته می‌شود. (م) [Homeopathy]

این تعاونی‌های دانشجویی / دانش‌آموزی، دو فروشگاه، موسوم به فروشگاه تعاونی کارکنان و دانشجویان مدرسه پلی تکنیک تامپل نادو و فروشگاه تعاونی دانشکده آمریکایی مادورای برای انجام یک مورد پژوهشی، انتخاب گردیدند.

ثبت تعاونی: فروشگاه تعاونی کارکنان و دانشجویان مدرسه پلی تکنیک تامپل نادو^۱، به عنوان تنها فروشگاه پلی تکنیک دولتی در منطقه، در 30 ژانویه سال 1982 به ثبت رسید و در 5 آوریل همان سال، رسماً آغاز به کار کرد. فعالیت فروشگاه‌های تعاونی دانشکده آمریکایی (ACCS) نیز از 28 فوریه 1940 شروع شده بود.

اهداف: خرید و عرضه کتب، لوازم التحریر و دیگر اقلام مورد نیاز اعضا، اهداف اصلی این دو تعاونی را تشکیل می‌دهند.

عضویت و سرمایه سهمی: دانشجویان (هنرجویان) و کارکنان آموزشی، اعضای اصلی این تعاونی‌ها هستند. حق ورودیه^۲ برای کلیه اعضا 10 روپیه است و از کارکنان آموزشی و غیر آموزشی عضو نیز به ترتیب 200 و 100 روپیه به عنوان سرمایه سهمی اخذ می‌شود. کلیه دانشجویان / هنرجویان مدرسه پلی تکنیک تامپل نادو و 190 کارمند، عضو این فروشگاه‌ها تعاونی هستند. جزئیات مربوط به عضویت اعضا و سرمایه فروشگاه‌های تعاونی مذکور، در قالب جدول یک، ارائه شده است.

¹ TN PCSSCS

² Entrance fee

جدول 1: جزئیات مربوط به تعداد اعضا و سرمایه سهمی فروشگاه‌های تعاونی مورد مطالعه

فروشگاه تعاونی دانشکده آمریکایی مادورای (ACCS)			فروشگاه تعاونی کارکنان و هنرجویان مدرسه پلی تکنیک تامیل نادو (TN PCSSCS)					سال
سرمایه سهمی (بر حسب روپیه)			تعداد اعضا	سرمایه سهمی (بر حسب روپیه)			تعداد اعضا	
جمع	دولت	اعضا	--	جمع	دولت	اعضا		
114038	41000	73038	5358	32230	10000	22230	1722	1998-99
122912	41000	81912	5958	32180	10000	22180	1721	-2000 1999
122912	41000	91912	5958	32180	10000	22180	1721	-2001 2000
122962	41000	81962	5963	32810	10000	22810	1733	-2002 2001
122972	41000	81972	5964	32850	10000	22850	1733	-2003 2002

منبع: مدارک و سوابق خود فروشگاه‌ها از سال مالی 1998-99 تا 2002-2003

همان گونه که از مفاد جدول یک برمی آید، هر دو فروشگاه طی دوره پنج ساله مذکور، هم به لحاظ تعداد اعضا و هم از نظر وضعیت سرمایه سهمی، افزایش داشته اند. تعداد اعضای فروشگاه تعاونی پلی تکنیک در سال مالی 99-1998، یک هزار و 722 نفر بوده که در سال مالی 2003-2002 به یک هزار و 733 نفر رسیده است. تعداد اعضای فروشگاه تعاونی دانشکده آمریکایی مادورای نیز از 5 هزار و 358 نفر در سال 99-1998 به 5 هزار و 964 نفر در سال 2003-2002 افزایش یافته است. این امر در مورد سرمایه سهمی هر دو تعاونی نیز صدق می کند؛ به طوری که سرمایه سهمی تعاونی پلی تکنیک در خلال برهه مذکور، از 32 هزار و 320 روپیه به 32 هزار 850 روپیه رسیده است، در حالی که کمک دولت در قالب سرمایه سهمی، رقم ثابت 10 هزار روپیه بوده است. این میزان افزایش، ناشی از پذیرش اعضای جدید در تعاونی است. سرمایه سهمی تعاونی دانشکده آمریکایی نیز در خلال مدت مذکور، از 114038 روپیه به 122972 روپیه افزایش نشان می دهد که سهم دولت از این میان، رقم ثابت 41 هزار روپیه بوده است.

تعداد اعضا در تعاونی دانشکده آمریکایی، افزایش قابل توجهی نشان نمی دهد که این امر را می توان ناشی از سیاست اعلام نشده (غیر رسمی) مدیریت تعاونی مبنی بر عدم ثبت نام دانشجویان (هنرجویان) به عنوان اعضای پیوسته¹ دانست؛ چرا که استرداد سرمایه سهمی دانشجویان پس از اتمام تحصیل، رویه حسابداری خاص و پیچیده ای را طلب می کند. بر اساس این خط مشی یا تصمیم، شرکت تعاونی در تحقق اهداف اولیه خود مبنی بر پرورش فرهنگ تعاون در بین دانشجویان، ناکام مانده است. این امر را می توان در کل میزان سرمایه سهمی نیز مشاهده کرد. از این رو توصیه می شود که این فروشگاه نسبت به جلب مشارکت و ثبت نام دانشجویان در قالب اعضای پیوسته اقدام نماید؛ چرا که فروشگاه فقط برای آن ها تاسیس شده است.

مدیریت و اداره امور فروشگاهها

اداره فروشگاه تعاونی پلی تکنیک بر عهده یک هیأت مدیره است که توسط اعضا انتخاب می شوند. اما تصمیم گیرنده نهایی در کلیه امور، مجمع عمومی است. فروشگاه تعاونی پلی تکنیک تامیل نادو، دارای

¹ Associate members

یک هیأت مدیره 7 نفره است که هیچ کدام، دانشجو/ هنرجو نیستند. علت این امر هم آن است که سن دانشجویان/ هنرجویان این مدرسه معمولاً زیر 18 سال است. اداره امور فروشگاه تعاونی دانشکده آمریکایی را بر عهده یک متصدی ویژه است که حکم دستیار رئیس تعاونی را دارد. فروشگاه تعاونی دانشکده آمریکایی، هیأت مدیره منتخب ندارند. رسیدگی به امور روزمره فروشگاه تعاونی پلی تکنیک بر عهده فقط یک فروشنده است که همزمان، کار دفتر داری و منشی گری تعاونی را نیز انجام می دهد. هزینه اداره تشکیلات این تعاونی سالانه حدود 40 هزار روپیه است. فروشگاه تعاونی دانشکده آمریکایی، توسط دو کارمند عضو اداره می شود. هزینه اداره امور این فروشگاه، سالانه حدود 10 هزار روپیه است.

عملکرد تجاری فروشگاهها

فروشگاهها، نیازها و مایحتاج اولیه دانشجویها (هنرجویان)، کارکنان و دفتر دانشکده، از قبیل دفترچه، کتاب و لوازم التحریر و نیز برخی البسه دانشجویان/ هنرجویان و کارکنان عضو را تهیه و تأمین می کنند. تهیه خوار و بار مورد نیاز غذاخوری خوابگاه نیز بر عهده تعاونی است که یک مغازه *PDS* را نیز اداره می کند. در جدول دو، با جزئیات مبالغ خریدهها و فروشهای فروشگاههای مورد مطالعه آشنا می شوید.

جدول 2: جزئیات مبالغ خرید و فروش کالاها توسط فروشگاههای مورد مطالعه (ارقام بر حسب

(روپیه)

فروشگاه تعاونی دانشکده آمریکایی مادورای		فروشگاه تعاونی کارکنان و هنرجویان پلی تکنیک تامیل نادو		سال
فروش	خرید	فروش	خرید	
2709812	2567881	720815	703574	1999-1998
2661722	2525513	575112	565371	2000-1999
2653158	2630527	576187	552020	2001-2000
2414178	2319815	615315	579745	2002-2001
3154352	2646931	999619	968387	2003-2002

منبع: مدارک و سوابق خود فروشگاههای سالهای مالی 99-1998 تا 2003-2002

خط مشی خرید

بر اساس مفاد اساسنامه و آئین نامه‌های داخلی، فروشگاه‌های مدارس باید نیازهای خود را از طریق فروشگاه‌های خود تعاونی تأمین کنند. فروشگاه‌های پلی‌تکنیک و دانشکده آمریکایی، کالاهای مورد نیاز خود را از فروشگاه‌های مصرف اولیه کارمندان مادورا خریداری می‌کنند. در صورتی که این فروشگاه‌ها اجناس یا محصولات را در اختیار نداشته باشند، موضوع را گزارش و پس از بررسی و استعلام، کالاهای مورد نظر را به فروشگاه‌ها یا تولیدکنندگان بخش خصوصی، سفارش می‌دهند. به همین منظور، کمیته‌ای تشکیل شده است که هر 20 روز یک بار تشکیل جلسه می‌دهد تا سفارش‌ها و میزان قطعی خریدها را نهایی و مشخص کند.

سودهای حاصله

فروشگاه‌ها سود بسیار اندکی را برای خود نگه می‌دارند و مابقی را به اعضا اختصاص می‌دهند. سودهای حاصل از معاملات فروشگاه‌ها بدین شرح است:

جدول 3: وضعیت سود از فروشگاه‌های دو گانه تعاونی پلی‌تکنیک و تعاونی دانشکده آمریکایی

اقلام / کالاها	فروشگاه تعاونی پلی تکنیک (درصد)	فروشگاه‌های تعاونی دانشکده آمریکایی (درصد)
برنج	4	4
خواربار	10	10
کتب	7/5	10
لوازم التحریر	5	10
لوازم مصرفی	3	-
پوشاک و البسه	10	-

فروش

فروشگاه‌های تعاونی، اجناس خود را به دو صورت نقدی و قسطی به اعضا می‌فروشند. به خریدهای نقدی اعضا، 3 درصد تخفیف تعلق می‌گیرد. فروشگاه پلی تکنیک تامیل نادو، به همه دانشجویان و هنرجویان کتاب می‌فروشد. لوازم اداری و دفتری، از دیگر کالاهایی است که توسط فروشگاه پلی تکنیک عرضه می‌شود.

میزان خرید فروشگاه پلی تکنیک در سال 1998-99 معادل 703 هزار و 574 روپیه بوده که در سال 2001-2002، به 549 هزار و 745 روپیه کاهش یافته و در مقابل، در سال 2002-2003 با افزایش چشمگیر، به 968 هزار و 376 روپیه رسیده است. میزان فروش آن نیز از 720 هزار و 815 روپیه در سال 1998-99 به 575 هزار و 121 روپیه در سال 1999-2000 کاهش یافته و سپس در سال 2002-2003 به 996 هزار و 619 روپیه افزایش یافته است. علت کاهش میزان خریدها و فروشها در سال‌های مذکور، کاهش میزان تقاضا از سوی دانشجویان / هنرجویان بوده است. بر اساس سیاست خرید، فروشگاه ناچار بود از تعاونی‌هایی خرید نماید که در آن زمان، قیمت بالاتری برای اجناس خود دریافت می‌کردند و به همین دلیل، قیمت خرید اجناس به گونه‌ای بالا می‌رفت، که از نرخ بازار هم بیشتر می‌شد.

روند خرید فروشگاه دانشکده آمریکایی، دارای افت و خیز و نوسان بوده است؛ به طوری که میزان خرید و فروشگاه در سال 2000-2001 افزایش و در سال بعد، کاهش داشته است؛ ولی مجدداً در سال بعد از آن، شاهد افزایشی 300 هزار روپیه‌ای بوده است. میزان خرید در سال 2002-2003 به بالاترین حد خود یعنی 154 هزار و 352 روپیه رسیده است.

وضع سود و زیان فروشگاهها در طول پنج سال مورد مطالعه در قالب جدول شماره چهار ارائه شده است.

جدول 4: ریز صورت وضعیت سود و زیان فروشگاهها (ارقام به روپیه)

سال	فروشگاه پلی تکنیک	فروشگاه دانشکده آمریکایی
1998-1999	5118	143626
1999-2000	8281	135658
2000-2001	-6796	145378

138306	-5862	2001-2002
141459	33513	2002-2003

منبع: سوابق و مدارک خود فروشگاه‌های در سال‌های مذکور

همان‌گونه که از جدول چهار بر می‌آید، فروشگاه پلی‌تکنیک، دو سال متوالی، ضرر و سه سال، سود داشته است. این زیان‌ها که در سال‌های مالی 2000-2001 و 2001-2002 به ترتیب برابر با 6 هزار و 796 و 5 هزار و 862 روپیه بوده، ناشی از کاهش میزان فروش، بر اثر عدم استقبال دانشجویان عضو بوده است. ولی در سال 2002-2003، سودی به مبلغ 33 هزار و 513 روپیه، نصیب فروشگاه شده است.

فروشگاه دانشکده آمریکایی در طول تمام پنج سال مورد مطالعه از 1998-1999 تا 2003-2002، سود دیده که سر جمع میزان این سود در طول هر یک از پنج سال مذکور، حدود 140 هزار روپیه بوده است. همان‌گونه که مشاهده می‌شود، نوسان چندانی در میزان سود این فروشگاه در طول سال‌های مذکور وجود نداشته است که این امر از عملکرد ثابت و یکسان این فروشگاه حکایت دارد.

یافته‌های مطالعه

- عدم مشارکت و حضور دانشجویان / هنرجویان در فعالیت‌ها و مدیریت فروشگاه‌ها.
- فقدان هماهنگی بین اعضا (دانشجویان / هنرجویان) به دلیل نبود شبکه‌بندی.
- کوچک بودن اندازه فروشگاه‌ها و محدود بودن حوزه عملیات آن‌ها.
- عدم پشتیبانی کافی و مناسب از فروشگاه و مدیریت آن.
- عدم آگاهی و شناخت مربیان و دانشجویان / هنرجویان تعاون و تعاونی‌ها.
- نبود واحد مجزا و جداگانه برای نظارت بر روند پیشرفت و توسعه فروشگاه‌های تعاونی دانشجویی / دانش‌آموزی.
- بالا بودن هزینه حسابرسی¹ فروشگاه‌ها.

- پیشنهادها و توصیه‌ها :

¹ Audit fee

در این جا پیشنهادهایی چند به منظور مقابله با مشکلات مبتلا به فروشگاه‌های تعاونی دانشجویی / دانش‌آموزی و کارکرد هر چه بهتر آن‌ها ارائه می‌شود.

مدیریت دانشکده باید عضویت افراد جدیدالورود در تعاونی را اجباری کند. این اقدام، هم موجب تقویت بنیه سرمایه‌سهمی تعاونی می‌شود و هم باعث می‌شود دانشجویان / هنرجویان، با علت عضو شدن خود در شرکت تعاونی و نتایج حاصل از آن، آشنا شوند. شرکت تعاونی دانشجویی را باید یک مرکز یادگیری برای دانشجویان عضو تلقی کردن که می‌تواند زندگی کرده به سبک و سیاق تعاونی را به آنان یاد دهد. مدیریت دانشکده باید نیازمندی‌های خود را از طریق فروشگاه‌های تعاونی دانشکده تأمین کند. واحد غذاخوری خوابگاه و کتابخانه دانشکده هم باید اقلام مورد نیاز را از فروشگاه تعاونی تهیه کنند. فروشگاه تعاونی می‌تواند فعالیت‌های اقتصادی خود را متنوع و نیازهای دانشجویان و کارکنان را تأمین نماید. فروشگاه‌های تعاونی باید به جای تأکید صرف بر تهیه دفترچه، کتابچه، کتاب و لوازم‌التحریر، اقلام دیگری مانند لوازم آرایشی - بهداشتی و منسوجات و امثال آن را نیز مد نظر قرار دهند.

فروشگاه‌های تعاونی عمده‌فروش^۱ هم باید با عرضه محصولات کیفی^۲، به تعداد مناسب^۳، با قیمت بهینه^۴ و در زمان مناسب به تعاونی‌ها دانشجویی / دانش‌آموزی، به رشد و توسعه آن‌ها کمک کنند. استفاده از دکه^۵ برای عرضه قهوه، نوشیدنی‌های سرد و گرم و غذاهای حاضری نیز می‌تواند در صورت مقتضی، در دستور کار تعاونی‌ها دانشجویی / دانش‌آموزی قرار گیرد.

هر تعاونی دانشجویی / دانش‌آموزی باید به منظور ایجاد علاقه و اطلاع‌رسانی به اعضا در فواصل زمانی مشخص، جهت حفظ ذهنیت آنان نسبت به تعاونی و فروشگاه، اقدامات لازم را در خصوص تهیه بروشورهای ترویجی در قالب فعالیت‌های تبلیغی فروش، به عمل آورد. اعلام فروش ویژه در خلال برگزاری جشنواره و جشن‌های فارغ‌التحصیلی، اعلام فروش ویژه از سوی تولیدکنندگان، دادن هدیه و

^۱ Cooperative wholesale stores

^۲ Quality products

^۳ Right quantity

^۴ Optimum price

^۵ canteen

تخفیف به خریدهای عمده^۱ با هدف فروش محصولی خاص به بهای تمام شده، از دیگر روش‌های ترویج و تبلیغ فروش کالا توسط تعاونی‌ها هستند.

هر فروشگاه باید دارای یک کارمند خرید خدمتی^۲ (مزد بگیر)، حداقل به صورت فصلی و بر حسب نیاز^۳، باشد. فروشگاه‌های تعاونی دانشجویی / دانش‌آموزی باید مبالغی را از اعضا به صورت پیش‌پرداخت، دریافت کنند و با هر بار خرید، مبلغ خرید را از آن کسر کنند که این کار در بسیاری از فروشگاه‌های تعاونی دیگر نیز رایج است. این اقدام، بقیه سرمایه در گردش فروشگاه را تقویت می‌کند. کنترل هزینه‌ها و حقوق کارکنان می‌تواند تفاوت سود^۴ فروشگاه را افزایش دهد.

هزینه‌های حسابرسی را که از سوی اداره حسابرسی^۵، مطالبه و دریافت می‌شود می‌توان حذف کرد؛ چرا که رسیدگی به حساب و کتاب تعاونی در این سطح، کار چندان دشواری نیست. فروشگاه‌ها می‌توانند حوزه عملیات خود را در جاهایی که عمومی مردم هم می‌توانند از خدمات آن‌ها بهره‌مند شوند، گسترش دهند. این کار باعث افزایش حجم معاملات، میزان سود و سرمایه در گردش فروشگاه‌ها می‌شود.

می‌توان از مدارس و دانشکده‌های فاقد تعاونی درخواست کرد که به منظور تأمین اقلام مورد نیاز دانشجویان / دانش‌آموزان و القای روح تعاون در جامعه دانشجویی / دانش‌آموزی، نسبت به تاسیس تعاونی اقدام نمایند. اداره امور دانشجویی می‌تواند اقدامات لازم را در این راستا به عمل آورد.

فرهنگ تعاون باید به هر دو جامعه آموزشی و غیر آموزشی منتقل شود؛ چون به نظر می‌رسد کارکنان، علاقه‌چندانی به مراقبت از فروشگاه ندارند. ایجاد انگیزه در کارکنان، نه تنها پویایی‌های انگیزشی را تقویت می‌کند، بلکه روحیه تعاون و همکاری را به کل جامعه دانشجویی نیز تسری می‌بخشد. فروشگاه‌ها سرمایه کافی در اختیار ندارند. هیچ نوع پشتیبانی و حمایت از سوی دولت، به ویژه از طرف مؤسسه ملی توسعه تعاون، در قالب سرمایه سهمی و کمک مالی ویژه برای خرید اسباب و اثاثیه صورت نمی‌گیرد و هیچ کدام از فروشگاه‌های مورد مطالعه، از این نوع کمک، اطلاعی نداشتند.

¹ Bulk purchase

² Paid employee

³ Ad hoc basis

⁴ Profit margin

⁵ Audit department

به منظور تشویق اعضا به خرید، سودها را می‌توان در قالب امتیاز یا جایزه خرید¹ و به صورت هدیه و امثال آن، بین اعضا تقسیم کرد. منظور کردن یک واحد درسی با عنوان تعاون در برنامه‌های درسی مدارس می‌تواند بسیار سودمند واقع شود. به منظور جلب مشارکت فعال دانشجویان / دانش‌آموزان در مدارس از طریق شبکه‌بندی تعاونی‌های آموزشده‌ای در هر دو سطح کشور و منطقه‌ای، لازم است برای برنامه‌ریزی تعاون در سطح ملی، سیاست خاصی طراحی و اجرا شود.

معاونت یا اداره تعاونی ایالت باید واحد مجزایی برای نظارت و توسعه تعاونی‌های دانشجویی تشکیل دهد؛ زیرا نهادها و مؤسسات آموزشی در ایالت، به سرعت در حال رشد و گسترش هستند. *TNCU* باید در اسرع وقت نسبت به تشکیل یک نهضت آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی در خصوص تعاونی‌ها اقدام نماید.

نتیجه‌گیری

در حالی که خود را برای برگزاری یکصدمین سال تولد جنبش تعاون در هند (1904-2004) آماده می‌کنیم، هنوز هیچ تلاش همه‌جانبه‌ای برای بررسی عملکرد تعاونی‌ها مشاهده نمی‌شود. یکی از راه‌های نوسازی تعاونی‌ها، ایجاد تغییر در ذهنیت افراد نسبت به تعاون از طریق اطلاع‌رسانی درباره مزایا و تأثیرات تعاونی است. تعاونی‌ها باید خود را با تغییرات و تحولات پیرامونی نیز هماهنگ سازند. وجود رهبرانی شایسته و با بصیرت در بخش تعاون رسالت خود را متحول‌سازی تعاونی‌ها بدانند، اصلی‌ترین ضرورت عصر حاضر است. تعاونی دانشجویی / دانش‌آموزی یکی از مکان‌هایی است که اگر بذری تعاون در آن کاشته شود، به یقین، توسعه و گسترش روح تعاون در میان دانشجویان / دانش‌آموزان، دور از دسترس نخواهد بود.

¹ Purchase bonus

جایگاه تعاونی‌های دانشجویی در کارناتا‌کا

ک. راویچاندران و ب. واسانتانیک^۱

تعاونی دانشجویی* در مدارس و مراکز آموزش عالی و عمدتاً با هدف رفع نیازمندی‌های دانش‌آموزان و دانشجویان این مدارس، تشکیل می‌شوند. تعاونی دانشجویی، شکل مردمی (دموکراتیک) است که اعضای آن، یعنی دانشجویان و دانش‌آموزان، آموزش‌های خوبی را در زمینه مدیریت بنگاه اقتصادی^۲ به شکلی مؤثرتر و کارآمدتر، طی می‌کنند. تعاونی‌های دانشجویی در مراکز دانشگاهی و آموزش عالی، به ابتکار خود دانشجویان یا توسط کارکنان و اعضای هیأت علمی، با هدف القای روح تعاون در میان دانشجویان تشکیل می‌شوند؛ چرا که آینده تعاونی‌ها را دانشجویان و جوانان رقم می‌زنند. بهبود عملکرد تعاونی‌ها بدون جلب حضور و مشارکت جوانان، که همان رهبران و مدیران آینده تعاونی‌ها هستند، امری بسیار دشوار خواهد بود. تعاونی‌های دانشجویی به آنان کمک می‌کنند خصوصیات رهبری را در وجود خود، تقویت و ارتقا بخشند.

آن دسته از دانشجویانی که موضوع تعاون را به عنوان واحد درسی در دانشگاه و دانشکده طی می‌کنند، نفع زیادی از این کار نصیبشان می‌شود؛ زیرا این فرصت را پیدا می‌کنند که ضمن اجرای مفاهیم نظری (اندیشه‌های) تعاون به شیوه‌ای عملی تر، از رهگذر آزمون و خطا به این امر نیز واقف شوند که فرضیه تعاون^۳ تا چه اندازه در عمل، مؤثر واقع می‌شود. مسائل و مشکلات مبتلا به افراد در خلال اجرای مفاهیم نظری تعاون و شیوه حل آن‌ها، دانشجویان را قادر می‌سازد به رهبرانی شایسته برای آینده بخش تعاون تبدیل شوند.

تعاونی‌های دانشجویی، فرصت اشتغال پاره وقت را نیز در اختیار دانشجویان قرار می‌دهند. تجربیات کاری که آنان در خلال دوره دانشجویی کسب می‌کنند، یقیناً هم مددکار آنان در دسترسی به شغل دائمی و تمام وقت پس از دوران تحصیل خواهد شد و هم بستر لازم را برای کسب و ارتقای کارایی و صلاحیت مدیریتی توسط آنان فراهم خواهد ساخت. تعاونی‌های دانشجویی در مقام قیاس با دیگر

¹ K Ravichandran and B Vasantha Naik

* در این مقاله به منظور اختصار، به جای عبارت "تعاونی دانشجویی و دانش‌آموزی" از "تعاونی دانشجویی" و از واژه "دانشجویان" به جای "دانشجویان / دانش‌آموزان" استفاده می‌شود.

² Economic enterprise

³ Theory of cooperation

تشکل‌های تعاونی در هند، ویژگی‌های خاصی دارند که از آن جمله می‌توان عضویت افراد تحصیل‌کرده، عدم وجود دخالت سیاسی^۱، فراغت نسبی از عرصه رقابت و دسترسی به مشاوره رایگان^۲ با اعضای هیأت علمی را نام برد. تعاونی‌های دانشجویی فضای گسترده و فرصت‌های بسیار زیادی برای رشد و توسعه در آینده دارند که البته در این بین، با موانع و محدودیت‌های خاصی نیز روبرو هستند که ممکن است مانع رشد آن‌ها شوند. از این‌رو، گزارش حاضر، تلاشی است برای ارزیابی عملکرد تعاونی‌های دانشجویی در کارناتاکا بر آن است از این رهگذر، به شناسایی و بررسی عمده مشکلات موجود بر سر راه رشد و توسعه تعاونی‌های دانشجویی در این ایالت بپردازد.

تعاونی‌های دانشجویی در کارناتاکا

تعاونی‌های دانشجویی در ایالت کارناتاکا در قالب تعاونی مصرف کارمندی^۳ تشکیل می‌شوند و دانشجویان نیز اجازه دارند در آن‌ها عضو شوند. این تعاونی‌ها، فعالیت‌های تجاری از قبیل فعالیت‌های مصرفی، فعالیت‌های اعتباری^۴ و تهیه اقلام مورد نیاز دانشجویان را انجام می‌دهند. از سویی، تعاونی‌های دانشجویی فقط توسط دانشجویان تشکیل می‌شوند و فعالیت‌های مختلفی همچون توزیع اقلام مورد نیاز دانشجویان، توزیع کارت‌شناسایی دانشجویان، نمایندگی از مرکز آموزش، اخذ و توزیع بلیط اتوبوس و قطار، تایپ، تکثیر و صحافی گزارش پروژه دانشجویان، نصب آگهی‌های استخدام در تابلو اعلانات و امثال آن را انجام می‌دهند. تعاونی‌های دانشجویی به طور غیر رسمی، حکم کانونی را دارند که از آن برای بحث‌های مقدماتی جهت تصمیم‌گیری درباره اموری چون برگزاری سمینار و کارگاه، ایام ورزشی، مراسم استقبال از دانشجویان جدید و مراسم تودیع فارغ‌التحصیلان استفاده می‌شود. تعاونی‌های دانشجویی، گاهی برای دانشجویانی هم که حضور مرتبی در کلاس ندارد، حکم استراحتگاه و آسایشگاه را دارند.

گستره و عضویت

¹ Political interference

² Free consultancy

³ Employees consumer cooperative

⁴ Credit activities

در مدارس، افرادی که هنوز به سن 18 سال تمام نرسیده‌اند، به عنوان عضو پیوسته¹ پذیرفته می‌شوند و در دانشکده‌ها (مدارس عالی)، دانشجویان داوطلبانه به عضویت تعاونی‌های دانشجویی درمی‌آیند. در برخی موارد، دانشکده‌ها علاوه بر حق پذیرش² (حق ورودیه)، مبلغی نیز به عنوان حق عضویت³ از دانشجویان دریافت می‌کنند. در چنین مواردی، عضویت دانشجویان در تعاونی، چه تمایلی به عضویت داشته باشد و چه نداشته باشد، اجباری است. در این صورت، عضویت بیشتر جنبه اجباری دارد تا اختیاری. وضعیت تعداد تعاونی‌های دانشجویی و اعضای آن‌ها در قالب جدول شماره یک ارائه شده است.

جدول 1: وضعیت تعداد تعاونی‌ها و اعضا

سال مالی	تعداد تعاونی	میزان کاهش یا افزایش درصد	تعداد اعضا	میزان کاهش یا افزایش درصد
1998-1999	139	-	301339	-
1999-2000	115	-17/26	122983	59/18
2000-2001	113	-1/73	115360	-6/19
2001-2002	113	-	110613	-4/11
2002-2003	109	-3/5	106994	-3/2

همان‌گونه که از محتوای جدول پنج بر می‌آید، هم تعداد خود تعاونی‌ها و هم تعداد اعضای آن‌ها همه ساله سیر نزولی داشته‌اند. علت کاهش چشمگیر تعداد شرکت‌های تعاونی و اعضای آن‌ها در سال مالی 1998-1999 آن است که تعاونی‌های دانشجویی برخی دانشگاه‌ها مانند دانشگاه بنگلور در این سال، منحل و یا تعطیل شدند.

¹ Associate member

² Admission fee

³ Membership fee

سرمایه در گردش

میزان داد و ستد مالی روزانه تعاونی‌های دانشجویی، بستگی به وضعیت سرمایه در گردش آن‌ها دارد که حداقل از سه عامل، یعنی سرمایه سهمی پرداخت شده^۱، سپرده‌ها^۲ و استقراض‌ها^۳ تشکیل می‌شود. وضعیت سرمایه در گردش تعاونی‌های دانشجویی مورد مطالعه، در جدول شش نشان داده شده است.

جدول 2: وضعیت سرمایه در گردش (ارقام برحسب 100 هزار روپیه)

سال مالی	سرمایه سهمی	سپرده‌ها	وجوه استقراضی	جمع کل
1997-1998	37/24	6/57	1/82	45/63
1998-1999	33/38	1/16	1/26	35/8
1999-2000	28/54	3/34	5/23	37/13
2000-2001	45/88	1/45	2/47	49/80
2001-2002	26/76	3/09	2/41	32/26

ترکیب سرمایه در گردش نشان می‌دهد که میزان سرمایه سهمی (وجوه موجود^۴) یا وجوه در اختیار به مراتب بیشتر از وجوه استقراضی^۵ است. طبق قانون شرکت‌های تعاونی^۶، هر شرکت تعاونی می‌تواند تا 10 برابر وجوه در اختیار خود، استقراض کند. اما همان‌گونه که مشاهده می‌شود، مبلغ استقراضی توسط تعاونی‌های دانشجویی، بسیار جزئی است. از این رو، شرایط بسیار مساعدی برای توسعه این تشکل‌ها از طریق جذب وجوه استقراضی و در نتیجه، افزایش فعالیت‌های تجاری و اقتصادی وجود دارد، همان‌گونه که مشاهده می‌شود، سرمایه در گردش فروشگاه‌ها از 3 میلیون و 226 هزار روپیه تا 4 میلیون و 980 هزار روپیه نوسان داشته است.

فعالیت تجاری

¹ Paid-up share capital

² Deposits

³ Borrowings

⁴ Owned fund

⁵ Borrowed fund

⁶ Cooperative Societies Act

ثبات اقتصادی، بستگی به میزان درآمد تولیدی تعاونی‌های دانشجویی از طریق افزایش فروش دارد. تعاونی‌های دانشجویی در ایالات کارناتا‌کا در این معنا، واحدهای تجاری-اقتصادی چندان سودآوری به شمار نمی‌آیند؛ زیرا قادر به تولید درآمد بیشتر از طریق ارتقای وضعیت فروش خود نیستند. علت این امر آن است که هم به لحاظ تعداد و نوع کالاهایی که برای فروش عرضه می‌کنند و هم از نظر خریداران بالقوه محصولات یا کالاهای خود، محدودیت دارند. میزان فروش تعاونی‌های دانشجویی در جدول هفت نشان داده شده است.

جدول 3: میزان فروش تعاونی‌های دانشجویی (ارقام بر حسب 100 هزار روپیه)

سال مالی	میزان فروش	میزان افزایش یا کاهش درصد
1997-1998	-	-
1998-1999	61/89	-
1999-2000	42/89	-30/69
2000-2001	44/15	2/82
2001-2002	53/24	20/72

جدول هفت به روشنی نشان می‌دهد که میزان فروش تعاونی‌های دانشجویی در سال‌های 2000-2001 و 2001-2002، رشد مثبت داشته است که این امر، حاکی از اهمیت و ضرورت تشکیل تعاونی‌های دانشجویی در مؤسسات و نهادهای آموزشی است.

وضعیت سود و زیان

سود و زیان، معیاری برای سنجش میزان کارآمدی و ناکارآمدی تعاونی‌های دانشجویی است. سود و زیان‌های حاصل توسط تعاونی‌های دانشجویی را می‌توان در قالب جدول هشت مشاهده نمود.

جدول 4: وضعیت سود و زیان شرکت‌های تعاونی دانشجویی

درصد کل شرکت‌های تعاونی		میانگین زیان (*100000)	میزان زیان (*100000)	تعداد شرکت‌های تعاونی زیان ده	میانگین سود (*100000)	میزان سود (*100000)	تعداد شرکت‌های تعاونی سود ده	سال مالی
زیان ده	سود ده							
25/90	74/1	13/278	4/78	36	4/786	4/93	103	-1998 1997
30/44	69/56	2/343	0/82	35	8/438	6/75	80	-1999 1998
29/21	70/79	5/788	1/91	33	7/538	60/03	80	-2000 1999
33/63	66/37	13/342	5/07	38	9/120	6/84	75	-2001 2000
39/45	60/55	25/140	15/81	43	14/470	9/55	66	-2002 2001

جدول هفت، نشان می‌دهد که تعداد تعاونی‌های دانشجویی سود ده، سیر نزولی، ولی میزان سود حاصله و میانگین سود به‌ازای هر تعاونی، سیر صعودی داشته است. تعداد تعاونی‌های زیان‌ده و نیز میزان و میانگین زیان به‌ازای هر تعاونی، در دوره‌های مختلف، نوسان داشته و دارای روند سالم و مناسبی برای رشد و توسعه بیشتر تعاونی‌های دانشجویی در کارناتا‌کا نبوده است. این جدول همچنین مشخص می‌کند که به‌طور متوسط بین 60 تا 70 درصد تعاونی‌های دانشجویی، سوددهی و 30 تا 40 درصد؛ زیان‌دهی داشته‌اند.

مسائل و مشکلات تعاونی‌های دانشجویی

- نام تعاونی‌های دانشجویی، تعاونی مصرف دانشجویی¹ است، اما تحت نظارت تعاونی‌های مصرف کارناتا‌کا قرار ندارند.
- هم دانشجویان و هم کارکنان آموزشی و غیرآموزشی، خریدهای مورد نیاز خود را از تعاونی‌های دانشجویی انجام می‌دهند؛ اما خرید آنها منحصر به کالاهایی است که در بازار آزاد یافت نمی‌شوند.

¹ Students Consumer Cooperative (SCC)

- اعضای تعاونی‌های دانشجویی، از قشرهای گوناگون و نامتجانسی^۱ هستند؛ مانند دانشجویان، دانش‌آموزان، اعضای هیأت علمی، کارکنان آموزشی، کارکنان غیر آموزشی و ... این در حالی است که گروه‌ها و قشرهای نامتجانس، نیازها و خواست‌های متفاوتی دارند. از آن جایی که تعاونی‌های دانشجویی، دارای ماهیت نامتجانسی هستند، قادر نیستند نیازهای متفاوت گروه‌های مختلف را بر برآورده سازند.

- هیچ یک از کارمندان تعاونی‌های دانشجویی، به جز مسئول فروش که در عین حال، حکم منشی و بالاترین مقام اجرایی تعاونی را نیز دارد، به صورت تمام وقت کار نمی‌کنند. از این‌رو، تعاونی‌های دانشجویی فاقد مستخدمین دارای تخصص مرتبط هستند.

- تعاونی‌های دانشجویی به ابتکار و همت کارکنان آموزشی و غیر آموزشی تشکیل می‌شوند؛ با این حال قادر نیستند مدیریت را مجاب کنند که لوازم‌التحریر و نیازهای غذاخوری خوابگاه را از فروشگاه‌های خود تعاونی تهیه نمایند.

- اساسنامه و آیین‌نامه‌هایی که در حال حاضر، مورد استفاده تعاونی‌های دانشجویی قرار دارد بسیار قدیمی و کهنه است که یقیناً قادر به پاسخگویی نیازها و احتیاجات کنونی دانشجویان نخواهد بود.

- مدت مسئولیت یا دوره تصدی هیأت مدیره، پنج سال است؛ در حالی که دوره تحصیلی دانشجویان، سه سال طول می‌کشد و این امر باعث می‌شود که هیأت مدیره نتواند عملکرد مؤثری داشته باشد.

- دانشجویان، بدون اطلاع قبلی، به عضویت در می‌آیند؛ زیرا هنگام پذیرش موظفانند علاوه بر پرداخت حق ورودیه، مبلغی نیز به عنوان حق عضویت پرداخت کنند. این امر به معنای عضویت ناخواسته و پرداخت اجباری حق عضویت است که با اصل «عضویت آزاد و اختیاری» در تعاون، کاملاً مغایرت دارد.

- اگرچه در بین اعضای هیأت مدیره، عده‌ای دانشجو هم حضور دارند، اما از مشارکت و دخالت آنان در فرایند تصمیم‌گیری، چندان استقبالی به عمل نمی‌آید.

¹ Heterogeneous

- ساعات کار تعاونی‌های دانشجویی بسیار محدود بوده و در بیشتر موارد، محدود به یک ساعت قبل از شروع کلاس در صبح و دو ساعت پس از اتمام کلاس در عصر است.
- علت استمرار روند زیان‌دهی تعاونی‌های دانشجویی، پایین بودن حجم معاملات و تفاوت سود آن‌ها است.
- در تعاونی‌های دانشجویی، اثری از ادغام افقی و عمودی به چشم نمی‌خورد و هر کدام به طور مجزا و برای خود، کار می‌کنند.

پیشنهادهایی برای بهبود روند کار

- در مؤسسات و نهادهای آموزشی، شرکت‌های تعاونی مختلفی فعالیت دارند که از آن جمله می‌توان تعاونی‌های اعتبار کارمندی^۱، تعاونی‌های مسکن کارمندی^۲ و تعاونی‌های مصرف دانشجویی را نام برد که برای تثبیت وضعیت خود باید ضمن جلب مشارکت جوانان، به صورت یکپارچه و در قالب شرکت تعاونی چند منظوره، ادامه فعالیت دهند.
- تعاونی‌های دانشجویی باید الزاماً به سمت تنوع بخشی فعالیت‌های تجاری حرکت کرده و نیازهای اعضا را با کیفیت بیشتر و بهتری عرضه کنند.
- اساسنامه‌ها و آیین‌نامه‌های کنونی تعاونی‌های دانشجویی باید عمدتاً در راستای تأمین نیازهای جاری اعضا، بازنگری و اصلاح شوند.
- دانشجویان عضو هیأت مدیره، فاقد ویژگی و مهارت‌های رهبری هستند. از این رو لازم است برنامه اختصاصی جداگانه‌ای برای ارتقای سطح مهارت‌های رهبری و مدیریتی آنان، تدارک دیده شود.
- لازم است بین تعاونی‌ها، ادغام افقی و عمودی صورت گیرد.
- تهیه طرح توسعه تجاری و اجرای آن به شکل مؤثر و کارآمد، امری الزامی است.
- اعضای هیأت آموزشی باید دانشجویان را به گونه‌ای تربیت کنند که آنان را قادر سازند تصمیمات صحیح اتخاذ نمایند و برای آنان، نقش تسهیل‌گر و کارگزار را ایفا کنند.

¹ Employees credit cooperative

² Employee housing cooperative

سیر تکامل تعاونی‌های دانشجویی در کرالا

ام. بوتالینگام^۱

بزرگترین چالش جنبش تعاون در سرتاسر جهان، جذب و جلب مشارکت جوانان در تعاونی است. تشکیل تعاونی در مدارس و دانشکده‌ها و جلب نظر جوانان برای اداره کردن و مدیریت این تعاونی‌ها امری ضروری است که موجب آشنایی آنان با اهمیت تعاونی به عنوان تشکل اقتصادی می‌شود. تعاونی‌ها در سده 21 با چالش‌های عدیده‌ای رو به رو هستند. یکی از راه‌های مقابله با این چالش‌ها، تشکیل تعاونی‌های جوانان است. در حال حاضر بین 35 تا 40 درصد جمعیت هند را افراد جوان تشکیل می‌دهند که باید برای پیوستن آنان به جنبش تعاون، چاره‌اندیشی شود؛ وظیفه‌ای که رسالت اجرای آن بر عهده اتحادیه ملی تعاون هندوستان و دیگر تعاونی‌ها است.

رشد تعاونی‌های دانشجویی در ایالت کرالا، حکایت از پیشرفت در تعداد و میزان فعالیت‌های این تعاونی‌ها دارد. دولت کرالا، مقامات مدارس و دانشکده‌های ایالت را برای تشکیل تعاونی‌ها و ثبت‌نام دانشجویان به عنوان عضو این تعاونی‌ها، شدیداً ترغیب و تشویق می‌نماید. طبق قانون و مقررات تعاون ایالت، افرادی می‌توانند عضو شرکت تعاونی شوند که به سن 18 سالگی رسیده باشند. اما دولت کرالا، تعاونی‌های دانشجویی را از این قاعده مستثنی کرده است و دانشجویان و دانش‌آموزان بدون رعایت شرط سنی می‌توانند عضو تعاونی شوند.

افزون بر این، دولت ضمن اجرای پروژه‌های توسعه یکپارچه (جامع) تعاونی^۲ با مساعدت مالی موسسه ملی تعاون در مناطق چهارده‌گانه ایالت، کلیه تعاونی‌های مدرسه‌ای و دانشکده‌ای را برای دریافت مساعدت مالی در قالب حداقل کمک پولی^۳ (مالی)، وام برای خرید تجهیزات و لوازم و کمک به سرمایه سهمی، واجد شرایط اعلام کرده است که بسیاری از تعاونی‌های مذکور توانسته‌اند از این کمک‌ها بهره‌مند شوند.

جزئیات مربوط به تعداد این تعاونی‌ها و فعالیت‌های تجاری آنان در قالب جدول‌های 1 و 2، ذکر شده است. همان‌گونه که از مفاد این جداول بر می‌آید، میزان خرید، میزان فروش و ذخایر اعضا، کاهش، ولی

¹ M.Boothalingam

² Integrated cooperative development projects(ICDA)

³Margin money assistance

سپرده‌های اعضا و تعداد اعضا، افزایش داشته است. از این رو، فروشگاه‌ها باید اقداماتی را برای افزایش فعالیت‌های خود صورت دهند. برای این منظور، هیأت مدیره فروشگاه‌ها باید با دانشجویان در مورد اقلام مورد نیازشان صحبت کنند و هر آنچه را که اعلام نیاز می‌کنند، برایشان خریداری و تهیه نمایند. این کار، هم فعالیت فروشگاه‌ها و هم میزان سوددهی آن‌ها را افزایش می‌دهد. در طول مدت مذکور، تعداد فروشگاه‌های سود ده، کاهش و میانگین سود و زیان به‌زای هر تعاونی، کاهش نشان می‌دهد. از این رو، فروشگاه‌ها باید اقدامات لازم را در جهت کاهش هزینه‌های مدیریت، اعم از حقوق پرداختی و سایر هزینه‌ها، به عمل آورند.

جدول 2 نشان می‌دهد که تعاونی‌های مدرسه‌ای، عملکرد خوبی داشته‌اند. کل سرمایه سهمی و میزان استقراض فروشگاه‌ها، افزایش داشته است. میزان معاملات تجاری در جدول 2 نیز افزایش نشان می‌دهد و اگرچه میزان حقوق، افزایش زیادی داشته، ولی در مقابل، سایر هزینه‌ها کاهش چشمگیری را شاهد بوده است. از سویی، اگرچه تعداد شرکت‌های سود ده، اندکی کاهش نشان می‌دهد، ولی میانگین سود و سرانه شرکت، افزایش و زیان سرانه، کاهش داشته است. بر این اساس، به مقامات ذی‌ربط توصیه می‌شود اقدامات زیر را در جهت بهبود عملکرد تعاونی‌های مدرسه‌ای و دانشکده‌های به عمل آورند.

- نمایندگان دانشجویان و دانش‌آموزان باید مجاز باشند در جلسات هیأت مدیره شرکت کنند و سایرین را در جریان نتایج و مباحثه مطروحه در جلسات، قرار دهند.

- باید دانشجویان / دانش‌آموزان توجیه شوند که این فروشگاه‌ها صرفاً در جهت تأمین منافع آنان عمل می‌کنند و از این رو لازم است در فعالیت‌های تجاری فروشگاه‌ها مشارکت و حضور فعال داشته باشند با زیرا بسیاری از آنان حتی نمی‌دانند که فروشگاه‌ها متعلق به خودشان است و آن‌ها عضو آن هستند.

- تعاونی‌های مدرسه‌ای بزرگتر می‌توانند نقش شرکت تعاونی پیشگام¹ را ایفا کنند و با توسل به اصل خرید کلی² و انبوه یا خرید جمعی³، مستقیماً با فروشنده وارد معامله شوند و بدین ترتیب

¹ Lead society

² Purchase in bulk

³ Consortium purchase

بتوانند اجناس را با قیمت ارزاتر در اختیار دانشجویان قرار دهند و سود قابل توجهی هم نصیب تعاونی نمایند.

- مربیان یا کارکنان دست‌اندرکار اداره امور تعاونی باید آموزش‌های لازم در زمینه‌های حسابداری، قانون تعاون و ... را طی کنند.

- دولت باید به مدت 10 سال، یارانه مدیریتی¹ در اختیار تعاونی‌های مدرسه‌ای و دانشکده‌ای قرار دهد.

- در صورتی که تعاونی‌های مدرسه‌ای و دانشکده‌ای از مؤسسه ملی توسعه تعاون، استقراض کرده باشند، دولت باید به آن‌ها یارانه بهره² بدهد؛ چون نرخ بهره مؤسسه، بالاتر از بانک‌های تجاری است.

جدول 1: جزئیات فعالیت‌های تعاونی‌های دانشکده‌ای (ارقام به 100 هزار روپیه)

1999-2000	1997-1998	موضوع
157	153	تعداد شرکت‌های تعاونی
47	26	تعداد شعبه‌ها
1400	1294	تعداد اعضا (x1000)
139/31	113/59	کل سرمایه سهمی
21/16	15/97	سرمایه سهمی دولت
100/77	104/07	ذخایر اعضا
245/04	227/31	سپرده‌ها
94/32	21/13	استقراض
1089/61	1216/92	سرمایه در گردش (جاری)
684/37	924/23	خریدها
684/25	589/91	حجم و میزان فروش
44/90	34/01	هزینه حقوق کادر مدیریت
68/44	28/11	سایر هزینه‌ها
79	87	تعداد تعاونی‌های سود ده
27/96	40/96	میزان سود
53	52	تعداد تعاونی‌های زیان دیده

¹ Managerial subsidy

² Interest subsidy

40/08	48/35	میزان زیان
25	14	تعداد تعاونی‌های بدون سود و زیان

جدول 2: جزئیات فعالیت‌های تعاونی‌های مدرسه‌ای (ارقام مبالغ به 100 هزار روپیه)

1999-2000	1997-1998	موضوع
9236	3646	تعداد شرکت‌های تعاونی
308	830	تعداد شعبه‌ها
12035	159245	تعداد اعضا (1000×)
2311/17	450/6	کل سرمایه سهمی
96/12	155/6	سرمایه سهمی دولت
4405/86	1054/6	ذخایر اعضا
5/21	6/9	سپرده‌ها
106/14	6/5	استقراض
3275/02	3544/60	سرمایه در گردش (جاری)
2780/7	2028/5	خریدها
3041/08	2200/80	حجم و میزان فروش
19/44	3/7	هزینه حقوق کادر مدیریت
86/69	139/79	سایر هزینه‌ها
2159	2200	تعداد تعاونی‌های سود ده
306/8	183/5	میزان سود
1032	1433	تعداد تعاونی‌های زیان دیده
62/57	140/80	میزان زیان
501	11	تعداد تعاونی‌های بدون سود و زیان

بررسی اجمالی تعاونی‌های مصرف دانشجویی در اوريسا

دکتر پی.سی.سامانتارای و دکتر ای.کی.روی^۱

مقدمه

همگان انگلستان را مهد تعاونی‌های مصرف می‌شناسند که قدیمی‌ترین و از برخی جهات، قوی‌ترین شکل تعاونی در جهان است. در جریان انقلاب صنعتی، طبقه کارگر^۲، بی‌رحمانه مورد بهره‌کشی تجاری غیرمنصفانه بخش خصوصی قرار داشتند. همچنین، روند بهره‌کشی بی‌رویه از مصرف‌کنندگان بود که رابرت اوون^۳، بنیان‌گذار جنبش تعاونی مصرف را به سازماندهی چنین جنبشی برانگیخت. در سال 1844، یک جمع 28 نفره از بافندگان، یک شرکت تعاونی را در راجدیل تشکیل دادند که تحت عنوان «انجمن پیشگامان عدالت طلب راجدیل»^۴ در جهان به نامی پرآوازه تبدیل گردید. از آن زمان به بعد، تعاونی مصرف، رشد فزاینده‌ای به خود گرفت که هنوز هم بی‌وقفه، چونان درختی پربار، در انگلستان رو به رشد و توسعه است.

از دوره‌های که انگلستان در جریان انقلاب صنعتی پشت سر گذاشت (1845-49) و مصادف با شکل‌گیری انجمن پیشگامان عدالت طلب راجدیل بود، عموماً با عنوان «دهه گرسنگی» یاد می‌شود. هدف انجمن، هدایت مردم و جامعه، به سمت یک نظم نوین و شایسته‌تر اجتماعی بود. اگر پشتمانه چنین طرز تفکری نبود، جنبش تعاونی مصرف، نه تنها در انگلستان که در هیچ نقطه دیگری از جهان، هرگز شکل نمی‌گرفت.

مطرح شدن قانون شرکت‌های تعاونی اعتبار^۵ به سال 1904، نقطه عطفی برای شکل‌گیری جنبش تعاون در هند بود. اما جنبش فروشگاه‌های مصرف^۶ در هند، به سال 1912 با تصویب قانون شرکت‌های تعاونی، شکل گرفت. با این حال اهمیت این جنبش، با هجوم چین به مرزهای کشور در سال 1962 آشکار گردید؛ زیرا تفکر حاکم بر این جنبش بود که موجبات شناخت و افزایش آگاهی مردم را نسبت به لزوم توسعه و احیای جنبش مصرف در کشور، فراهم نمود.

¹ Dr P.C. Samantaray, and Dr A.K. Roy

² Working class

³ Robert Owen

⁴ Rochdale Society of Equitable Pioneers

⁵ Cooperative Credit Societies ACT

⁶ Consumers Stores Movement

جنبش تعاون در هند، از حدود 500 هزار شرکت تعاونی، با افزون بر 22 میلیون جمعیت تحت پوشش و سرمایه در گردش معادل 170 هزار کروڑ روپیه تشکیل می‌شود. در مجموع 46 درصد کل اعتبارات کشاورزی، 31 درصد کود شیمیایی، 60 درصد شکر و 55 درصد محصولات دستباف کشور از طریق تعاونی‌ها، تهیه و توزیع می‌شود و این در حالی است که 30 درصد فروشگاه‌های روستایی که کالاهای خود را به قیمت منصفانه عرضه می‌کنند، تحت پوشش تعاونی‌ها قرار دارند. بدین ترتیب، تعاونی‌ها نقش بسیار مهمی در نظام توزیع عمومی برای قشرهای ضعیف جامعه ایفا می‌کنند.

تعاونی‌های مصرف، نقش برجسته‌ای در توزیع انواع کالاهای مصرفی اساسی در هر دو مناطق شهری و روستایی دارند و این کار را از طریق شبکه سازمانی سه لایه‌ای، متشکل از 27 فدراسیون مصرف در سطح ایالت و 26 هزار و 649 فروشگاه مرکزی تعاونی مصرف عمده منطقه‌ای انجام می‌دهند. فدراسیون ملی تعاون مصرف هند، به عنوان تشکیلات مرکزی حمایت از مصرف‌کنندگان نیز در سطح ملی فعالیت می‌کند. افزون بر این، 94 هزار و 222 فروشگاه عرضه‌کننده کالا با قیمت منصفانه¹، تحت پوشش تعاونی‌ها فعالیت دارند که 19 هزار و 327 مورد آن‌ها در مناطق روستایی مستقر هستند. در مجموع، 94 هزار شرکت تعاونی کشاورزی سطح اول نیز در مناطق روستایی فعال هستند که حکم کانال یا شبکه توزیع کالاهای مصرفی را دارند. در سطح مدارس و دانشگاه‌ها، نیز 3 هزار و 948 فروشگاه تعاونی فعالیت دارند که کار توزیع و فروش اقلام ضروری مورد نیاز دانش‌آموزان و دانشجویان را با مدیریت و نظارت خودشان انجام می‌دهند.

جایگاه تعاون در ایالت اوریسا

¹ Fair price store

در ایالت اوریسا، «مهدوسودان داس»^۱ معروف، بنیان‌گذار اوریسای نوین و طلایه‌دار جنبش صنعتی سوادشی^۲ در کشور، به محض بازگشت از سفر پر بار و پر خاطره خود به کشورهای اروپایی، تلاش برای تشکیل نخستین شرکت تعاونی را به نام «فروشگاه تعاونی کوتاک»^۳ در سال ۱۹۸۹ آغاز کرد. دیری نپایید که حوزه‌های مختلفی همچون تعاونی‌های اعتبار، تعاونی‌های غیر اعتباری^۴، تعاونی‌های بازاریابی، تعاونی‌های مسکن و... تحت لوای جنبش تعاون شکل گرفت و سیر صعودی پیشرفت و ترویج تعاونی در ایالت آغاز شد. طبق آمار و ارقام مربوط به جنبش تعاون در اوریسا در سال ۲۰۰۱-۲۰۰۲، بالغ بر ۴ هزار و ۹۴۸ شرکت تعاونی با عضویت ۵ هزار و ۷۳۸ عضو و سرمایه در گردش ۵۷۸۳ میلیون روپیه، تحت نظارت اجرایی اداره کل شرکت‌های تعاونی اوریسا، در این ایالت مشغول فعالیت هستند. سازماندهی فعالیت این تعاونی‌ها، در چارچوب قانون ۱۹۶۲ شرکت‌های تعاونی اوریسا انجام می‌شود. به تازگی قانون جدیدی تحت عنوان قانون ۲۰۰۱ تعاونی‌های خودیاری اوریسا^۵ وضع شده است که هدف آن، عضو-محور کردن واقعی تعاونی‌ها است.

در اوریسا نیز تعاونی مصرف، ساختاری سه لایه دارد. فدراسیون تعاونی مصرف اوریسا به عنوان تشکیلات مرکزی با ۲۵ فروشگاه مصرف عمده فروشی در رأس قرار دارد. ۳۰۰ شرکت تعاونی مصرف اولیه در سطح میانی و ۸۸ فروشگاه مصرف دانشجویی به ترتیب در سطح مناطق شهری/نیمه شهری^۶ و نهادها یا مؤسسات علمی، مشغول فعالیت هستند.

فدراسیون تعاونی مصرف اوریسا، با تجارت اقلام و کالاهای عمومی^۷، منسوجات و لوازم‌التحریر سروکار دارد. سفارش تهیه برخی کالاها به سازمان‌های دولتی و غیردولتی و تأمین و عرضه نیازهای مصرف‌کنندگان شهری از طریق دکه‌ها و باجه‌های سلف سرویس^۸، از دیگر خدمات فدراسیون است. بیشتر فروشگاه‌های تعاونی مصرف عمده فروش در ایالت اوریسا، در چارچوب نظام توزیع عمومی^۹ فعالیت می‌کنند و برخی، با محصولات نفتی و گاز مایع نیز سروکار دارند.

¹ Madhusudan Das

² Swadeshi

³ Cuttak Cooperative Store

⁴ Non-credit

⁵ Orissa Self-Help Cooperative Act 2001

⁶ Urban/semi-urban

⁷ General merchandise

⁸ Self-service counter

⁹ Public distribution system

نگاهی به تعاونی‌های مصرف دانشجویی

اهمیت مشارکت و حضور دانشجویان در تعاونی‌ها را کمیته برنامه‌ریزی تعاون^۱ در سال 1945، قویاً مورد تأکید قرار داد. این کمیته ضمن توصیه اکید بر منظور کردن دروس تعاون در سلسله انتشارات درسی به زبان هر منطقه، خواستار اجرای رشته فعالیت‌هایی در مدارس به عنوان مکمل این دروس گردید و برای نیل به این هدف عنوان کرد که می‌توان از مکان‌هایی مانند فروشگاه‌ها، دکه‌ها، باغ‌ها و مزرعه‌ها به عنوان مدرسه و مکتب استفاده نمود و حتی صنایع دستی را در قالب تشکلهای تعاونی به‌گونه‌ای ساماندهی کرد که دانشجویان و دانش‌آموزان بتوانند همکاری و تعاون را در جریان تحصیل علم و دانش، یاد بگیرند. جنبش تعاون در سطح جهان، ابزاری بسیار مؤثر برای انتقال دانش و آموزش به اعضا در قالب خودیاری، کارگروهی، مهارت‌های تصمیم‌گیری و سازماندهی فعالیت‌های اجتماعی - اقتصادی به شمار می‌آید. شرکت‌های تعاونی، تشکلهای عضو-مدار^۲ (عضو-محور) برای تامین نیازهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بر اساس خواست شخصی و یا سازمانی است. بنابراین، جنبش تعاون قادر است بستر لازم را برای سوق دادن محصلین عضو به سمت یک زندگی حرفه‌ای ارزش‌گرا و بهتر، مهیا سازد. این جنبش می‌تواند روحیه کار گروهی را در افراد القا کند و با فراهم آوردن موجبات، موجب شکل‌گیری و توسعه و ترویج عادات خودیاری و همیاری^۳ حتی هزینه‌های آموزش و تحصیل را نیز کاهش دهد.

تعاونی‌های آموزش‌داده‌ای با ایجاد فرصت برای اعضای خود، شامل دانشجویان، مربیان و کارکنان نهادهای آموزشی جهت نیل به حس خودگردانی^۴ و مشارکت در عرصه‌های دوستی و همکاری در قالب قالب تعاون، نقش اجتماعی بزرگی در جامعه ایفا می‌کنند. به‌طوری که می‌توان آن‌ها را مراکز یادگیری در سطح خرد^۵ نامید. به همین دلیل، تعاونی‌های مصرف نهادهای آموزشی باید چه از بُعد فعالیت تجاری و چه به لحاظ کاربری به عنوان عرصه یادگیری و آموزش برای جوانان، تقویت شوند.

¹ Cooperative Planning Committee

² Member-centered

³ Mutual help

⁴ Self-management

⁵ Micro-level learning centers

تشکیل‌های تعاونی به عنوان مکاتب مردم‌سالاری^۱ نیز با ساماندهی جوانان در قالب تعاونی، نقش بارزی در ترویج و ارتقای ثبات اجتماعی^۲ ایفا می‌کنند. تعاونی‌ها را در این معنا می‌توان راهبردی دیگر و متفاوت برای جلب مشارکت جوانان دانست.

تحلیل کلان وضعیت فروشگاه‌های تعاونی مصرف دانشجویی در اوريسا

هدف از تشکیل تعاونی‌های مصرف دانشجویی به عنوان بخشی از بدنه تعاونی مصرف، کمک به دانشجویانی است که با عضویت در تعاونی، از خدمات آن بهره‌مند شوند. اگرچه تعاونی دانشجویی چندین دهه قدمت دارد، اما آنچنان که باید و شاید در راستای تأمین نیازهای اعضای بهره‌بردار^۳ (عضو-بهره‌برداران) عمل نکرده است. در اینجا ضمن ارائه تحلیلی بر وضعیت فروشگاه‌های تعاونی مصرف دانشجویی^۴ در ایالت اوريسا، به تعدادی آمار و ارقام مقایسه‌ای بین سال‌های 1998-1999 و 2001-2002 در قالب جدول اشاره می‌شود.

جدول 1: وضعیت فروشگاه‌های تعاونی مصرف دانشجویی در اوريسا

ردیف	موضوع	1999-2001	2002-2001	میزان و درصد کاهش یا افزایش
1	تعداد شرکت‌های تعاونی (فروشگاه)	83	88	(6درصد) +5
2	تعداد اعضا	126625	146904	(16درصد) +20279
3	سرمایه سهمی	2611	3358	(42درصد) +1097
4	استقراض	139	106	(33/13درصد) -33
5	سرمایه در گردش (جاری)	10373	11723	(13درصد) +1350
6	کل فروش	3701	3214	(15/15درصد) -487
7	تعداد فروشگاه‌های سود ده	(35/68درصد) 22	(26/59درصد) 27	(22/72درصد) +5
8	میزان سود	200	337	(68/51درصد) +137

¹ School of democracy

² Social stability

³ Member-users

⁴ Student Consumers Cooperative Stores (SCCS)

9	تعداد فروشگاه‌های زیان ده	(22/89 درصد) 19	(26/14 درصد) 23	(21 درصد)+4
10	میزان زیان	57	132	(131/57 درصد)+75
11	تعداد تعاونی‌های بدون سود و زیان	(50/62 درصد) 42	(43/18 درصد) 38	(10/52 درصد)-4

منبع: نمایی از وضعیت جنبش تعاونی در اوريسا؛ اداره کل شرکت‌های تعاونی اوريسا

بحث

1) تعداد تعاونی: تعداد فروشگاه‌های تعاونی مصرف دانشجویی فعال در ایالت اوريسا در سال 2001-2002، هشتاد و هشت واحد بوده که در مقایسه با تعداد این فروشگاه‌ها در 1998-1999 (83 واحد)، افزایشی 6 درصدی را نشان می‌دهد. آمارها همچنین معلوم می‌کند که از مجموع این 88 فروشگاه، 38 واحد (معادل 43/185 درصد) در سال 2001-2002 بدون سود و زیان بوده‌اند که حکم تعاونی غیر فعال را دارند. از این رو می‌توان گفت که تشکیل فروشگاه‌های تعاونی مصرف دانشجویی در طول این مدت، روندی کند در ایالت داشته است.

2) عضویت: تعداد اعضای فروشگاه‌های تعاونی مصرف دانشجویی‌های ایالت در سال 2002-2001، حدود 147 هزار نفر بوده که در مقایسه با این رقم در سال 1998-1999 (127 هزار نفر)، افزایشی 16 درصدی را در طول این مدت نشان می‌دهد.

3) سرمایه سهمی: کلیه ساختار مالی هر تشکل اقتصادی را سرمایه سهمی آن تشکیل می‌دهد. سرمایه سهمی، در عین حالی که مشخص‌کننده و معرف وضعیت تشکیلات یا سازمان است، شاخص توسعه¹ آن را نیز محدود می‌کند. در اوريسا همان‌گونه که از مفاد جدول یک بر می‌آید، سرمایه سهمی فروشگاه‌های تعاونی مصرف دانشجویی در دوره 2002-2003 نزدیک به 3 میلیون و 400 هزار روپیه بوده که در مقایسه با رقم 26 میلیون و 611 هزار روپیه در دوره 1998-1999، شاهد افزایشی 42 درصدی بوده است.

¹ Index of development

4) استقراض: مبلغ استقراضی این تعاونی از 139 هزار روپیه در سال 1998-1999 با کاهشی تقریباً 33 درصدی، به 106 هزار روپیه در 2001-2002 رسیده است که نشان می‌دهد. گرایش آن‌ها به معامله کردن با سرمایه خود تعاونی، بیشتر شده است.

5) سودآوری: تعداد شرکت‌های تعاونی سود ده از 22 واحد (30/68 درصد کل تعاونی‌ها) در 1998-99 به 27 واحد (26/59 درصد کل تعاونی‌ها) در 2001-2002، افزایش یافته رسیده و این در حالی است که میزان سوددهی تعاونی‌ها در طول این مدت، با افزایش 68/51 درصدی، از 200 هزار روپیه در 1998-99 به 337 هزار روپیه در 2001-2002 رسیده است. افزون بر این، از مجموع 88 تعاونی فعال در سال 2001-2002، تعداد 27 واحد، دارای سوددهی بوده‌اند که 26/59 درصد کل تعاونی‌ها را شامل می‌شود.

6) زیان‌دهی: تعداد واحدهای زیان‌ده از 19 واحد (22/89 درصد مجموع 83 واحد) در 99-1998 به 23 واحد (26/14 درصد مجموع 88 واحد) در 2001-2002 رسیده است که افزایشی 21 درصدی را نشان می‌دهد. میزان زیان‌دهی این واحدها در طول مدت مذکور، با افزایش 131/57 درصدی، از 57 هزار روپیه در 99-1998 به 132 هزار روپیه در 2001-2002 رسیده است. تعداد واحدهای بدون سود و زیان در 99-1998، چهل و دو واحد از مجموع 83 واحد (50/62 درصد) و در 2001-2002، سی و هشت واحد از مجموع 88 واحد (43/18 درصد) بوده است که کاهشی 10/52 درصدی را در طول این مدت نشان می‌دهد.

مقایسه تحلیلی عملکرد منطقه‌ای فروشگاه‌های تعاونی مصرف دانشجویی در ایالت

اوريسا

ایالت اوريسا دارای 30 منطقه (دهستان) است؛ اما از آنجایی که اطلاعات و آمار فروشگاه‌های تعاونی مصرف دانشجویی فقط 16 منطقه در دست بود، صرفاً وضعیت فروشگاه‌های تعاونی همین منطقه‌ها در قالب جدول 2 ارائه شده است.

جدول 2: وضعیت فروشگاه‌های تعاونی مصرف دانشجویی بر حسب منطقه (دهستان) در ایالت اوريسا تا تاريخ 31 مارس 2002

شماره	نام منطقه (دهستان)	تعداد شرکت تعاونی	تعداد اعضا	سرمایه سهمی	استقراض	سرمایه در گردش	کل فروش	سود ده		زیان ده
								مبلغ سود	تعداد	
1	آنګول	3	3709	320	7	64	291	4	3	-
2	بالاسور	18	49395	960	10	3232	1725	199	5	58
3	بدرک	2	1608	224	-	434	223	15	1	-
4	کوتاک	6	2638	257	48	492	-	-	-	-
5	دنکانال	5	3843	146	3	432	462	20	1	20
6	گنجام	5	12048	138	-	193	66	25	2	3
7	جاګات سینګپور	6	1262	98	20	1210	-	-	-	-
8	جاجپور	8	8399	400	-	620	14	1	1	-
9	کندراپارا	2	9142	64	-	125	-	-	-	28
10	کوردا	7	4012	295	-	1871	20	39	2	6
11	کوراپوت	3	535	40	1	83	172	1	1	2
12	مالکانگیری	2	1498	18	-	24	-	1	-	-
13	مایوربانج	14	35128	465	17	860	18	17	6	11
14	ناوارانګپور	1	53	1	-	2	-	-	-	-
15	رایاګادا	3	13501	210	-	394	277	13	2	4
16	سونپور	3	133	10	-	1678	14	3	1	-
	جمع کل	88	146904	335	106	11723	32	337	2	132
				8			14		7	3

منبع: وضعیت جنبش تعاون در اوريسا تا 31 مارس 2002

توضیح: از مجموع 30 منطقه (دهستان)، فقط وضعیت فروشگاه‌های تعاونی مصرف دانشجویی 16 منطقه مورد بررسی قرار گرفته است.

بحث در باره عملکرد منطقه‌ای

- 1- **تعداد تعاونی:** از مجموع 88 فروشگاه تعاونی مصرف دانشجویی فعال در ایالت تا تاریخ 31 مارس 2002، بیشترین تعداد را منطقه بالاسور (18 واحد) و سپس، مایور بانج (14 واحد) و کمترین تعداد را منطقه ناوارانگپور (1 واحد) به خود اختصاص داده‌اند و در این در حالی است که دو منطقه مذکور، ویژگی بارز دیگری نیز دارند و آن، افتتاح دو دانشگاه جدید، یعنی دانشگاه فاکرموهان¹ در بالاسور و دانشگاه شمال شرق اوریسا² در مایوربانج است. اما تعداد این فروشگاه‌های تعاونی در منطقه کوتاک که پر جمعیت‌ترین و قدیمی‌ترین منطقه در بین این مناطق به شمار می‌آید، فقط 6 واحد است. این امر نشان می‌دهد که تلاش چندانی از سوی برخی مناطق برای گسترش و ترویج این نهادها سودمند، صورت نمی‌گیرد.
- 2- **عضویت:** از مجموع حدود 147 هزار نفر اعضای تعاونی‌های مذکور در منطقه، بیشترین تعداد عضو به ترتیب با 35 هزار و 128 نفر و 49 هزار و 395 نفر به مناطق بالاسور و مایوربانج اختصاص دارد.
- 3- **سرمایه سهمی:** بیشترین میزان سرمایه سهمی از مجموع 3 میلیون و 358 هزار روپیه، نیز به ترتیب با 960 هزار روپیه و 465 هزار روپیه، مربوط به دو منطقه بالاسور و مایوربانج است.
- 4- **استقراض:** از مجموع 106 هزار روپیه قرض‌های تعاونی‌ها، منطقه کوتاک با استقراض 48 هزار روپیه، بالاترین میزان استقراض را در بین مناطق مورد مطالعه داشته است.
- 5- **سرمایه در گردش:** کل سرمایه سهمی فروشگاه مذکور، 11 میلیون و 726 هزار روپیه بوده که بالاترین سهم آن به ترتیب به منطقه بالاسور با 3 میلیون و 232 هزار روپیه و منطقه مایور بانج با 860 هزار روپیه اختصاص داشته است.
- 6- **حجم معاملات (فروش):** بالاترین حجم فروش از مجموع 3 میلیون و 214 هزار روپیه نیز به میزان 1 میلیون و 725 هزار روپیه، متعلق به منطقه بالاسور بوده است.

¹ Fakir Mohan

² North -Eastern -Orissa

7- **سودآوری:** بیشترین تعداد فروشگاه‌های سود ده از مجموع 27 واحد سود ده، متعلق به منطقه مایوربانج با (6 واحد) بوده است و این در حالی است که بالاترین میزان سود از مجموع 337 هزار روپیه، به منطقه بالاسور (با 199 هزار روپیه) اختصاص داشته است.

8- **سایر موارد:** توضیحات این قسمت در قالب سه بند ارائه شده است:

الف) بررسی عملکرد منطقه‌ای فروشگاه‌های تعاونی مصرف دانشجویی در ایالت اوريسا نشان می‌دهد که فعالیت‌های این تعاونی‌ها عمدتاً در دو منطقه بالاسور و مایوربانجی متمرکز است.

ب) تعداد تعاونی‌ها در هشت منطقه آنگول، بدرک، کندراپارا، کوراپوت، ناوارانگپور، رایاگادا و سونپور، فقط بین 1 تا 3 واحد است و در شش منطقه دیگر شامل کوتاک، دنکانال، گنجام، جاگات سنیگپور، جاجپور و کوردا هم بین 5 تا 8 فروشگاه وجود دارد.

ج) بیش از 50 درصد مجموع اعضا در فروشگاه‌های تعاونی دو منطقه بالاسور و مایوربانج عضویت دارند (85 هزار از مجموع 147 هزار). ده منطقه دیگر، هر کدام زیر 5 هزار عضو دارند و دو منطقه، شامل جاجپور و کوردا، نسبت به مناطق ده‌گانه مذکور، اعضای بیشتری دارند (بین 5 هزار تا 12 هزار). از تحلیل خرد و کلان مجموعه عملکرد فروشگاه‌های تعاونی مصرف دانشجویی‌ها در سطح منطقه و کل ایالت، نتایج زیر حاصل می‌شود:

1- فروشگاه‌های تعاونی مصرف دانشجویی، به شکل متفرقه و بی‌برنامه تشکیل می‌شوند و تلاش هماهنگ خاصی در این زمینه صورت نمی‌گیرد.

2- تعداد اعضا و میزان مشارکت در این تعاونی‌ها، پایین است.

3- سرمایه تعاونی‌ها کافی نیست و مدیریت مالی مؤثری بر آن‌ها اعمال نمی‌شود.

مسائل و مشکلات تعاونی‌های دانشجویی در اوريسا

اهم مسائل و مشکلات تعاونی‌های دانشجویی در اوريسا از این قرار است:

1- کمبود منابع مالی و تجمع آن در مناطق محدود، مانع رشد سازمانی، تشکیلاتی تعاونی‌ها و در نتیجه، کوچک ماندن حجم عملیات و اندازه تعاونی‌ها شده است؛

2- فقدان زیر ساخت‌های مناسب؛

3- عدم استفاده از کارکنان مسئول تمام وقت؛

- 4- عدم پشتیبانی کافی از سوی نهادهای آموزشی؛
- 5- فقدان رسمیت؛
- 6- عدم مشارکت مؤثر اعضا در عملیات و فعالیت‌های روزمره تعاونی‌ها؛
- 7- نبود رویکرد هماهنگ و منسجم؛
- 8- عدم توسعه تعاونی‌های مصرف از بعد تجاری و تنوع فعالیت؛
- 9- نبود رابطه بین سازمانی¹؛
- 10- عدم علاقه کمیته مدیریت تعاونی‌ها به روش کسب و کار تعاونی.

چشم انداز تعاونی‌های دانشجویی در اوريسا

علی‌رغم وجود تعداد زیادی مدرسه عالی و دانشکده در ایالت اوريسا، جنبش تعاونی دانشجویی، آنچنان که باید و شاید در ایالت، رشد نکرده است و این در حالی است که به موجب قانون 1962 شرکت‌های تعاونی اوريسا، دانشجویان و دانش‌آموزان زیر 18 سال سن می‌توانند به عضویت تعاونی دانشجویی درآیند، ولی در بقیه تشکل‌های تعاونی، حتماً سن افراد برای عضویت باید بالای 18 سال باشد. به منظور سازماندهی برای جذب تعداد بیشتری عضو در تعاونی‌های دانشجویی، مراحل و اقدامات زیر پیشنهادها می‌شود:

- 1- در مدارس و دانشکده‌ها باید برنامه‌های ویژه‌ای برای اطلاع‌رسانی درباره تعاونی‌ها اجرا شود تا خیل عظیم دانشجویان / دانش‌آموزان به فواید و ویژگی‌های تعاونی‌ها پی ببرند.
- 2- می‌توان به دانشجویان / دانش‌آموزان کمک کرد تا از همان بدو آموزش، نسبت به راه‌اندازی و اجرای یک تشکل جمعی خود اتکا دموکراتیک، اقدام کنند.
- 3- می‌توان دانشجویان / دانش‌آموزان را در فرایند تصمیم‌گیری، شرکت داد.
- 4- می‌توان مایحتاج اولیه و اساسی دانشجویان / دانش‌آموزان را از طریق تعاونی‌های مصرف دانشجویی تأمین کرد.

¹ Inter-organization relationship

5- طبق نص صریح قانون، در صورت سودآور بودن شرکت تعاونی، می‌توان دانشجویان / دانش‌آموزان را در سود سهام، شریک کرد.

6- تعاونی‌های دانشجویی می‌توانند هم در اداره کردن غذاخوری خوابگاه ایفای نقش کنند و هم مدیریت آن را بر عهده بگیرند و یا حتی فعالیت‌های جنبی متناسب با نیازهای محلی اعضا را انجام دهند.

7- در صورت راهنمایی شایسته و مناسب، جنبش تعاون دانشجویی در اورپسا، یقیناً به شکوفایی و بالندگی خواهد رسید.

جمع بندی و نتیجه گیری

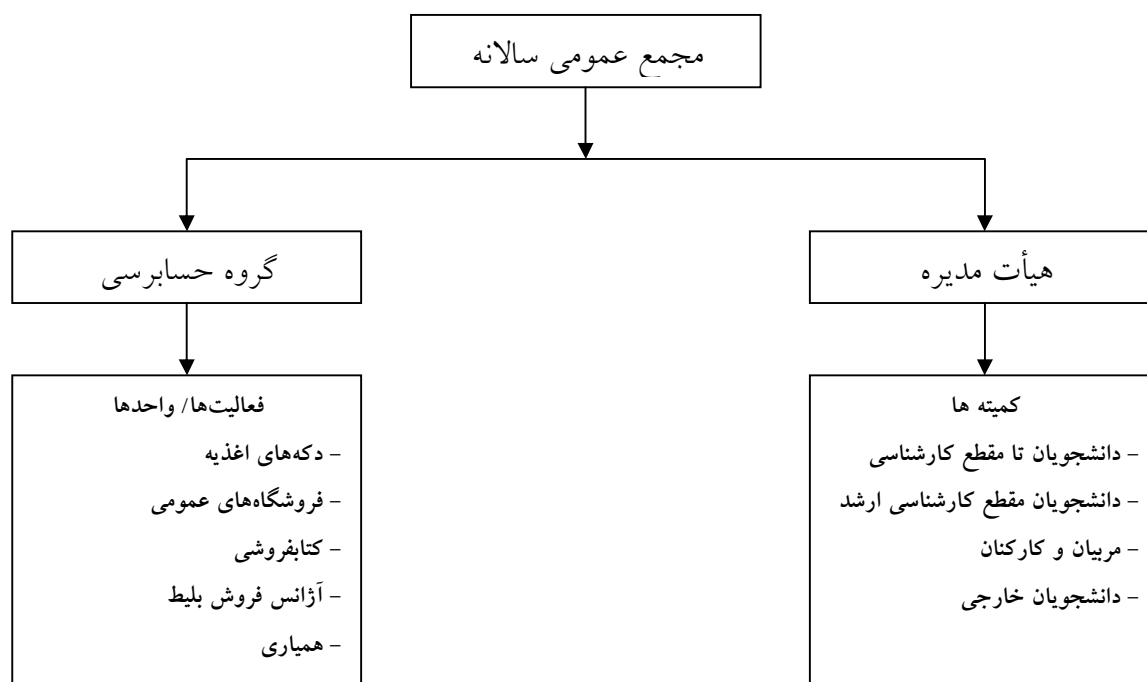
چرخ جنبش تعاون، فقط با مشارکت جدی جوانان در این فرایند سرعت خواهد گرفت. «جوانان و تعاون» در فرایند تشکیل و تقویت "تعاونی‌های *NU-EDGE*" به عنوان یکی از الزامات شرایط در حال تغییر سده 21، رابطه تنگاتنگ دارند. اصول اخلاقی و مدیریت ارزش‌گرا، کلید واژه‌هایی هستند که تعاونی‌ها باید برای حفظ علاقه اعضا و کل جامعه به تعاون، آن‌ها را عملاً به کار بندند. از این منظر، لازم است در اسرع وقت اقداماتی در جهت بهبود روند توسعه تعاونی‌های دانشجویی صورت گیرد که بهترین کار در این راستا، آشنا کردن آنان به سبک زندگی تعاونی در اوان جوانی است. اینک زمان آن فرا رسیده است که نیرو و توان جوانان را برای پیوستن به هم در قالب تعاونی، به گونه‌ای بسیج کنیم که شور و شوق سازنده در وجود آنان به بهترین وجه ممکن به سمت تحقق اهداف و آرمان‌های تعاون سوق یابد.

تعاونی‌های دانشگاهی در ژاپن و فعالیتهای اعضا (دانشجویان)

نائوکی سمبوکو¹

آشنایی با تعاونی‌های دانشگاهی در ژاپن

فدراسیون ملی تشکل‌های تعاونی دانشگاهی در سال 1947 تاسیس گردید. تا اکتبر 2003، جمعاً 226 تعاونی دانشگاهی زیر نظر این فدراسیون در ژاپن فعالیت داشتند که 89 درصد اعضای حدود یک میلیون و چهل هزار نفری آن‌ها را دانشجویان مقاطع کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد، مربیان و کارکنان تشکیل می‌دادند. نسبت اعضای دانشجو در این تعاونی‌ها 59 درصد است که حضور بسیار پررنگی در بسیاری از فعالیتهای آنها و عرصه‌ها دارند.

شکل 1: نمونه ساختار و ارکان یک تعاونی دانشگاهی

¹ Naoki Semboku

محورهای عمده مورد توجه تعاونی‌های دانشگاهی:

- مطالعه ، تحصیل و تحقیق

- زندگی سالم و امن

- امور روزمره زندگی

- پرورش نفس

خدمات تعاونی‌ها بستگی به نیازها و خواسته‌های اعضا دارد. اقلام و کالاها بر اساس پیشنهاد و نظر خود اعضا (دانشجویان) انتخاب می‌شود.

فعالیت‌های اعضا (دانشجویان)

تعاونی‌های دانشجویی، به اعضای خود در کسب مهارت، ارتقای شغلی و آشنایی با راه‌اندازی و مدیریت سمینار، کمک می‌کنند. از دیگر خدمات این تعاونی‌ها می‌توان نظرسنجی، برگزاری مراسم پذیرایی و برگزاری مراسم مربوط به مناسبت‌های خاص، مانند برگزاری مراسم استقبال از دانشجویان جدید را نام برد.

از جمله فعالیت‌هایی که در قالب همیاری توسط تعاونی‌های دانشجویی ارائه می‌شود می‌توان انجام فعالیت‌های سودرسانی متقابل (کیوسایی¹)، طرح‌های پیشگیری و امور هماهنگ‌سازی برای بورسیه‌های تحصیلی را نام برد. این تعاونی‌ها در انجام فعالیت‌های امدادی و بشر دوستانه، مانند کمک به آسیب دیدگان حوادث تاریخی مانند وقایع هیروشیما، ناکازاکی و اوکیناوا و جذب وجوه و هدایای مردمی برای اوکیناوا یونیسف و امثال آن نیز نقش مهمی ایفا می‌کنند.

تعاونی‌های دانشجویی در فعالیت‌های زیست محیطی از قبیل تبلیغ استفاده از لوازم‌التحریر و تجهیزات اداری سازگار با محیط زیست، کاربرد وسایل بازیافت‌شده و استفاده از مجوز استاندارد *ISO 14001* نیز مشارکت و حضور فعال دارند. اجرای فعالیت‌ها و تلاش‌های وحدت بخش مانند تبادل تجربیات موفق یا طرح دغدغه‌های مشترک از طریق انجام فعالیت‌های بشر دوستانه در قالب برنامه‌های آموزشی و کمک به تشکیل تعاونی‌های جدید، از دیگر فعالیت‌های تعاونی‌های دانشجویی است. کمک

¹ Kyosai

به روند شبکه‌سازی برای امداد رسانی در صورت وقوع حوادث طبیعی و انتشار آموزه‌های حاصل از زلزله‌های اخیر نیز از جمله فعالیت‌های تعاونی‌های دانشجویی به شمار می‌آیند.

نتیجه‌گیری

تعاونی‌های دانشجویی، به دانشجویان کمک می‌کنند تا یاد بگیرند که " چگونه زندگی بهتر و شادتری داشته باشند".

- کسب دیدگاه‌های جامع و ایده‌های جدید از طریق فعالیت‌های تعاونی دانشجویی باعث می‌شود افراد به روند پیشرفت و توسعه خودشان کمک کنند.
- تعاونی دانشگاهی، حکم یادگیری را برای اعضا دارد؛ چرا که نحوه فراگیری و اندیشیدن فعالانه را در آن می‌آموزند.

سیاست‌های کلان در سال 2004

- تأمین فرصت‌های بیشتر برای اعضا جهت مشارکت فعالانه.
- توسعه فروشگاه‌های تعاونی با هدف جلب نظر بازدیدکنندگان برای بازدید مجدد.
- ایجاد فضاهای آموزشی با کمک دوستان تعاون‌گر.
- اجرای هر چه بیشتر فعالیت‌های وحدت‌بخش و انسجام‌آفرین.
- تقویت روند تبلیغات اجتماعی درباره کلیه تعاونی‌های دانشگاهی (دانشجویی).
- تهیه و اجرای سند چشم‌انداز و برنامه‌های اجرایی.

بخش سوم:

سمینار ملی زمینہ برگزاری، جلسہ افتتاحیہ،
خلاصہ مباحث و مذاکرات، گزارش
جمعی و قطعنامہ

زمینه برگزاری سمینار

روشن است که جنبشی اجتماعی- اقتصادی مانند تعاون، فقط زمانی می‌تواند موجودیت خود را حفظ و عامه مردم را یاری کند که نظر جوانان را برای مشارکت و حضور فعال در این عرصه جلب نماید. در واقع می‌توان گفت که بین جوانان و تعاونی‌ها نوعی رابطه همزیستی برقرار است. جنبش تعاون با جریان یافتن خون تازه در رگ‌های خود از طریق جوانان، نیروی فزاینده‌ای خواهد گرفت و جوانان نیز با ورود به عرصه تعاون، به سمت مسیری صحیح در راستای بهره‌برداری بهینه از نیروی جوانی خود، هدایت خواهند شد. بسیاری از سازمان‌های بین‌المللی، اهمیت تأکید بر حضور جوانان در عرصه‌های مختلف را درک کرده‌اند و اتحادیه بین‌المللی تعاون نیز از این امر مستثنی نیست. دفتر منطقه ای آسیا- اقیانوسیه اتحادیه بین‌المللی تعاون، به منظور تجهیز جوانان و وارد کردن آنان به عرصه تعاون، توجه ویژه‌ای از خود نشان داده و برای نیل به این مهم، برنامه‌های ویژه‌ای را نیز به اجرا درآورده است. فعالیت‌های این دفتر، مورد حمایت کامل فدراسیون ملی تشکل‌های تعاونی دانشگاهی ژاپن قرار دارد.

در ژاپن، تعاونی‌های دانشگاهی، بخش مهمی از بدنه تعاون را تشکیل می‌دهند و در واقع می‌توان آن‌ها را ستون فقرات جنبش تعاونی مصرف این کشور به شمار آورد. فدراسیون همواره پشتیبان رشد و توسعه جوانان و تسهیل روند زندگی در خوابگاه‌ها و محیط‌های دانشجویی بوده است و با تکیه بر تجربیات خود در این زمینه، کوشیده است دستور کار جوانان را در سرتاسر منطقه آسیا- اقیانوسیه رواج دهد. این دو نهاد در همین راستا، مشترکاً یک سلسله سمینارهای ملی را در بسیاری از کشورهای برگزار کردند که تشکیل نخستین سمینار در هند، در مؤسسه ملی مدیریت تعاونی ویکونت مهتا باعث شد بسیاری از دانشگاه‌های هند در صدد تاسیس تعاونی برآیند. پس از آن در هند همواره تعداد زیادی تعاونی دانشجویی وجود داشته است. بسیاری از این تعاونی‌های در زمان جنبش آزادی‌خواهانه ملت شکل گرفتند و شمار زیادی از رهبران، از جمله مهاتما گاندی معتقد بودند تعاونی دانشجویی، تشکل‌هایی دموکراتیک و مردمی هستند که می‌توانند دانشجویان را برای زندگی کردن به سبک و سیاق تعاونی، تربیت کنند. این جنبش که از دهه 1930 آغاز شد، سر آغازی بر شکل‌گیری و تشکیل تعاونی‌ها در مدارس و دانشکده‌های هند بود. اما پس از کسب استقلال، این نهادها آن چنان که باید و شاید، مورد توجه قرار نگرفتند و در نتیجه به حاشیه رانده شدند. با این وصف، هم اکنون تقریباً 12 هزار تعاونی از

این نوع، در کشور فعالیت دارند. ایالت‌های کرالا (با حدود 2 هزار و هفتصد تعاونی) و تامیل‌نادو (با حدود 2 هزار و 300 تعاونی)، از هر دو بعد کمی و کیفی، به ترتیب بالاترین رتبه‌ها را در این زمینه به خود اختصاص داده‌اند. در بسیاری از ایالت‌ها، تعاونی‌های دانشجویی بخشی از تعاونی‌های مصرف هستند و به همین دلیل اطلاعات مجزا و مشخصی درباره تعداد و کیفیت کار آن‌ها وجود ندارد.

دکتر یاشاوانتا دونگر، از دانشگاه مانگالور¹ و دکتر تی. پارانجوتی از دانشگاه کشاورزی تریسو ایالت کرالا² که هر دو در نخستین سمینار ملی برگزار شده از سوی اتحادیه بین‌المللی تعاون و فدراسیون ملی تشکلهای تعاونی دانشگاهی حضور داشتند، با توجه به شرایط موجود در هند، با حمایت اتحادیه بین‌المللی تعاون، سلسله برنامه‌هایی را در سطوح منطقه‌ای و ایالتی، با هدف ترویج و تقویت تعاونی‌های دانشجویی بین سال‌های 1994 و 1998 آغاز کردند. این اقدامات، ضمن کمک به جمع‌آوری پاره‌ای اطلاعات اولیه ملی درباره تعاونی‌های دانشجویی، موجبات افزایش میزان آگاهی و شناخت جوانان و نیز مربیان و معلمان نسبت به اهمیت این تعاونی‌ها را فراهم آورده است.

دفتر منطقه ای آسیا-اقیانوسیه اتحادیه بین‌المللی تعاون نیز با پشتیبانی فدراسیون ملی تشکلهای تعاونی دانشگاهی و شبکه‌های تعاونی جوانان/ دانشجویی دیگر کشورهای منطقه، برگزاری سلسله سمینارهای منطقه‌ای جوانان³ را آغاز کرده است. برگزاری این سمینارها، فرصت بسیار مناسبی برای جوانان هند است تا ضمن آشنایی و تعامل با جوانان عضو تعاونی‌های دیگر کشورها، اطلاعاتی نیز درباره جنبش تعاون در این کشورها کسب کنند. برگزاری برنامه‌های متعدد در سطوح منطقه‌ای و ایالتی هند همچنین باعث شده است بسیاری از تعاونی‌های دانشجویی با امکانات و تسهیلاتی که از طریق موسسه ملی توسعه تعاون و دولت‌های ایالتی در اختیار تعاونی‌ها قرار می‌گیرد، آشنا شوند. این امر، تأثیرات عینی و ملموسی بر افزایش میزان عضویت دانشجویان و دانش‌آموزان در تعاونی‌های دانشگاهی و مدرسه‌ای، از خود برجای گذاشته است.

در سال 1998، دفتر منطقه ای آسیا-اقیانوسیه اتحادیه بین‌المللی تعاون، کمیته فرعی تعاونی مصرف دانشجویی/ دانشگاهی منطقه آسیا-اقیانوسیه را تشکیل داد که موجب ایجاد انگیزه بیشتر برای

¹ ایشان اکنون عضو هیأت علمی دانشگاه مایسور هستند.

² نامبرده اکنون در موسسه منطقه‌ای مدیریت تعاون (RICM) بنگلور فعالیت دارند.

³ Regional Youth Seminars

جنبش تعاونی دانشجویی/ جوانان در هند گردید. در این بین، دکتر یاشا وانتادونگر نیز به عنوان معاون دبیر کمیته فرعی انتخاب شد. از طریق کمیته فرعی، تماس‌هایی با اتحادیه ملی تعاونی هندوستان و شورای ملی آموزش تعاون به منظور بررسی نیازهایشان در جهت ترویج تعاونی‌های دانشجویی برقرار گردید. در نتیجه این تلاش‌ها، بسیاری از موسسات مدیریت تعاونی، برنامه‌های آموزشی ویژه‌ای برای معلمان و مربیان تعاونی‌های دانشجویی، تدارک دیدند. به تازگی، اتحادیه ملی تعاونی هندوستان هم، رشد و توسعه جوانان را به عنوان یکی از برنامه‌های اولویت‌دار خود، مورد تأکید قرار داده و در این راستا، طی یک سال گذشته، چندین سمینار منطق‌های جوانان برگزار کرده است.

پس از تشکیل کمیته فرعی اتحادیه بین‌المللی تعاون معلوم شد لازم است یک شکل یا سازمان مستقل و جداگانه در سطح ملی نیز برای ترویج تعاونی‌های دانشجویی/ جوانان در هند تشکیل شود. نخستین سمینار سراسری تعاونی‌های نهادهای آموزشی هند، به سال 1998 در مؤسسه مدیریت تعاونی چنایی با حضور جوانانی از 12 ایالت برگزار شد. شرکت‌کنندگان در این سمینار بالاتفاق، خواستار ایجاد یک تشکیلی در سطح ملی برای ترویج و تقویت تعاونی‌های دانشجویی در هند گردیدند.

دکتر دونگر و دکتر پارانجوتی در همین راستا، با بازدید از بسیاری تشکلهای و سازمان‌های رده‌های ملی و ایالتی، پشتیبانی و حمایت آن‌ها را از تشکیل چنین نهادی خواستار شدند. نهایتاً، اتحادیه تعاونی تامیل نادو (INCUB) در این راه پیشقدم گردید و در اواخر سال 1998 با ارائه یک کمک مالی 500 هزار روپیه‌ای در قالب سرمایه اولیه، زمینه را برای تشکیل سازمانی تحت عنوان «مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی، فراهم آورد که توانسته است طی چند سال گذشته، چندین برنامه در اقصی نقاط کشور اجرا کند و به نمایندگی از سوی تعاونی‌های دانشجویی هند در جلسات کمیته فرعی اتحادیه بین‌المللی تعاون شرکت نماید. مجمع با جذب اعضا از 5 ایالت، اساسنامه‌های خود را نهایی کرده و قرار است به زودی به موجب قانون تعاون چند ایالتی، به عنوان تشکیلات رسمی، به ثبت برسد.

سمینار آتی که قرار است در آخرین هفته ماه فوریه در مؤسسه منطقه‌ای مدیریت تعاونی بنگلور برگزار شود، در واقع دومین سمینار سراسری هند در این زمینه است که با احتساب سمینار مشترک اتحادیه بین‌المللی تعاون و فدراسیون ملی تعاون می‌توان آن را سومین سمینار سراسری تعاونی‌های نهادهای آموزشی هند به شمار آورد. هدف و محور این سمینار به روشنی در گزارش اولیه برگزاری

سمینار، تشریح گردیده است. امید می‌رود با تحقق اهداف این سمینارها، هند به سمت یک جنبش تعاونی دانشجویی / جوانان قدرتمند گام بردارد تا بستر لازم برای شکل‌گیری یک جنبش تعاونی شهروندی توانمند در هند فراهم گردد.

جلسه افتتاحیه

مؤسسه منطقه‌ای مدیریت تعاونی بنگلور با همکاری دفتر منطقه ای آسیا-اقیانوسیه ICA اتحادیه بین‌المللی تعاون در دهلی‌نو، اتحادیه ملی تعاون هند در دهلی نو، مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی در چنایی و فدراسیون تعاونی ایالت کارناتاكا در بنگلور، سمینار ملی سه روزه تعاونی‌های دانشجویی / جوانان را در 26 تا 28 فوریه 2004 در هند برگزار کردند.

برنامه افتتاحیه، با سرود نیایش و روشن کردن شمع توسط حضار ارجمند آغاز گردید. دکتر پارانجوتی، مدیر کل مؤسسه منطقه‌ای مدیریت تعاونی، پس از خوشامدگویی به شرکت‌کنندگان، اهمیت برگزاری این سمینار ملی را در هند خاطر نشان ساختند. آقای ک.ک. میشر، وزیر اعظم دولت کارناتاكا، در جریان سخنرانی افتتاحیه اجلاس، از همراهی جناب آقای ویسواناتان با ایشان در اجلاس، ابراز قدردانی و ایشان را بانی تشکیل مؤسسه در این منطقه، معرفی نمودند. ایشان در خلال نطق خود ابراز داشتند که جوانان، به ویژه جوانان روستایی زیر خط فقر، در پیدا کردن شغل برای خود شدیداً دچار مشکل هستند؛ در حالی که فرصت‌های بسیار زیادی برای رشد، پیش روی آنان قرار دارد. ایشان همچنین اظهار داشتند که اجرای برنامه اعتبارات خرد از طریق "بانک سری شاکتی"¹ در قالب پس‌انداز 150 میلیونی، موفقیت‌آمیز بوده و دولت، پس از مشاهده این موفقیت، با اعطای یک کمک 60 میلیونی، خواستار راه‌اندازی این بانک در قالب مؤسسه رسمی گردیده است. این‌ها فقط بخشی از تلاش‌های تعاونی است. آبیاری مناطق بالا دست نیز از دیگر عرصه‌هایی است که سرمایه‌گذاری در آن از طریق تعاونی، موفقیت‌آمیز خواهد بود. ایشان ضمن تأکید بر لزوم حفاظت از محیط زیست، خواستار ایفای نقش بخش تعاون در این عرصه گردیدند و این اقدام را تلاشی در راستای منافع اقشار ضعیف‌تر جامعه دانستند و با انتقاد از فقدان رهبری کارآمد در تعاون، لزوم توسعه و ترویج رهبری را در این عرصه، یادآور شدند و این امر را به ویژه در

¹ Sri Shakti Bank

تعاونی‌های جوانان، الزامی دانستند و چاره کار را گنجاندن یک سرفصل ویژه تعاون در برنامه درسی مدارس و دانشکده‌ها عنوان نمودند. ایشان در خاتمه اظهار داشتند که این مجمع، بهترین جایگاه برای جلب نظر مردم جهت متحد شدن در قالب تعاونی است.

آقای رامش رام میسر، از اداره کل ثبت شرکت‌های تعاونی تامیل نادو، ضمن تأکید بر لزوم جلب مشارکت جوانان / دانشجویان در تعاونی‌ها ابراز داشتند که این امر از سال 1945 از سوی کمیته‌های برنامه‌ریزی تعاونی‌ها نیز مورد تأکید بوده است. در واقع، مشارکت جوانان / دانشجویان در فرایند توسعه از طریق تعاونی‌ها، پس از برگزاری کنگره یکصدمین سال تشکیل اتحادیه بین‌المللی تعاون در منچستر انگلیس به سال 1995، به یک سند چشم انداز تبدیل شده است. کمیته فرعی تعاونی‌های مصرف نیز خواستار تشکیل مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی به عنوان ابزاری برای تحقق این اهداف گردید: تقویت دانشجویان / جوانان در راستای نوسازی تعاونی‌ها؛ جلب نظر جوانان / دانشجویان برای پیوستن به جریان اصلی جنبش تعاون؛ منظور کردن آموزش و توسعه در بخش تعاون؛ القای تفکر رهبری ارزش‌گرا در بین تعاون‌گران نسل جدید و برانگیختن احساس نیاز به مهارت‌های جدید رهبری در بین آنان به منظور توسعه و گسترش غریزه و شم کارفرمایی در وجود آنان. همان‌گونه که استحضار دارید، مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی، در سال 1998، با حمایت مؤسسه مدیریت تعاونی ناتسان (NICM) در چنایی با سرمایه اولیه 500 هزار روپیه که از سوی اتحادیه تعاونی تامیل نادو تأمین گردید، تشکیل شده است. چارچوب نظری مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی، مستلزم تغییر دیدگاه‌های مطرح شده و تبدیل آن به یک محیط توانمندساز از سوی دولت و از طریق بازنگری در خط مشی ملی تعاون، اصلاحیه‌ها و متمم‌های قانون تعاون، قانون تعاون نمونه، قانون تعاونی چند ایالتی (2002) و اصلاحیه‌های اخیر در قانون مؤسسه ملی توسعه تعاون است تا بستر لازم برای گسترش و توسعه فعالیت‌های تعاونی فراهم گردد. ایشان همچنین دستور کاری برای فاز اول طرح (2004-2007) به اتمام خواهد رسید را که همزمان با خاتمه برنامه پنج‌ساله دهم (2002-2007) مطرح نمودند.

آقای شادشیه‌ها از اداره کل ثبت شرکت‌های تعاونی تامیل نادو نیز با یادآوری شروع به کار جنبش تعاون در 1904 و برگزاری قریب الوقوع یکصدمین سالگرد تشکیل جنبش اعلام کردند که از میان سه بخش دولتی، خصوصی و تعاون، این بخش تعاون است که می‌تواند نیازهای قشرهای ضعیف‌تر جامعه

را مرتفع و برخی مسائل و مشکلات آنان را حل کند. اقشار و گروه‌های ضعیف جامعه با مشکلات بسیار عدیده‌ای دست و پنجه نرم می‌کنند که تعاونی‌ها قادرند آن‌ها را مورد رسیدگی و توجه قرار دهند و خیلی از آن‌ها را مرتفع نمایند. اقتصاد ما اینک اقتصاد بازاری است و به همین دلیل، تعاونی‌ها باید از پس مقابله با تغییر و تحولاتی که پیرامون آن‌ها رخ می‌دهد، برآیند و فرهنگ کاری شایسته و مناسبی را خلق کنند. اصلی‌ترین نیاز حاضر، وجود رهبری و مدیریتی شایسته در عرصه تعاون است که دارای هدف بلند مدت در قالب چشم‌انداز و راهبرد برای توسعه باشد.

کیوتاکا اونو^۱، رئیس کمیته فرعی اتحادیه بین‌المللی تعاون برای تعاونی‌های مصرف دانشگاهی/ دانشکده‌ای در منطقه آسیا-اقیانوسیه مستقر در ژاپن نیز اظهار داشتند که این کمیته در سال 1994 با هفت عضو، ویژه تعاونی‌های جوانان تشکیل گردید و تاکنون که یک دهه از زمان تاسیس آن می‌گذرد، تلاش‌های بسیار گسترده‌ای را در راستای توسعه تعاونی‌های جوانان به عمل آورده است.

باگواتی پراساد، مدیر اجرایی ارشد اتحادیه ملی تعاون هند در فرازی از سخنان خود اعلام کردند که برخی از تعاونی‌ها عملکرد خوبی دارند ولی برخی در حد انتظار عمل نمی‌کنند و برای تحلیل عملکرد تعاونی‌ها در کشور، ترازنامه‌ای در اختیار اجلاس قرار دادند. ایشان عنوان کردند که 100 درصد روستاهای کشور با عضویت تقریبی 75 درصد خانوارها، تحت پوشش شبکه تعاون کشور قرار دارند. در کشور، حدود 554 هزار تعاونی با 236 میلیون عضو، فعالیت دارند که 15 میلیون و 470 هزار فرصت شغلی ایجاد کرده و بیش از 1 میلیون و 80 هزار نفر را مستقیماً در خود بخش، مشغول کار کرده‌اند. ما شاهد انقلاب سبز بوده‌ایم که توانسته است خودکفایی را در عرصه تولید و غلات برای ما به ارمغان آورد و می‌دانیم که تعاونی‌ها در این میان، نقشی انکارناپذیر داشته‌اند. تعاونی‌ها همچنین با تأمین 59 درصد اعتبارات کشاورزی، توزیع 36 درصد و تولید 26 درصد کودهای شیمیایی، 56 درصد شکر و تأمین 65 درصد امکانات و تسهیلات انبارداری و ذخیره سازی محلی، نقش بسیار بارزی در رونق اقتصاد ملی ایفا کرده‌اند و البته تعاونی‌های موفق مثل *AMUL*، *KRIBHCO*، *IFFCO* و در این میان، نقش بیشتری داشته‌اند. اما از بعد تعهدات و بدهی‌ها، عملکرد تعاونی‌های مصرف و بازاریابی، با توفیق همراه نبوده است؛ به طوری که در بخش اعتبارات از مجموع 30 بانک مرکزی تعاون، 7 بانک و از

¹ Kiyotaka ohno

مجموع 368 بانک *DCC*، 140 بانک مشمول ماده‌های خاص قانونی شده‌اند. بانک‌های توسعه کشاورزی و روستایی هم عملکرد چندان خوبی نداشته‌اند. ایشان، سپس طرحی برای آینده تعاونی‌های کنونی ارائه دادند و در همین راستا اظهار داشتند که جوانان امروز، آینده‌سازان فردا هستند و نقش عمده‌ای در توسعه جنبش تعاون دارند. رواج پدیده اقتصاد آزاد از دهه 1990 به بعد، نقش بخش دولتی را تضعیف و شکاف بین فقرا و اغنیا را عمیق کرده است و روش سازمان تجارت جهانی (*WTO*) نیز بخش کشاورزی سنتی را با مشکل روبه‌رو ساخته است. از این رو، مهمترین نیاز ما در شرایط کنونی، روی آوردن به کشاورزی مبتنی بر فناوری پیشرفته¹ (فناوری نوین) است. با ورود *MNC*ها به عرصه کشاورزی، فرصت‌های اشتغال در این بخش کاهش خواهد یافت. اما نباید فراموش کرد که بخش خدمات در عرصه‌هایی مانند فناوری اطلاعات، بانکداری، محیط زیست، آموزش و پرورش، بهداشت و سلامت و امثال این‌ها رو به گسترش بوده و فرصت‌های شغلی فراوانی را در اختیار جوانان قرار می‌دهد. ایشان با تأکید بر لزوم تشکیل تعاونی‌های نسل جدید از طریق جلب مشارکت جوانان و ایفای نقش حیاتی از سوی نهادهای آموزشی همچون مؤسسات مدیریت تعاونی مؤسسات منطقه‌ای مدیریت تعاونی در این راستا، یادآور شدند که موضوع تعاون باید در برنامه‌های درسی مدارس و دانشکده‌ها گنجانده شود. ایشان سخنرانی خود را با ذکر این مطلب خاتمه دادند که قانون کنونی تعاون باید به گونه‌ای عوض شود که زمینه را برای کارکرد آزادتر و روان تر تعاونی‌ها فراهم آورد.

جناب آقای ویشواناتان، رئیس بانک تعاون هند نیز به عنوان رئیس جلسه اظهار داشتند که تعاونی‌های مصرف در هند، ناکام، اما در ژاپن و بسیاری از کشورهای دیگر، موفق بوده‌اند. ایشان ضمن موفق خواندن تعاونی‌های دانشجویی در مالزی، خواستار استفاده از تجربیات مالزی در این زمینه و نیز الگوبرداری از تعاونی‌های دانشجویی مالزی در هند گردیدند و لزوم گنجاندن مبحث تعاون در برنامه‌های درسی مدارس عالی و نهادهای تخصصی، به ویژه در برنامه مدیریت بازرگانی مؤسسه منطقه‌ای مدیریت تعاونی را مورد تأکید قرار دادند. اتحادیه ملی تعاون هند نیز کمیته‌ای را مامور بزرگداشت یکصدمین سال فعالیت جنبش تعاون در هند کرده که قرار است تعاونی‌های جوانان، کانون و محور اصلی آن باشد.

¹ *Hi-tech agriculture*

در پایان، آقای دکتر وادیولو عضو هیأت رئیسه مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی، از حضور شرکت‌کنندگان و حضار ارجمند از اقصی نقاط جهان در این اجلاس، اظهار سپاسگزاری نمودند.

شرح فعالیت‌های سمینار

پس از مراسم اختتامیه سمینار، یک جلسه کارشناسی صرف بحث درباره نقش اتحادیه بین‌المللی تعاون در توسعه تعاونی‌های دانشگاهی / دانشکده‌ای در منطقه آسیا-اقیانوسیه گردید. آقای جیرو ایتو، مشاور عالی بخش تعاونی‌های مصرف در این جلسه به تبیین نقش اتحادیه و تلاش‌های آن در منطقه پرداخت. پس از آن، نوبت به ارائه گزارش‌های کشوری از ژاپن، اندونزی و سریلانکا رسید.

در روز دوم سمینار، دکتر پارانجوتی، ضمن ارائه مقاله‌ای در باب تعاونی‌های دانشجویی در هند، به بررسی موضوع در سطح کلان پرداخت. سپس نوبت به مقاله دکتر دونگر در زمینه تعاونی‌های دانشجویی در ایالت مختلف هند رسید که در جریان آن، نحوه جلب مشارکت جوانان را برای پیوستن به جنبش تعاون مورد بحث و بررسی قرار دادند. سپس، آقای ال.دی. آهو جا، به بررسی نقش مؤسسه مدیریت تعاونی در جلب مشارکت جوانان در تعاونی‌ها پرداختند. آقای شانکار رائو نیز ضمن تشریح نقش مؤسسه ملی توسعه تعاون در ترویج تعاونی‌های دانشجویی جوانان، به بحث درباره طرح‌های مختلف این نهاد برای کمک به پیشبرد تعاونی‌های دانشجویی در کشور پرداخت. در عصر همان روز یک برنامه فرهنگی برای نشان دادن توانمندی‌ها و استعدادهای شرکت‌کنندگان برگزار گردید.

روز پایانی سمینار، به بازدید شرکت‌کنندگان از فروشگاه تعاونی دانشجویان دانشکده مهندسی ویسوسورایا^۱ و بازار جاناتا اختصاص داشت که پس از اتمام بازدید، در قالب چهار گروه به بحث درباره موضوعات چهار گانه زیر پرداختند:

- تعاونی‌ها و شرکت‌ها: تقابل یا تعامل.
- چگونگی ارتقای مشارکت دانشجویان در تعاونی‌های آموزشکده‌ای.
- اقدامات لازم برای تثبیت و ترویج تعاونی‌های دانشجویی در هند.
- بازنگری سیاست (خط مشی) ملی جوانان و تدوین سیاست ملی تعاونی‌های جوانان.

¹ Visweswaraiah

گزارش گروه‌ها

***گروه 1: رئیس گروه:** آقای آر. گوپال سامی، عضو هیأت علمی مؤسسه مدیریت تعاونی مادورای

گزارش دهنده: خانم لیزی دانیل، معاون رئیس مؤسسه مدیریت تعاون پرارینگار آنا، کانچی پورام

به منظور نیل به رقابت مبتنی بر همکاری و تعامل، راهبردهای زیر از سوی گروه، پیشنهاد گردید:

- اصلاح قوانین و مقررات تعاون.
- افزایش سهم و نقش اعضای در تعاونی‌ها.
- لزوم جلب رضایت اعضا/ مشتریان از عملکرد تعاونی‌ها.
- امکان دسترسی به رقابت تعامل جویانه در بیشتر موارد و عرصه‌ها و در نتیجه، افزایش میزان رضایت اعضا/ مشتریان.

***گروه 2: رئیس گروه:** دکتر سی. پیچایی، عضو هیأت علمی مؤسسه مدیریت تعاونی مادورای

گزارش دهنده: آقای تی. رامش، عضو هیأت علمی دانشکده ولالار ویژه زنان، ایروود اقدامات مورد

نیاز به منظور جلب مشارکت دانشجویان در تعاونی‌های آموزشکده‌ای:

- اختصاص یک ستون در بروشور معرفی دانشکده.
- استقبال از تازه‌واردها با سردادن شعار و اهدای جزوه و دفترچه.
- گنجاندن موضوع تعاون در برنامه‌های آشناسازی و توجیه¹ تازه‌واردها.
- برگزاری سخنرانی‌های ویژه.
- برگزاری قرعه‌کشی و مسابقات دوره‌ای در زمینه تهیه نشریه داخلی².
- فروش محصولات هر ماه یک بار به قیمت تمام شده³.
- کمک به دانشجویان فقیر و کم‌درآمد.
- قدردانی از مشتریان ثابت و همیشگی.
- مطرح کردن مبحث تعاون در مدارس.

¹ Orientation program

² In- house journal

³ Cost price

- برگزاری برنامه‌های فرهنگی .
 - برگزاری جشن هفته تعاون^۱.
 - مقایسه قیمت‌های تعاونی با قیمت‌های بازار.
 - استفاده از فرم یا کارت نظر خواهی^۲.
- گروه دوم همچنین خواستار انجام اقدامات زیر از سوی مدیریت گردید:
- در نظر گرفتن امتیازهایی برای افراد دارای ویژگی‌های خاص به هنگام پذیرش و ثبت نام.
 - توجه به افراد.
 - قدردانی و احترام .
 - اعمال محدودیت سنی .
 - جبران خدمت^۳.
 - در نظر گرفتن امتیازهای ویژه برای تعاون گران دانشجو در زمان تحصیلات عالی.
 - برگزاری اردوهای تفریحی و ماجراجویانه.
 - آموزش و کارآموزی به اعضا.
 - به کارگیری و استخدام اعضا.
 - ایجاد انگیزه و شور و شوق در اعضا.
 - انتخاب نمایندگان از بین اعضا.

*گروه 3: رئیس گروه: پروفسور ک.وی. براپاکارا، عضو هیأت علمی دانشکده SBRR

Mahajana مایسور.

گزارش دهنده: آقای جی، مادهورای، عضو هیأت علمی مؤسسه مدیریت تعاونی پوندیچری

اقدامات پیشنهادی گروه سوم برای تثبیت و ترویج تعاونی‌های دانشجویی در هند، بدین شرح است:

الف) اقدامات مورد نیاز برای تثبیت:

- آگاه‌سازی و اطلاع‌رسانی به دانشجویان، مربیان، کادر مدیریت و والدین.

¹ Coop. Week

² Opinion card

³ Remuneration

- خرید مشترک و جمعی توسط تعاونی‌های دانشجویی مختلف.
- خرید اقلام مورد نیاز نهاد یا مؤسسه صرفاً از طریق تعاونی‌های دانشجویی.
- بسترسازی برای استفاده دانشجویان از نظام کارت اعتباری.
- استفاده از بسته بندی‌های زیبا برای خریداران (مشتریان) همیشگی و پروپاقرص.
- برگزاری مستمر جلسات عمومی به صورت فصلی به منظور انجام اصلاحات مورد نیاز و یافتن راه‌ها و شیوه‌های جدید.

ب) اقدامات مورد نیاز برای ترویج

1) تسهیلات در قالب اعتبارات خرد:

- پذیرش سپرده از دانشجویان
 - اعطای وام به دانشجویان
- ### 2) بسط و گسترش حوزه‌های جدید:
- راه‌اندازی کافه تریا
 - راه‌اندازی مرکز ارتباطات
 - برگزاری فعالیت‌های تفریحی برای دانشجویان
 - برگزاری اردوهای تابستانی برای دانشجویان
 - خدمات حمل و نقل
 - رهنمودهای شغلی برای دانشجویان
 - ایجاد مرکز بهداشت در محیط‌های آموزشی (آموزشکده‌ها)
 - تشکیل باشگاه زبان¹ برای یادگیری زبان‌های دیگر توسط دانشجویان
 - تشکیل صندوق رفاه دانشجویی²
 - تشویق همه ساله دانشجویان برتر³ به نمایندگی از سوی تعاونی‌ها

¹ Language club

² Students Welfare Fund

³ Toppers

- انتشار «خبرنامه» و توزیع آن در بین دانشجویان عضو تعاونی به منظور آگاهی از فعالیت‌ها و اقدامات تعاونی

- یافتن بهترین مکان

***گروه چهارم: رئیس گروه:** پروفسور اس.چنیاپان، عضو هیأت علمی دانشکده بیشاپ تورپ

داراپورام

گزارش دهنده: آقای پی.اس.پی.سوامی، عضو هیأت علمی دانشکده *ACS Evening* بنگلور

نظر گروه چهارم در مورد بازنگری سیاست ملی جوانان و تدوین سیاست ملی تعاونی‌های جوانان از

این قرار است:

- استفاده از یک الگوی آئین‌نامه‌ای واحد برای کلیه تعاونی‌های دانشجویی در سرتاسر هند.

- حداقل سن برای عضویت تمام وقت به جای 18 سال، 15 سال تعیین شود.

- گنجاندن مبحث تعاون در برنامه درسی مدارس / دانشکده‌ها. کمیسیون کمک‌های

بلاعوض دانشگاهی هم در آزمون‌های صلاحیت در رده‌های ملی و ایالتی، صلاحیت دانشجویان

را از بعد آشنایی با تعاون نیز مورد آزمون قرار دهد؛ یعنی تعاون به عنوان یکی از آزمون‌های

تعیین صلاحیت منظور شود.

- دولت مرکزی هند باید واحد جداگانه و مستقلی تحت عنوان مرکز خدمات تعاونی

هند¹ (*ICS*) تاسیس کند و در هر ایالت نیز هیأت جذب و استخدام نیروهای تعاونی² در ایالت

تشکیل گردد.

- به منظور آشنایی جوانان مشغول به تحصیل در رشته‌های مختلف با مفهوم *LPG*

(آزادسازی، خصوصی‌سازی و جهانی‌سازی اقتصاد) در طول دوره تحصیل، لازم است با کمک

موسسات مدیریت تعاونی ملی و ایالتی، نسبت به شناسایی پتانسیل‌های موجود برای نیل به

خودکفایی و خود توسعه‌ای از طریق فناوری اطلاعات، اقدام شود.

¹ Indian cooperative services (ICS)

² State Cooperative Recruitment Board

-جایزه‌ای تحت عنوان جایزه ملی جوان^۱، برای جوانان ساعی و متعهد و مشارکت فعال در فرایند توسعه جنبش تعاون در کشور، تعیین شود.

قطعه‌نامه سمینار

- ما شرکت‌کنندگان در سمینار ملی جوانان و تعاونی‌های هند، پس از بررسی‌های دقیق، متفقاً موارد دوازده‌گانه زیر را تصویب و مجدانه خواستار پیگیری و اجرای آن‌ها از سوی مقامات ذی‌ربط می‌باشیم.
- 1- قانون کنونی شرکت‌های تعاونی، قادر به رفع نیازهای تعاونی‌های جوانان نبوده و لذا لازم است اصلاحات لازم به منظور پاسخگویی به نیازهای مذکور در آن صورت گیرد.
 - 2- به منظور ارتقای سطح مشارکت فعال جوانان در بخش تعاون، جایزه ملی جوان به جوانان ساعی و از خود گذشته در عرصه تعاون تعلق گیرد.
 - 3- موضوع تعاون به عنوان واحد درسی، در برنامه‌های درسی مدارس و دانشکده‌ها گنجانده شود.
 - 4- تعاونی‌های جوانان مجاز می‌باشند سپرده‌های دانشجویان را اخذ و به آنان وام اعطا کنند.
 - 5- به منظور ثبات بخشیدن هر چه بیشتر به تعاونی‌های جوانان، تمامی نهادهای آموزشی باید خریدهای خود را از طریق تعاونی‌های دانشجویی انجام دهند.
 - 6- دولت مرکزی هند باید واحد مستقلی تحت عنوان مرکز خدمات تعاونی هند، تاسیس کند و در هر ایالت نیز هیأت جذب و استخدام نیروهای تعاونی، تشکیل گردد.
 - 7- تعاونی‌های آموزشکده‌ای باید با افزایش آگاهی درباره کسب و کارهای جدید، بنیه مالی خود را تقویت کنند.
 - 8- به منظور افزایش اعضای تعاونی‌های دانشجویی، بهتر است حداقل سن پذیرش به جای 18 سال، 15 سال تعیین شود.
 - 9- موسسات مدیریت تعاونی، موسسات منطقه‌ای مدیریت تعاونی و فدراسیون ملی تشکل‌های تعاونی دانشگاهی باید اقدامات لازم را در جهت تقویت عملکرد تعاونی‌های جوانان از طریق شبکه کاملاً ریشه‌دار خود به عمل آورند.

¹ National Youth Award

- 10- باید برای تعاونی‌های دانشجویی سراسر هند از یک الگوی اساسنامه‌ای واحد استفاده شود.
- 11- تعاونی‌های آموزشکده‌ای باید به دانشجویان برتر مدارس و دانشکده‌ها، همه ساله جوایزی اهدا کنند.
- 12- به منظور اطلاع رسانی بیشتر درباره تعاونی‌های آموزشکده‌ای باید تمهیدات لازم برای برگزاری مباحث و سخنرانی‌های ویژه به صورت ادواری، اتخاذ شود.

فهرست اسامی شرکت کنندگان			
1	<i>Suresh c</i>	25	<i>Vishwanth E</i>
2	<i>Hemalatha J.k</i>	26	<i>Mujahd Ulla Shariff</i>
3	<i>Devaraja G</i>	27	<i>M.C.Mahesh</i>
4	<i>Mamatha G.M.</i>	28	<i>Laitha</i>
5	<i>Govind Shenoy</i>	29	<i>Beena Nair R .S</i>
6	<i>R . Saravanan</i>	30	<i>V . Jaya Kumar</i>
7	<i>R .Hariharan</i>	31	<i>S .R . Venkatesan</i>
8	<i>Abraham Samuel S</i>	32	<i>A .Ramparkash</i>
9	<i>R . Vidya</i>	33	<i>D .Devika</i>
10	<i>K . Ramarpandi</i>	34	<i>G . Raja</i>
11	<i>Satheesh Jino S</i>	35	<i>Rajib Kumar sarma</i>
12	<i>Shanmuga Sundaram R</i>	36	<i>Pankaj Gogoi</i>
13	<i>M.S.Chandrappa</i>	37	<i>Dhananjaya G</i>
14	<i>M .Vijaya</i>	38	<i>Vamishi Krishna G.</i>
15	<i>A .B. Vinay</i>	39	<i>Deepa T.R</i>
16	<i>Hajeerabi</i>	40	<i>Sree Santhi T.I</i>
17	<i>Habeeb Ur.Rahman</i>	41	<i>B .M. Mudaraddi</i>
18	<i>R .Yogesh Babu</i>	42	<i>N .Thangavel</i>
19	<i>S .Karthinkeyan</i>	43	<i>M . Vijayakumar</i>
20	<i>M .Tamil Selvan</i>	44	<i>Atheeswaran G</i>
21	<i>R .Sangeetha</i>	45	<i>S .Madhu Sudha</i>
22	<i>P .Kalaiselvi</i>	46	<i>A .Sebasstian</i>
23	<i>K .Punitha</i>	47	<i>Joseph Pallan</i>
24	<i>Bijesh R.</i>	48	<i>Rajiv Deka</i>

ضمایم : نمایه اختصارات

<i>ACCS(American college cooperative store)</i>	فروشگاه تعاونی دانشکده آمریکایی
---	------------------------------------

<i>AIU (association of India university)</i>	انجمن دانشگاه‌های هند
<i>BDP(business development plan)</i>	طرح توسعه فعالیت تجاری
<i>CIDA(Canadian international development agency)</i>	بنگاه کانادایی توسعه بین‌المللی
<i>CNYP (committee for national youth programs)</i>	کمیته برنامه‌های ملی جوانان
<i>CPCI(cooperative planning commit of India)</i>	کمیته برنامه‌ریزی تعاون هند
<i>FCEI (forum for cooperatives in educational institutions)</i>	مجمع تعاونی‌های نهادهای آموزشی
<i>GOL (government of India)</i>	دولت هند
<i>IBRD(international bank for reconstruction and development)</i>	بانک بین‌المللی بازسازی و توسعه
<i>ICA (international cooperative alliance)</i>	اتحادیه بین‌المللی تعاون
<i>ICDP(integrated cooperation development project)</i>	پروژه‌های توسعه یکپارچه تعاونی
<i>IFAD (international Fund for agriculture development)</i>	صندوق بین‌المللی توسعه کشاورزی
<i>IMCS(institutes of cooperative management)</i>	مؤسسات مدیریت تعاونی
<i>LPG(liberalization, privatization and globalization)</i>	آزادسازی، خصوصی‌سازی و جهانی‌سازی
<i>NCCT(national council for cooperative training)</i>	شورای ملی آموزش تعاونی
<i>NCDC(national cooperative development corporation)</i>	موسسه ملی توسعه تعاون
<i>NCUI (national cooperative union of India)</i>	اتحادیه ملی تعاون هندوستان
<i>NFUCA (national federation of university cooperative association)</i>	فدراسیون ملی تشکلهای تعاونی دانشگاهی
<i>NICM(natesan institute of cooperative management)</i>	موسسه مدیریت تعاونی ناتسان

<i>NSNIS (netaji sub hash national institute of sports)</i>	موسسه مالی ورزش نتاجی ساباش
<i>NSS (national service scheme)</i>	طرح خدمات ملی
<i>NSVS (national service volunteer scheme)</i>	طرح خدمات داوطلبانه ملی
<i>NYK (Nehru yuvaka kendnras)</i>	موسسات آموزشی خیریه نهرو
<i>RICM (regional instate of cooperative management)</i>	موسسه منطقه ای مدیریت تعاون
<i>SAARC(south Asian association for Regional cooperation)</i>	اتحادیه همکاری های منطقه ای جنوب آسیا
<i>SCCS(student consumers cooperative store)</i>	فروشگاههای تعاونی مصرف دانشجویی
<i>SHGs (self help groups)</i>	گروههای خودیار
<i>TRYSEM (training rural youth for self-employment)</i>	آموزش جوانان روستایی برای خویش فرمایی
<i>TUCS(triplicate urban cooperative societies)</i>	شرکت تعاونی شهری سه منظوره
<i>UGC (university Grant commission)</i>	کمیسیون کمکهای بلاعوض دانشگاهی